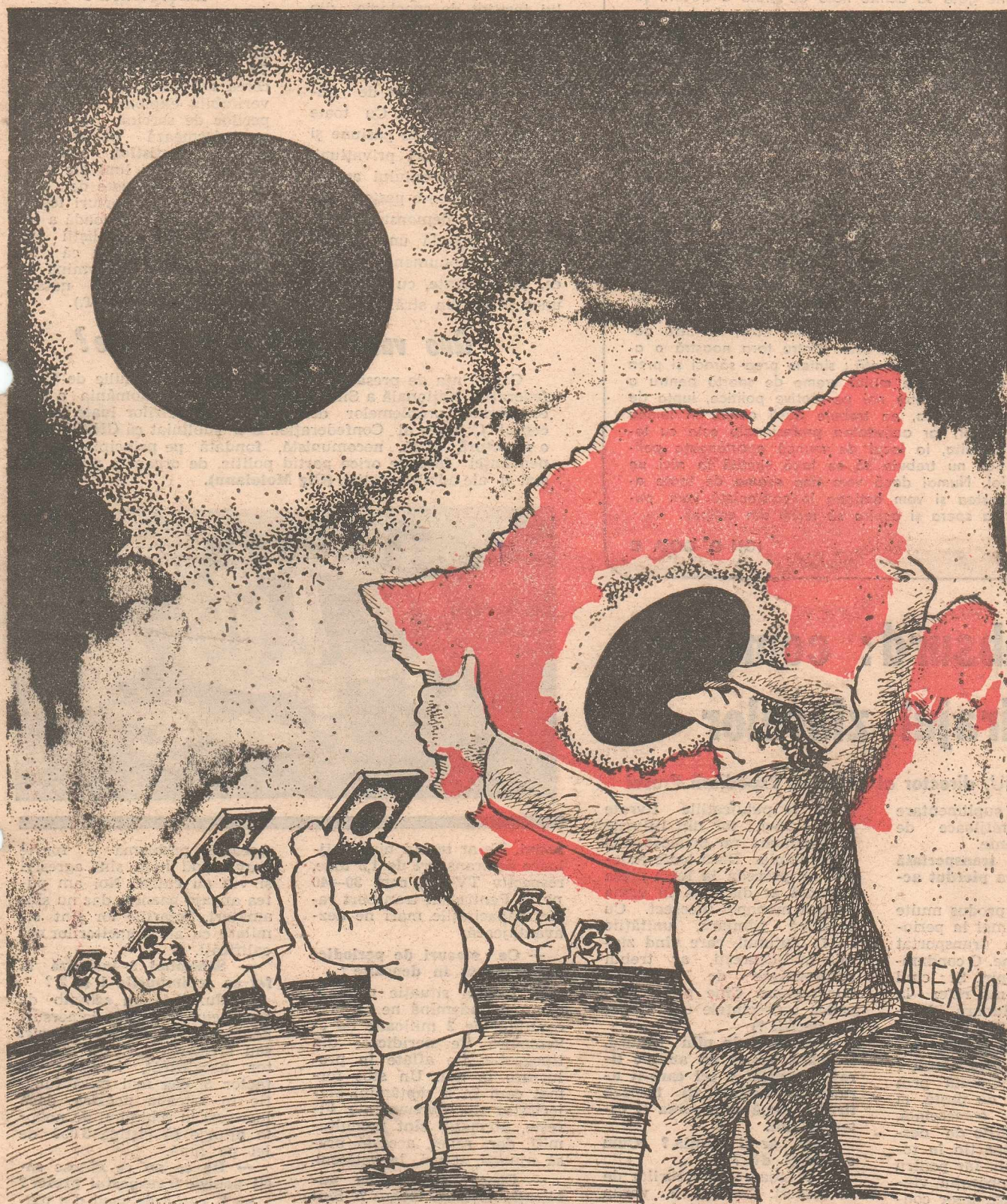

Privatizarea
începe cu
privațiuni?

FIACĂRA

SĂPTĂMÎNAL
DE OPINIE,
POLITIC,
SOCIAL ȘI
CULTURAL
● fondat 1911

Anul I (Serie nouă) ● Nr. 29 ● Miercuri 18 iulie ● Ediție internațională: 20 VII – 27 VII 1990

Ce se clădește pe minciună...

Uneori, ziarele ne amintesc
de turnul din Pisa – Campanila
– care continuă să se incline.

În fiecare an – ne informa-
ză gazetarii – plecăriunea lui
față de pământ e tot mai adîncă.

A fost de vină proiectantul ?
Nu s-a ales cel mai bun teren ?
Sau constructorul l-a înălțat pe
o temelie șubredă ?

Am citit de atîtea ori despre
el încît nici nu ne mai întrebăm
care e cauza poziției lui cu-
rioase de azi.

Undeva s-a strecurat o eroa-
re, cineva – din incompetență ?
cu bună știință ? – a greșit și
greșeala inițială a atras după
sine un lanț întreg de erori.

Acum, specialiști din toată lu-
mea își bat capul pentru a găsi
soluții de susținere a acestui
turn original.

Pînă la urmă, s-ar putea ca
tentativa lor să reușească.

Însă nimeni nu-i va mai putea
reda verticalitatea.

GEORGE ARION ■

Vom ieși din eclipsă?

Caricatură de AUREL ȘT. ALEXANDRESCU ■

„Am fost
martor
la execuția
Mareșalului
Ion Antonescu“

— pagina 12 —

RADIOGRAFIA UNEI GREVE

— paginile 6 și 7 —

Pinea noastră cea de toate zilele

— paginile 8 și 9 —

BUTOIUL CU PULBERE

— pagina 14 —

IEȘIREA DIN ECLIPSĂ

Peste câteva zile, pe data de 22 iulie, va avea loc o eclipsă totală de soare vizibilă în unele regiuni nordice, nu însă și în România, unde oamenii nici nu vor bănuși măcar că ea există. Nefiind vorba de un astru, nu vom avea nici prilejul de a spune cindva: „Era pe cind nu s-a văzut...”.

Așa și cu eclipsa noastră de libertate, de orinduire normală, de eficiență economică, de bunăstare, de democrație, de progres, de bun simț, de demnitate, de fericire, în ultimă instanță de viață adevărată. Unii au vrut să ne facă să credem că eclipsa aceasta a avut o durată de 25 de ani, confundându-se cu ceaușismul. A reieșit foarte repede că ea dura de 45 de ani, avind la noi aceeași vîrstă cu orinduirea marxist-leninistă. Să descriu entuziasmul care a cuprins la 22 decembrie anul trecut întreaga națiune ar fi inutil, atunci toți am crezut că am ieșit brusc din eclipsă. Dar timpul trecea și conturul lucrurilor tot nu apărea cu claritate. Și mulți au fost cuprinși de spaima că am ieșit dintr-o eclipsă numai pentru a intra în alta, ca Iona al lui Sorescu, dintr-o burtă de pește în altă burtă de pește. Cel mai negru coșmar. Pentru a-l ocoli cit de cit și pentru a împune discuției un ton de reconfortant optimism, să admitem că eclipsa din care trebuie să ieșim este, în cea mai mare a ei parte, o prelungire a eclipsei de 45 de ani, și nu una complet nouă.

Deci, cum ieșim din eclipsă? Oricum, e greu să credem c-o vom putea face dacă ne vom limita doar la rețeta guvernamentală. Căci după o lungă hibernare de idei și luări de poziții cu privire la soarta întreprinderilor industriale, hibernare cu bătaie electorală, iată că acum se forțează nota, se brusciază chiar oamenii nevoiași, cărora li se promite șomajul și inflația, exact contrar sloganurilor — că vor fi asigurate locuri de muncă tuturor și că se vor plăti integral salariile — cu care aceiași oameni i-au determinat pe muncitori să voteze cu FSN-ul în proporție de 99,99 la sută, ca în anii luminoși. Fiindcă după un program gu-

vernamental în care se vorbea de înghețarea prețurilor pentru bunurile de consum și servicii, după ce anumite „zvонuri” cu privire la majorări de prețuri au fost dezmințite, la televiziune și în presă, iată-ne cu creșterea de aproape 70 la sută a prețului produselor petroliere, de care sînt legate atîtea și atîtea alte prețuri. Și așa mai departe, exemplele pot continua.

Regretînd profund că n-avem și noi un frate bogat cu care să ne reunificăm și care să fie gata să achite nota de plată a trecerii țării noastre la o economie sănătoasă și la viață politică normală, elementele esențiale ale ieșirii din eclipsă, va trebui să ne împăcăm cu ideea că nota ne-o vom plăti singuri. Și cum cadourile electorale făcute de stăpînirea fesenistă (din banii țării și din ajutoare) s-au terminat, este obligatoriu să știm că: sîntem prea săraci pentru a ne permite să tragem chiulul — e necesar să muncim enorm, serios, zi și noapte, indiferent de ce culoare are guvernul; sîntem prea săraci pentru a face lucru de minuială, pentru a da produse de proastă calitate, vom avea succesul și cîștigul vestgermanilor, japonezilor, americanilor, elvețienilor, belgienilor, francezilor, englezilor, sud-coreenilor etc. numai dacă vom lucra la fel de mult, de disciplinat și de bine ca ei; sîntem prea săraci să ne jucăm de-a grevele, acest lux nu e de nasul nostru — spre a ne spune un păs putem folosi orice altă cale, nu însă nemunca, aceasta este pentru țara noastră o adevărată catastrofă; sîntem prea săraci și prea năpăstuiți de multă vreme de soartă pentru a ne sfîșia între noi pe motive politice, lupta de idei e una, ea trebuie dusă acolo, în lumea ideilor, iar activitatea profesională este cu totul alta, la locul de muncă apartenența politică nu trebuie să se facă simțită în nici un fel. Numai dacă vom ține seama de toate acestea și vom acționa în consecință vom putea spera și aspira să ieșim din eclipsă.

ION D. GOIA ■

Sîntem în plin absurd: comerțul „stabilește” tirajul ziarelor

— interviu cu domnul NICOLAE GEORGESCU, director al Direcției Expedierii Presei

— Domnule director, D.E.P.-ul — Direcția Expedierii Presei, a devenit pentru presa centrală un fel de I.T.B. Apare pe prima pagină în chip de vedetă, deși nu într-o postură de invidiat. Ce se întîmplă cu expedierea presei?

— Trebuie să încep cu un mic istoric. Pînă la revoluție, noi, ca unitate, și întreaga rețea de poștă am fost dimensionați pentru niște tiraje care s-au menținut constante pe parcursul a opt ani. Aceste tiraje au făcut un salt spectaculos după revoluție. În noiembrie anul trecut am prelucrat 75 milioane exemplare de cotidiene. Iar în februarie, anul acesta, 130 milioane de exemplare și în martie 136 milioane. Această creștere, aproape dublă la cotidiene, ne-a deteriorat întreg sistemul de prelucrare, de expediere, de transport și de desfacere a presei. Cotidienele au făcut ca activitatea de prelucrare a periodicelor să fie făcută cu deficiențe enorme. Deficiențe au fost și în privința cotidienele. Dar iată ce se întîmplă. Cotidienele au o prioritate prin ritmul lor de apariție. Fiind tipărite pe rotativă ne curg în secție, ca să zic așa, nu le putem temporiza sub nici o formă, pentru că blochează tiparul. Deci dimensionarea sistemului conduce la situația de azi. Mă refer la forța de muncă, la utilajele din dotare, la mijloacele de transport și ambalaj. După revoluție am căutat să nu refuzăm nici o publicație. Atît ca apariție, pentru cele noi, cit și ca tiraj, pentru cele existente. În această situație am fost efectiv sufocați. A trebuit să improvizăm. Am închiriat două pavilioane la complexul expozițional, pentru că spațiul de aici nu ne-a mai permis desfășurarea în condiții normale a activității. Au

apărut operațiuni suplimentare și n-am avut mijloace de transport suficiente.

— Bun, dar transportată dincolo, presa și-a pierdut actualitatea.

— Exact, s-au produs multe întîrzieri, dar numai la perioade. Acolo n-am transportat niciodată cotidiene. O condamnam de la început. Și cînd spun periodice mă refer la cele cu apariție lunară. N-aveam ce face.

— Care este situația în județe? Nu vor să preia ziarele?

— Presa nu e vîndută prin rețeaua noastră de poștă, ci prin rețeaua comercială. Chioșcurile, unitățile de desfacere a presei aparțin în totalitate comerțului. Iar pentru mediul rural, cooperația vinde ziarele. Pe baza unor contracte se asigură cantitățile de ziare pe care le comandă ei. Nu noi stabilim cantitățile.

(Privesc cîteva din telexurile care cer micșorarea comenzilor. Din țară ele sînt expediate de întreprinderile metalo-chimice, întrucît unitățile care vînd ziarele le aparțin. Cred că sîntem unici în lume. Ce legătură poate exista între un asemenea specific și presă imi scapă cu totul. Județele vor să li se livreze doar marfa comandată, pentru că n-au spații. Un ziar se vinde, nu se depozitează. Doar vopselele și detergenții se depozitează, dar acestea nu există. Un telex din Zalău „mărturisește” că I.C.S.M.I. este în inventar, 7—8 zile, deci nu comandă nimic. Așadar, timp de o săptămînă Zalău n-are presă. Covasna păstrează în depozite importante cantități nevîndute. Din Arad, lovitura e și mai tare. Unitățile care vindeau și ziare au trecut în administrarea ziarelor locale Adevărul și Jelen și acestea refuză să primească un număr suplimentar de exem-

plare, la publicațiile livrate pînă atunci, iar din titlurile necomandate nu primesc nici un exemplar. Dacă toate județele ar proceda la fel, presa centrală ar dispărea în urma acestui monopol incorect. Cu o logică similară, unitățile I.C.L. Tutunul, care vînd ziarele în București, ar trebui administrate de redacțiile bucureștene. Cine poate prevedea consecințele unei astfel de decizii?)

— Sîntem în plin absurd. Degeaba există un anume tiraj, comerțul e cel care-ți aranjează destinul, îți fixează tirajul, după priceperea și interesul lui.

Care ar fi soluția? Cum o vedeți dv.?

— Preluarea chioșcurilor de la comerț. De fapt, e vorba de o autonomie față de minister și o subordonare a unităților din teritoriu față de noi.

— Altfel spus, o întreprindere de difuzare specializată în difuzarea presei.

— Exact. După cum știți o comisie alcătuită din specialiști și ziariști de la diverse publicații lucrează împreună cu Ministerul Poștelor la statuarea unui asemenea trust independent de difuzare a presei.

— Cum stau lucrurile în ceea ce privește transportul?

— Noi utilizăm vagoanele poștale pentru cea mai mare parte din cantitatea de presă, vagoane aparținînd C.F.R.-ului și închiriate de Direcția de transporturi poștale București. Ele nu asigură, în suficientă măsură, pentru cotidiene, operativitatea în transport, astfel ca ziarul să ajungă la cetățean în ziua apariției. Cu săptămînalele stăm mai bine. Legătura între noi și gară se face prin camioanele Transcom. Numeric sînt suficiente, dar capacitatea lor — 7 tone — nu ne permite să fim ope-

O bogăție puțin cunoscută

Savantul Emil Racoviță, părintele științei speologice și creatorul primului și unicului institut de speologie din lume, a murit în mizerie, boicotat și desconsiderat de regimul comunist. Alpinismul subteran a fost apreciat ca un lux al științei, lipsit de importanță economică. Cu toate acestea, din simplă pasiune și luptînd cu mari privațiuni, specialiștii domeniului au izbutit să descopere peste 11 000 de peșteri, demonstrînd că România posedă un număr record de monumente carstice. Actualmente, cu sprijinul unor firme din străinătate, se

preconizează înființarea unei vaste rețele de turism subteran. (L.T.).

Avortul, o plagă națională?

Avortul, o plagă națională? Abrogarea, după revoluția din decembrie, a Decretului 77 din 1966, privind interzicerea avortului, a provocat o veritabilă explozie a intreruperilor de sarcină. Așa cum ne informează Centrul de calcul și statistică sanitară, pe primele trei luni ale anului au fost efectuate de 4—5 ori mai multe avorturi legale decît în aceeași perioadă a anului trecut. Specialiștii își exprimă îngrijorarea că situația ar putea determina o scădere accentuată a natalității în România. (L.T.).

Quo vadis, syndicatele române?

Conferința de presă organizată pe data de 12 iulie de Confederația Națională a Sindicatelor Libere din România a fost consacrată problemelor dezbătute și hotărîrilor luate la recentul Congres al Confederației. S-a subliniat că CNSRL este o structură nouă, necomunistă, fondată pe principiul independenței față de orice partid politic, de organele puterii de stat și ale administrației. (Gig Motoianu).

rativi. Ne-ar trebui niște mijloace de transport de 1,5 tone, respectiv TV-uri, cam 30—40 pe zi. Pentru un transport rapid, capacitățile mari ne dezavantajează.

— Ce stocuri de periodice există acum în depozite?

— Ultima situație pe care o am la îndemină ne arată o cantitate de 2 milioane de exemplare fie neridicate din tipografie, fie aflate în prelucrare la noi. Un stoc format cam în 2 săptămîni. Majoritatea sînt abonamente. Fiecare abonament sînt nemulțumiți, dar, repet, această presă ajunge, totuși, la cetățeni.

— Care e situația cu publicația noastră Rebus? Sînt gata 12 numere dar sînt difuzate doar 6. Cititorii vor să știe de ce?

— Am detașat un șef de birou care răspunde personal de evacuarea cantităților rămase neprelucrate și de preluare a cantităților care blochează tipografia. Speranța noastră e ca în 7—10 zile să rezolvăm această problemă.

— Sînteți o întreprindere rentabilă în condițiile creșterii numărului de publicații și a tirajelor?

— Nu. La o mie de lei venituri, ministerul nostru cheltuiește la presă 2 200 lei.

— Știm că se fură mult. Ce ați întreprins, ce ați reușit să faceți pentru securitatea depozitelor, a halelor de lucru?

— Se fura și înainte, dar acum pierderile prin furt sînt foarte mari. Am scos oameni din producție pentru pază, am solicitat poliția și cît au fost polițiști aici, s-a simțit.

— Cum?

— Se fura, dar erau prinși.

Această problemă e foarte gravă cînd hoții sînt agresivi și vin cu cuțite. Noi am putea angaja paznici, dar nu sînt amatori. Salariile lor sînt similare cu ale muncitorilor necalificați.

— Schimbul 3 lucrează la fel ca schimbul 1 și 2?

— Nu. Este un schimb de sacrificiu. Am făcut demersuri pentru obținerea unor sporuri sau creșterea lor. Un muncitor necalificat, încadrat ca factor 3, cea mai mică funcție în rețeaua noastră, dacă lucrează în schimbul de noapte ajunge să cîștige 3 000 de lei pe lună.

— De ce nu se găsește sacii pentru transportul presei?

— E vorba de sacii din material textil. Noi le comandăm unor cooperative dar n-au materie primă. Le-am procurat noi materia primă, dar e insuficientă.

— Domnule director, vă mulțumesc pentru cele spuse. Am aflat cît de cît cum se văd lucrurile și din perspectiva dv., a întreprinderii. Se văd exact cum le vedem și noi din afară și care avem interesul să ne vindem ziarele. Trustul de difuzare a presei e singura soluție.

— Și noi vrem să facem același lucru. Fiecare ziar ne-a acuzat că acordăm preferințe altor publicații. Toate aceste acuzații la un loc relevă faptul că noi nu acordăm nimănui o atenție deosebită, că nu avem nici o preferință politică. Singura preferință e să meargă treaba bine. Am fost puși în situația unui organism suprasolicitat și acesta e rezultatul. Într-adevăr, acel trust trebuie să existe. Comisia de care aminteam se exprimă în curînd.

RAZVAN BARBULESCU ■

„Libertate lui Marian Munteanu!”

Un marș pentru liniștea noastră

Marian Munteanu

13 iunie ora 17, Marian Munteanu vorbește din balconul Universității. Ultimele lui cuvinte: „Studentii vor rămâne pe termen nelimitat baricadați în Universitate, până ce adevărul va ieși la lumină. Cerem eliberarea tuturor arestaților. Să procedăm cu calm, fără violență.” Cîteva ore mai târziu este bătut. Pe 18 iunie este arestat și dus la Jilava.

13 iulie ora 17, din Piața Operei pornește marșul de protest organizat pentru eliberarea lui Marian Munteanu. S-a născut un mit iar împotriva lui nici un sistem nu poate câștiga vreodată.

Nu cu bîte și topoare, Noi venim cu-o floare

Am coborît dintr-un metrou în care călătorii aveau bluze albe și flori în mînă. Pe scăriștile vindeau garoafele cu 25 de lei firul. În piață am întâlnit mii de oameni în alb. Marșul a început. Ceea ce vedeam era mult mai mult decît gîndisem vreodată. În fața era Petru Alexandru, student la matematică, care ducea tabloul cu chipul de Christ al lui Marian Munteanu. Era și o mașină verde cu stație de amplificare în care se afla grupul de organizatori. Mergem pe partea dreaptă a bulevardului Kogălniceanu, pe stînga treceau troleibuze multe și greoaie. Poliștii primeau flori de la demonstranți. În dreptul Cișmigiuului, la

Ministerul Justiției intră o delegație din cinci studenți pentru a depune moțiunile de protest. E acceptată numai televiziunea nu și ziariștii. Presa a devenit o forță de care unii se tem. Poarta se închide. Rămînem nerăbdători în față. După o jumătate de oră ies și aflăm că hîrțile au fost înmîinate chiar ministrului. Ministrul a apreciat că actualul cod de procedură penală ar trebui schimbat. Avocatului ar trebui să i se permită mult mai repede dialogul cu inculpatul.

Mariane nu uita, sîntem toți de partea ta

Merg mai departe. La Universitate sînt așteptați de mii de oameni. Aplaudă și plîng. De ce plîngeți?! „E groaznic ce se întîmplă. Băiatul meu pe timpul lui Ceaușescu nu a plecat din țară și acum a plecat. Nu se mai poate așa o minciună.” (cercetător științific, ICECHIM, 56 de ani). „De două ore aștept studenții. În Colentina au fost oprite mașinile. Multă lume plîngea în stații că nu avea cum să ajungă aici.” (critic de artă, 60 de ani). „Am venit să-i văd aici. Eu nu pot merge afî. Studenții o să ne aducă libertate.” (profesor, 78 de ani). „Le doresc victorie. Încă nu au libertatea pentru care au murit.” (laborantă la Fabrica de medicamente, 70 de ani). „Studenții sînt buni români. Sînt democrați.” (jurist, 78 de ani)

„Marian Munteanu”, „Libertate”, „Nu cu bîte și topoare, noi venim cu-o floare”, „Sase luni de minciuni”, „Nica Leon”, „Eliberați deținuții”. Se strigă și „Judecați-i pe mineri”, dar Mihai Gheorghiu, vicepreședintele Ligii studenților spune prin portavoce: „Nu este drept să-i condamnăm. Ei au fost doar instrumentele. Trebuie să aflăm cine i-a incitat. Și de ce. Nu credem că minerii au fost vinovați, au fost doar instrumentele. Să-i lăsăm să-și dea singuri seama cît au greșit și cîtă durere au adus întregii țări.”

La Piața Romană sînt depuse flori pe locul unde au murit tinerii în decembrie.

Ora 18,30. Se intră în Piața Victoriei. Studenții se tem de provocări. Se stă la 5 metri de cordonul de poliști. Doar ziariștii se mai urcă pe trotuar. Se citesc moțiunile de protest. Din blocurile din jur zeci de oameni privesc și aplaudă. Trei studenți intră la guvern cu moțiunile de protest și un buchet de flori. Sînt primiți de domnul Popa, șeful de cabinet al primului ministru. Nu li s-a precizat dacă se va da un răspuns din partea guvernului. Poate din spatele ferestrelor închise cineva îi privește și cade pe gînduri. Coloana se întoarce prin Calea Victoriei. Bulevardul reverberază de vocile demonstranților. Piața Palatului este parcursă în tăcere, un moment de reculegere în memoria celor uciși.

Fotografii de GABRIEL BUGNAR ■

Victorie

Ne apropiem de Piața Kogălniceanu. Mă înalț pe virfuri și văd că celălalt capăt al coloanei încă se mai scurge de pe Calea Victoriei. Aflăm că la televiziune s-au anunțat 15 000, că generalul Diamandescu a declarat 100 000 de mii. Se ride. Cît timp încă se ride, e bine. În decembrie studenții mincau mere, acum au caise.

La 20,30 coloana revine în Piața Operei. Începe să se întunece. Se mai rostesc doar cîteva cuvinte și marșul se va încheia. Mihai Gheorghiu: „Vă mulțumim că ați venit la chemarea noastră pentru a demonstra în favoarea celor care sînt arestați în mod abuziv, în favoarea celor care sînt nevinovați și care trebuiesc eliberați imediat de organele de

drept. După o lună de teamă și teroare cu toții ne simțim iarăși puternici. Ne simțim capabili să ne exprimăm opinia în mod liber. Ne simțim victorioși pentru că astăzi am demonstrat că sîntem cu adevărat în slujba adevărului și a libertății, că sîntem cu adevărat oameni care vor democrație, oameni care nu acceptă în nici un caz violența, care știu că cea mai bună armă a lor împotriva minciunii și urii este nonviolența. Lucrul cel mai important pe care trebuie să-l obținem în această țară este dreptul de a ne exprima liber. Au, fost destui care au luptat și lată că acum pătimesc. Solidaritatea noastră cu ei trebuie să fie totală, absolută, necondiționată.”

AURELIA BORIGA ■

NEMȚII, AMERICANII, UNGURII... ÎNTR-UN CUVÎNT, CEILALȚI!

Iată ce-mi povestea, cu ani în urmă, marele fotograf Aurel Mihailopol:

„Puștiule, mă duceam cu o expoziție în Olanda. Îmi căram lucrările, ca tot românul, în portbagajul mașinii și saream graniță după graniță, socotindu-mă norocos c-o pot face. Uite-așa, se apropia Germania, știi tu care, Germania aia laltă, nu a noastră. Iar la punctul de intrare ne așteptau vameșii nemți. Trei șosele se adunau acolo, trei drumuri largi pe care se întreceau camioane pline cu de toate: carne, vin, mobilă, covoare... veneau, veneau învingătorii din cel de al doilea război mondial, și cărau tot ce aveau ei mai bun în țara lor și-i rugau pe învinși să le dea ausvaisul să treacă. Și învinșii ziceau „nain”, asta nu e bun, asta nu, aici nu-s actele în regulă... Și așa mai departe. Iar învingătorii, care soseau cu duimul cu camioanele lor se înghesuiau într-o cămăruță, unde le dădeau voie învinșii să stea și să se sfătuiască și se între-

bau: Ce ne facem, fraților, neamțul e neamț, cu el nu te tocmești?! Cînd, uite că se apropie unul de mine, unul din învingători și-mi zice: „tu dai mie 50 mărci, eu dau ție 25 și dai la vamă. De ce, frumosule? Fiindcă vameș neamț nu primește ciubuc dacă hirtia nu e nou. Tu dai la mine 50 mărci boțit, eu dau 25 perfect. Dai bani perfect la neamț, pui în pașaport și nu scoți vorba și neamț zice gut, acte bune. Neamț nu place ciubuc urît.”

Mihailopol nu vroia să spună că așa sînt toți nemții, coruptibili. Nici că românii au, în orice împrejurare, un sentiment de culpabilitate, care-i duce spre soluții umilitoare. Am povestit istorioara nu spre a jigni Germania și a mina relațiile dintre țările noastre, multe, puține cite sînt. (N-am chef să fiu analizat în coloanele cotidianului „Calomnia” pentru atitudine legionară). Tot ce țineam să zic încapă în fraza următoare și n-are dedesubturi: oamenii sînt

pretutindeni aceiași, legile numai sînt altele; legile statului și legile proprii fiecărui individ.

Ne-am grăbit să dăm lecții lumii înainte, o ținem și astăzi la fel. Îi condamnăm pe americani că nu sînt generoși necondiționat, îi sancționăm cu tot soiul de articole pe unguri că au păreri și că influențează opinia publică internațională. Ca și cum ne împiedică cineva să o influențăm noi. Căutăm mereu vini în casa altora dar ne sfîim să aruncăm o privire dreaptă într-a noastră. Nu e copil să nu-ți recite, cum l-a învățat pe el abecedarul, că românii sînt harnici și că România e bogată. Oare chiar așa stau lucrurile în realitate?

În Japonia, prima carte de citire debutează cu altfel de vorbe: țara noastră e săracă, iar noi trebuie să muncim neîncetat ca să avem cu ce trăi! În Japonia, angajații „pe viață” ai marilor companii iau concediu trei-patru zile în an. Nimeni nu-i împiedică să ple-

ce în vacanță o lună. Legile sînt egale pentru toți oamenii muncii japonezi. Ar fi să nu te respecți însă pe tine însăși luînd tot, de acolo de unde, oricum, poți lua tot.

România nu-i nici exagerat de bogată, nici tocmai săracă. Cît despre oameni, ei sînt ca peste tot. (Una din butadele lui Murphy spune că inteligența e constantă și că doar prostia e variabilă).

Națiunile nu fac cadou niveluri de trai. Regula marelui capital e simplă: te ajută să trăiești bine fiindcă numai așa se poate înmulți capitalul. Dar traiul bun se învață mai greu decît cel prost. Cine crede că-și poate imagina cum muncеște omul în occident, fără să-l fi văzut la muncă, se minte cu bună știință. Am fost cîndva într-o uzină Phillips, la Eindhoven. Se muncea bine fiindcă exista atîta control în toate încît să nu poți greși. Calitatea nu depindea de meandrelor conștiinței ci de control.

E o treabă de sefle. Oamenii nu sînt nici buni, nici răi.

Oamenii sînt bine sau rău conduși. Problema crucială a momentului la noi e chiar organizarea conducerii. Se va găsi întotdeauna ingeniosul în stare să afle metoda de a corupe un vameș neamț. În definitiv, e timpul ingenioșilor. E bine însă să observăm că pînă și în corupție nemții sînt egali cu ei înșiși, că respectă regula odată instituită. Și că, la urmă urmei, pentru cît sînt ei de corupți, tot alții sînt pricina.

Pentru mai tot ce ni se întîmplă, noi sîntem cauza, nu ceilalți. Dacă vom continua să așteptăm salvarea de la alții nu vom obține decît un număr sporit de vinovați. Continuînd în felul în care procedăm acum, nu vom face altceva decît să construim cea mai nenorocită dintre diversivile posibile și anume aceea că sîntem altfel decît lumea. Șansa noastră de a ne integra în Europa e să trăim și să muncim ca Europa. Și, mai ales, să învățăm să pierdem ca occidentalii.

TUDOR OCTAVIAN ■

La conferința de presă de la redacția revistei Flacăra, București, 9 iulie 1990

Fotografie de GIG MOTOIANU ■

„Guvernul român n-ar trebui să se plîngă, ci să-și pună întrebări și să caute remedii“

Marți, 10 iulie, a avut loc la sediul Operațiunii Satele Românești o conferință de presă. Delegația de parlamentari europeni și membrii fondatori ai Operațiunii a primit un mare număr de reprezentanți ai presei și televiziunii belgiene, interesați să afle motivele vizitei fulger pe care aceștia au făcut-o la București în zilele de 8 și 9 iulie, să cunoască amănunte ale desfășurării întrevederii cu autoritățile române, concluziile ce se impun în urma acestei vizite și, bineînțeles, în funcție de acestea, care vor fi acțiunile viitoare. În același timp, conferințe similare au fost organizate în capitalele Angliei și Franței, de către membrii englezi și, respectiv, francezi ai delegației. După conferință, i-am cerut domnului Paul Hermant, membru fondator al O.V.R., câteva precizări în exclusivitate pentru „Flacăra“.

— Eu cred că munca noastră din ultimele luni începe abia acum să dea roade. Toți cei care s-au preocupat de soarta poporului român au pus în funcțiune o vastă rețea de solidaritate care a scos satele românești din izolarea la care fuseseră condamnate și le-a proiectat pe orbite europene, alături de parteneri occidentali. Toată munca de organizare și coordonare s-a făcut din umbră, de la om la om, de la sat la sat, lăsând în mod democratic curs liber inițiativelor de grup, fără nici un amestec din partea statului. Eram conștienți, însă, că nu ne putem limita la acest tip de relații. Pe 17 iunie, în urma actelor de violență de la București, am adresat o scrisoare deschisă guvernului român, care conținea câteva soluții constructive pentru a-i ajuta pe prietenii noștri români să iasă din impas. Cea mai interesantă ni s-a părut aceea de a organiza la București un forum internațional numit „Atelierele democrației“. Acesta este, după opinia noastră, cadrul cel mai potrivit în care acțiunile spontane și cât se poate de diverse ale comunelor și satelor să se armonizeze la nivel național, să se expună scopurile pe termen lung ale operațiunii atât în România, cât și în comunele din Occident. Astfel, partenerii

români vor putea să constate amploarea sprijinului de care s-au bucurat în ultimele șase luni, sprijin pe care vor putea conta și în viitor.

— Odată luată această hotărâre, așadar, ați contactat Bucureștiul. Cum a răspuns acesta?

— Ne-am întrebat desigur, cine ar putea să ne sprijine în organizarea atelierelor. Și răspunsul a fost: domnul prim-ministru, Petre Roman. Deci, am solicitat să fim primiți de domnia sa. Înainte de a pleca spre București, am obținut asigurarea scrisă a Ambasadei române din Belgia că domnul prim-ministru ne va primi; chiar și pe fișa program a vizitei la București figurează tot numele domnului Petre Roman. Abia în sala de recepție, după ce tot protocolul întrevederii fusese pus la punct în cele mai mici amănunte, cînd eram siguri că vom avea interlocutorul promis, am fost anunțați că domnul Petre Roman e absent din Capitală. Șocul a fost extrem de neplăcut. Putem înțelege că domnul prim-ministru are un program extrem de încărcat, dar ni se pare curios că schimbarea s-a produs în ultimul moment. Au urmat câteva clipe de mare tensiune, în care am revăzut mental toate eforturile făcute de cele 4 500 de comune, materializate în aceste șase luni în ajutoare valorind peste 100 milioane dolari. Ne-am zis că mai mult decît cifrele care sînt, e drept, impresionate, ceea ce contează sînt legăturile puternice de prietenie, care s-au ținut între oameni și care trebuie să reziste dincolo de capriciile istoriei. Pentru noi era clar că ceea ce ne interesează este, de fapt, poporul român. Am luat, deci, hotărîrea să rămînem și să discutăm cu domnul Adrian Severin, ministru asistent al primului ministru pentru reformă și relațiile cu Parlamentul, interlocutor a cărui calitate n-am pus-o nici o clipă la îndoială. Așa cum i-am explicat și domniei sale, acțiunile noastre în satele românești sînt un ferment și o garanție a democrației în România. Printre obiectivele noastre importante se află reconstituirea societății civile,

restabilirea comunicării și încrederii între clasele sociale din România. O democrație adevărată se poate naște numai printr-un real dialog social între țărani, intelectuali, muncitori, studenți.

— Foarte mulți români cu care am discutat în ultimele luni au aceeași convingere. Li veți avea, desigur, alături.

— Pentru noi, cei ce ne-am născut și trăim în democrație, ea pare a fi o coordonată firească a vieții de zi cu zi (și, de fapt, și este). Cel ce n-o cunosc trebuie nu numai să o învețe teoretic, ci s-o și practice. Iată de ce dorim să organizăm atelierele democrației. Nu e vorba de a da lecții de democrație nimănui, ci de a reuni la București un număr cât mai mare de parteneri români și occidentali pentru a face bilanțul acțiunilor noastre. Pe de altă parte, aceste ateliere vor marca momentul trecerii la o fază superioară de

colaborare. Prietenii români vor înțelege că au șansa să se transforme din copii adoptați în parteneri egali în drepturi (și îndatoriri!), că sînt invitați să participe activ la schimbul de idei și competențe pe care se bazează rețeaua europeană a operațiunii. De altfel, chiar și organizarea atelierelor se va face în echipă. Vor colabora astfel organisme și asociații internaționale ca „Medecins sans frontières“, „Reporters sans frontières“, Comitetul de la Helsinki, Comitetul drepturilor omului, iar din partea română, Ministerul culturii, Liga drepturilor omului din România, și bineînțeles, revista „Flacăra“, a cărei echipă dinamică sperăm să ne ajute substanțial în reușita „atelierelor“.

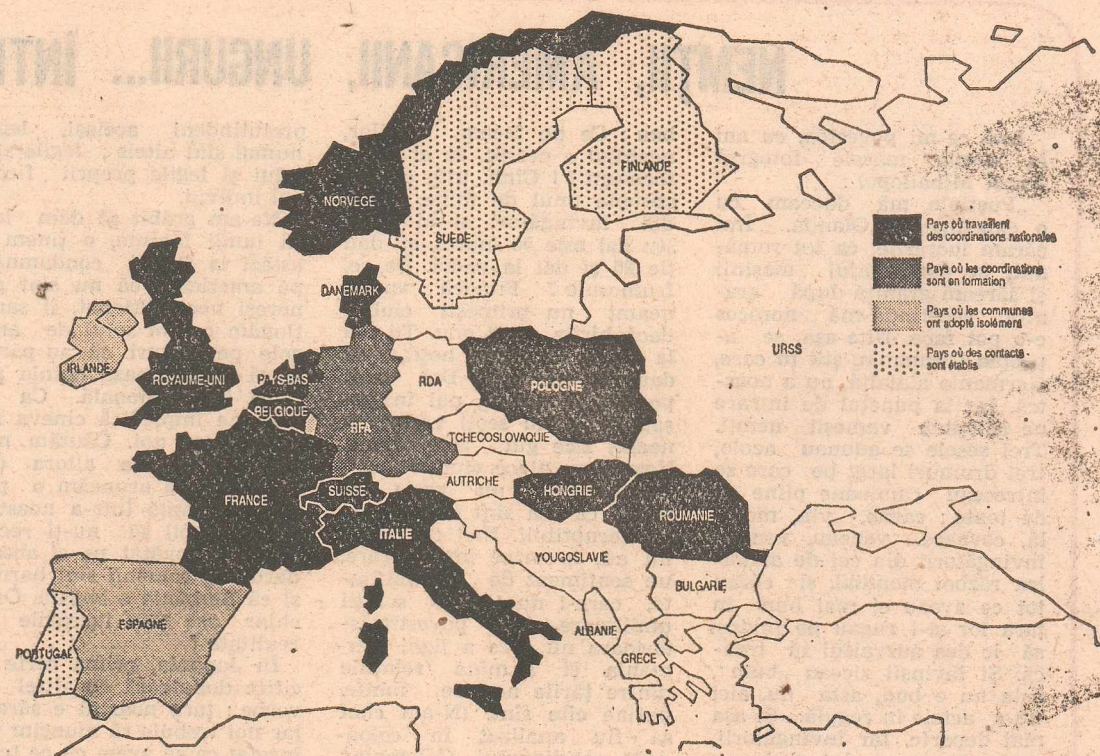
— Deși concluzia finală a acestei conferințe de presă este una optimistă, în sensul că munca pentru organizarea „Atelierelor democrației“ a și început — atît în Belgia, cît și

la București —, zimbetul amar din colțul gurii nu v-a părăsit nici o clipă.

— După revoluția din decembrie, poporul român devenise, în Occident, cel mai iubit popor din țările Europei de Est. Către România s-a îndreptat, încă din primele momente, un uriaș val de simpatie și solidaritate. Atunci, nimeni nu s-a plîns. Azi, guvernul român se miră de ce simpatia s-a transformat în neîncredere, în tonul comentariilor a devenit critic. Uneori virulent. N-ar trebui să se plîngă, ci să-și pună întrebări și, mai ales, să caute remedii.

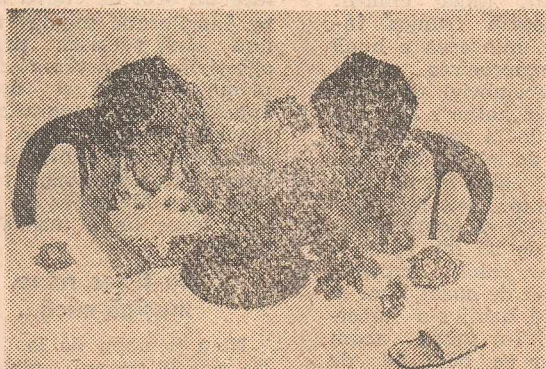
Îi mulțumesc domnului Paul Hermant. Ziariștii au plecat, reflectoarele s-au stins, telefeanele sună din nou. „Operațiunea“ reintră în ritmul de lucru obișnuit.

— Bruxelles —
TATIANA BENCHEA
PARASCHIV ■

Legenda : Negru — țări unde acționează coordonări naționale ; raster puternic (R.F.G.) — țări unde coordonările sînt în curs de formare ; Raster slab (Spania, Irlanda) — țări în care comunele au adoptat în mod izolat; Raster foarte rar (Portugalia, Suedia, Finlanda) țări în care au fost stabilite contacte

Pe drum de seară!

— Și te vei face Făt-Frumos, și vei veni să mă răpești... (fotografie de Paul Agarici)

De la coadă adunate

Altă firmă!

— Știi ce le-aș face eu ăstora, domnule? Le-aș da să mănince numai oase date la rindea.
— Cui, domne?
— La vânzătorii ăștia! Parcă-s mai ai dracu' ca-nainte.
— Da ce-ai cu ei?
— Uite, vin de la coadă la pește. O putoare în hală, la Obor, să mori!
— Păi, dacă-i cald.
— Cald, cald... da să pună naibii un celofan, ceva, peste marfă, să n-o mai biziie muștele.
— Și, nu i-ai zis?
— Cum, nu?
— Și?
— Phii! Ce-a fost la gura lui! Auzi, că dacă nu-mi convine, să prind io muștele, că asta nu-i treaba lui.
— Las' că dă ea, privatizarea peste el. Atunci să-i vedem!
— Păi, nu i-am zis? Mi-a ris în nas. Că, cu privatizarea asta o să mîncăm tot floricele, că tot la mîna lui ajung eu, că, vezi Doamne, ne-au amestit toți

Aspirații mondiale la „Mondiala”

cu promisiuni și credem cu toții, că ne-am obrăznicit față de ei, da o să vedem noi pe dracu!

— Ba, o să-l cam vadă dumnealor, că de-acu' s-a cam schimbat stăpînu'.

— Adică, cum s-a schimbat?

— Păi, n-auziți? Că i-a trecut de la Comerț la Ministerul Agriculturii și la industria alimentară.

— Ei, na! Ce, crezi c-o să fie mai bine?

— Așa ar cam trebui, nu?
— Mie-mi miroase a... cum îi spune, domnule, „nebulun” ăla? A, da... rotirea cadrelor.

— Ce rotire?

— Păi au trecut de la un minister la altul. Și? Ce, crezi că dacă era marfă și aveam noi de unde alege, de nu alergam ca sperații de la o coadă la alta, nu erau și ei mai drăguți, mai serviabili. Dacă s-ar găsi de toate, care ar fi ăla prost să dosească și ăla nebun să dea banii cu nemiluita? Nu ministeru-i buba, domne, ci lipsa.

— Ei, stai și dumneata, nu mai fii așa refractar la nou.

— Cum să nu fiu, domnule? Nu vezi că nu s-a schimbat nimic?

— Ba s-a schimbat. Altă firmă!

LIANA TATOS ■

In memoriam la Craiova

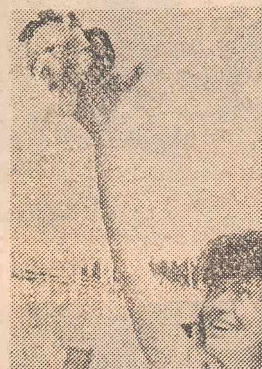
Statuie ecvestră Mihai Viteazul

La Craiova, în mijlocul pietetei din fața palatului Prefecturii Doljului, se află în faza ultimelor lucrări de amplasare statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul, primul mare unificator al pămîntului Daciei străbune — al Țării Românești, Ardealului și Moldovei, fost bănișor de Mehedinți și ban al Olteniei.

Marele domnitor și-a făcut abia acum reintrarea triumfală în cetatea băniei. După aproape 13 ani de uitare prin dosul muzeului de artă, bronzul turnat — operă izbutită de sculptorul Tudor Panait — și-a găsit, în sfîrșit, locul pe soclul cuvenit.

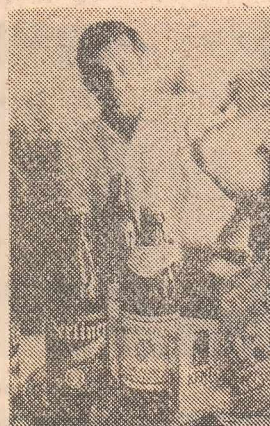
MIHAI STĂNESCU ■

Triumf

La recenta Expoziție chinologică din Capitală. (fotografie de Gig Motoiu)

La izvoarele privatizării

Picătură cu picătură... (fotografie de Gabriel Bugnar)

Baftă!

Examenale de admitere sînt în toi. (fotografie de Paul Agarici)

Actor sau deputat?

Mihai Voicu se pare că va reuși să fie și actor și deputat în Parlament (din partea FSN). Ca actor a pornit cu stîngul, pentru că spectacolul care inaugura Săptămîna absolvenților IATC nu a avut loc din cauză că tînarul nu a venit la teatru. Poate că în politică va porni cu dreptul. (A. B.).

Aveți dreptul! Aveți dreptate?

Japca

Iată și prima scrisoare semnată și destinată în mod expres rubricii propuse în urmă cu două numere, cititorilor noștri, rubrica: „Japca”. Scrisoarea ne-a sosit din Brașov și ne-a fost expediată de economistul Leon Stoian (str. Mercur nr. 7, sc. B, ap. 15): „Problema patrimoniului fostului U.G.S.R. trebuie tratată în contextul general al patrimoniului sindicatelor, cu participarea tuturor părților interesate. Consider ca una din părțile interesate profund în această problemă este „Uniunea Generală a Pensionarilor din România”, ai căror 2,5 milioane de membri în viață și alte milioane de pensionari decedați, au contribuit nemijlocit prin cotizația și munca lor de peste 40 de ani la crearea patrimoniului fostului U.G.S.R. Se cuvine, deci să participe la împărțirea acestei averi, proporțional cu cotizațiile depuse”.

Întrebări rămase fără răspuns

Din numărul mare de scrisori pe aceeași temă — taxa de celibat — cum este numită în mod obișnuit — ne-am oprit la cea semnată de inginerul Mircea Brîncoveanu (Bd. Porțile de Fier nr. 5, bl. C-3, sc. A, et. 2, apt. 4, Orșova, județul Mehedinți): „Ne-am dorit și noi foarte mult un copil, dar datorită unor afecțiuni ginecologice reale ale soției, după operații, investigații și tratamente de tot felul, care au durat mulți ani, am renunțat, fiind puși în fața implacabilului. Mă întreb, după ce pînă și rușii au abrogat un asemenea decret, cît mai dăinuie la noi? Pînă la ce vîrstă trebuie să achităm această zeciuială? Sau, cine poate face ca femeile sterile să rămînă însărcinate? Am crezut că, după abrogarea decretului privind interdicerea intreruperii sarcii-

nii, va merge pînă la capăt în această ordine de idei, dar se pare că domnul prim-ministru nu este de acord”.

După cum, așa cum aminteam, scrisorile pe această temă sînt destul de numeroase, ne propunem să revenim într-un număr viitor asupra subiectului.

Fără bucurie

Din partea Ministerului Sănătății, un răspuns nu cine știe ce îmbucurător pentru doamna Maria Gogea din București: medicamentul Otoneturin nu face parte din „Nomenclatorul Terapeutic” aprobat de mai sus amintitul minister. I se recomandă să se adreseze medicului pentru a i se prescrie un medicament care se găsește în farmaciile publice. Dar, ce se găsește în farmaciile publice?

Un strigăt deznădăjduit

Întreaga scrisoare a Ramonei Loga din Tîrgu Jiu, județul Gorj (str. Unirii-Siret, bl. 3, sc. 1, ap. 1) este un tipăt de disperare. Fratele său, în vîrstă de 20 de ani suferă de o maladie greu tratabilă la noi (dacă nu imposibil) dar cu bune rezultate în străinătate: distrofie musculară. După zeci de drumuri de calvar, familia tînarului a primit o rază de speranță și o mină prietenească de la „Asociația franceză de ajutor medical pentru români”, care este gata

să primească pacientul la Paris, examenale și consultațiile fiind gratuite. Pentru tratament este, însă, nevoie de bani — în valută, se înțelege. Scrisoarea trimisă domnului Ion Țiriac nu i-a ajuns, se pare, iar „Societatea Filantropică Română” și-a schimbat sediul. Nu există nimeni, nici o altă societate sau persoană particulară care să aibă posibilitatea de a ajuta un biet tînar ce va rămîne, altfel, condamnat și o familie cu totul deznădăjduită?

Afaceri pe seama lui Dumnezeu

Un singur sentiment te cuprinde: uluiala; chiar înaintea revoltei. Citind rîndurile domnului Aurel Mureșan din Satu Mare (str. Liberărilor nr. 5-8) nu-ți vine să crezi cite afaceri se pot face pe seama lui Dumnezeu — fie el catolic, ori ortodox. Pictorii de biserici bizantini pun tot felul de bețe-n roate celor realiști, licitațiile pentru contractarea unei lucrări sînt fictive, iar recepțiile „aranjate”. Actele pentru pictarea unei biserici, o mascaradă, sistemul polițienesc al delațiunii înfloresce pe zi ce trece enoriașii — care de cele mai multe ori sînt cei care plătesc pictarea bisericilor — nu au nici un cuvînt de spus asupra „alesului” — ales de paroh, se înțelege. Parcă pe nimeni n-ar interesa cum va arăta viitoarea pictură a bisericii cu pricina, ci numai ceea

ce „pică” din afacere. Dacă Dumnezeu „nu vede” toate acestea, stăm și ne întrebăm ce fac reprezentanții lui pe

pămînt? Chiar nu mai avem nimic sfînt pe lume?

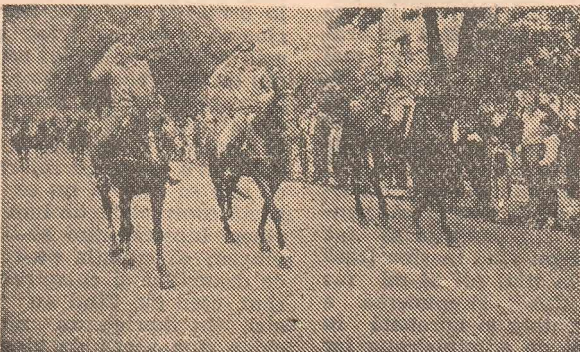
Grupaj realizat de LIANA TATOS ■

Poșta redacției

Avram Marian — București: Adresa Asociației culturale „Pro Basarabia și Bucovina” — București, sector 2, str. Alexandru Domici nr. 32, tel. 19 31 26, 10 78 69, cont curent nr. 45110984 sector 2, conturi organizații. ● **Stroescu Emil** — București: Depuneți o cerere pentru scădere. Pe perioada nefuncționării din cauze neimputabile dv., Direcția de telecomunicații, conform regulamentului, trebuie să vă acorde scaderi, care rămîn în sold. ● **Popescu Anton** — Buzău: Asociația foștilor deținuți politici și victimelor dictaturii din România, str. Mintuleasa nr. 10, București. ● **Stîlpeanu Costinel** — Buzău: Cu toată experiența pe care o avem în citirea scrisorilor, ne declarăm învinși: nu putem înțelege mare lucru din paginile (12!) trimise. Cu tot respectul cel-l nutrim pentru cititorii și corespondenții noștri, vă rugăm să reveniți cu o scrisoare scurtă, clară ca ideile și mai ales citibilă ca scriere. ● **Popoiu Aristina** — satul Dumbrăvița, com. Ibănești (Botoșani): Conform Legii 4/1977 puteți beneficia de pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă dacă aveți cel puțin 10 ani vechime în muncă în C.A.P., prin aceasta înțelegîndu-se că în cel puțin 10 ani (nu neapărat consecutivi), ați realizat numărul de norme stabilit de adunarea generală a membrilor cooperatori. ● **Șerban Gheorghe** — Focșani: Alocația de stat pentru copii se plătește din luna următoare celei în care s-a stabilit dreptul și încetează din luna următoare celei în care nu mai sînt îndeplinite condițiile prevăzute în Decretul 410/1985. ● **Cojocaru Pavel** — com. Sînmihailul Român (Timiș): Scrisoarea pe care spuneți că ați trimis-o acum o lună nu a ajuns la noi. Vă rugăm să reveniți, dacă este cazul, cu amănunte. ● **Colce Dumitru** — Orșova: Sperăm că am descifrat corect semnătura dv. și ștampila poștei. Adresa și numele „în clar” nu ni le-ați comunicat, deși adresăm repetat această rugămînte cititorilor care ne scriu. Iată răspunsul: Dr. Constantin Cojocaru consultă la Dispensarul policlinic universitar de ortodonție din București, str. Negustori, tel. 15 50 80. ● **Vasilescu Elena** — București: Da. ● Continuăm să publicăm adrese la care se așteaptă scrisori din România, R.S.S. Moldova, raion Cotovschi, cod 278545, sat Cărpineni, str. Morozova 55, **Irina Golban** (16 ani, muzică diferite genuri, istorie, limbi străine, literatură beletristică).

REGHINA VÂRVICI ■

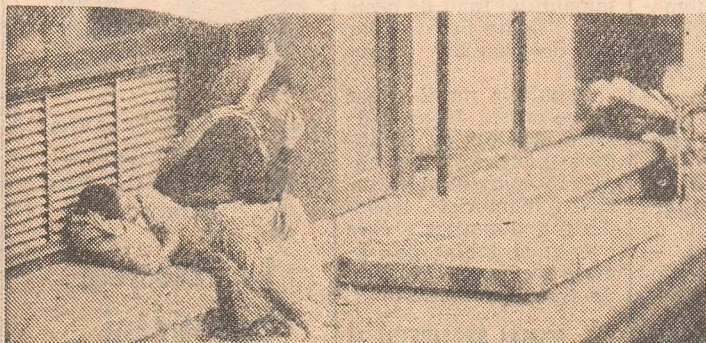
Cei ce vor concura vă salută!

În ajunul Concursului internațional de călărie din Tîrgu Mureș. (fotografie de Gabriel Bugnar)

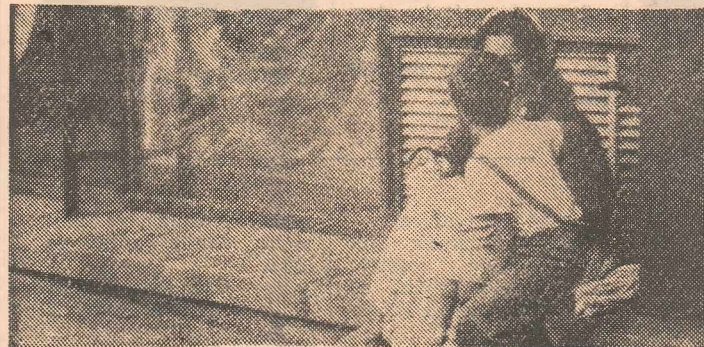
Oarba adună bănuți...

Argus veghează...

Danciul preia agonisirea...

Și o predă mamei-Argus...

Fotografii de GABRIEL BUGNAR ■

OGLINDĂ A DEGRADĂRII

Îi recunoști de departe, dacă nu ești obosit sau prea grăbit ca să privești oamenii printre care mergi. Când nu sînt îmbrăcați ponosit, confundîndu-se cu cenușul zidurilor și al străzilor murdare, hainele lor ori desprecheate, ori nepotrivite cu anotimpul.

Se deplasează lent, ruinați de vreo infirmitate sau de bătrînețe, iar dacă se prefac, se străduiesc să-și joace rolul cît mai bine, exagerînd. Pot fi zăriți în colțuri întunecate, așezați sau în picioare, cel mai adesea cu capul plecat, murmurînd mecanic, de neînțeles un cîntecel ori binecuvîntarea umilă, cu mina întinsă și spatele încovoiat.

Pînă acum trei-patru ani apariția pe distanța Universitate — Piața Unirii vestea cu promptitudine sosirea primăverii. Azi îi întâlnești mai curînd în trenuri, în magazinele alimentare, prin cofetării și circiuri, pretutindeni unde „dacă tot cheltuie mai dă omu' un bănuț”.

N-am pe nimeni, mămică... pe Dumnezeu de sus îl am...

Ora 11,30 și soare puternic. Pasaj du-te-vino. Pe scările dinspre Universitate, două mogildete: ea, în picioare, îmbrăcată sărăcăcios dar curat. Poartă ghețe jerpelite de pîslă și basma neagră. Ochii — albaștri și sfioși, mina întinsă stingaci — un nod complicat de oase și vene care tremură. El, alături, ghemuit pe piatră, cu hainele atîrînd generos, nu ridică privirea din pămînt nici cînd i se aruncă pomana. Un ochi îi lipsește și fața e o bucată îngustă de pînă mototolită. Bătrîna spune că el are 80 de ani și a venit din Ialomița. De ce, habar n-are. Nu sînt împreună, azi s-au cunoscut: a sosit prima, dar „aici e locul lui”.

Despre sine vorbește încețitor, fără să se ascundă sau să se intimideze. Nu, nu se află în fiecare zi pe stradă, că nu o lasă de la azil — o dată pe săptămînă pleacă la

cumpărături în oraș. Azilul e la Străulești, lîngă cimitir. Acolo se poartă frumos îngrijitoare, mîncarea e bună și „de la nenorocirea care a fost (21 decembrie) de două ori s-au dat haine”. De azi dimineață de la opt, dacă a cîștigat 30 de lei. La ce-i trebuie bani? „Mai ieși un chi-lot, un ciorap... ești femeie...”

Își amintește că odată a cîștigat 200 de lei din care a tîrguit pîine, zahăr, extrave-ral, ață albă de cusut, ace și „aproape că banii s-a măci-nat”. Soțul i-a murit acum trei ani iar ea, după 26 de ani muncii la cantina „Oxi-genul Industrial” care le-a preluat prăvălia mare, frumoasă — La Vlad Tepeș — nu are decît 714 lei pensie. Pe soț l-a înmormîntat că pusesse deoparte, dar pe ea, dacă moare mîine (are 74 de ani) o duce „la ars”. E singură ca un cuc: „N-am pe nimeni, mămică... pe Dumnezeu de sus îl am...”

Oarba aia e dracu' pe pămînt...

spune un moșneag cu revoltă admirativă. „Nevăzătoare” își arată albul ochilor întredeschisi. Ciolănoasă, neagră și foarte murdără, se izbește cu spinarea de zidul bisericii romano-catolice: baticul, pieziș îi descoperă jumătate de cap. Are spumă în colțul gurii strîmbate, picioarele desculte și succes. Primește bani frecvent, fără să pară conștientă, fără să slăbească ritmul autoflagelării. „Sade cu mine în cartier, la 23 August. Uite cine-o păzește, indică omul, o ia cu tot cu bani, în caz de-o amendă... n-are bani!”. Pe trotuarul de vis-a-vis, lîngă vitrina laterală a magazinului Cocor, stă o țigancă tînără cu doi copii aproape dezbrăcați, aruncîndu-și privirile în toate părțile.

Ca pentru a confirma acuzațiile, unul din ținci se apropie de cerșetore și începe să adune pomana într-o traistă. Fata se leagănă fără oprire, cu un vaiet monoton pe care îl întrerupe doar pentru a întreba rapid: „O dai lu' mama, da?” Simțin-

du-se observat, țigănușul face un ocol de cîteva minute. Îngrijorată, mama continuă să-și rotească privirea agresivă. Întorcerea fiului, primirea sumei și declucul aparatului de fotografiat o fac să înjure, în timp ce, în apropiere un individ oacheș bate nervos darabana pe capota unui Mercedes pe lîngă care trece lin o mașină de politie...

Nu-ți cer, nene, mașină mică...

Nicu Șchiopu de la Bărăție are 49 de ani, picioarele retezate din genunchi, profilul energic și glas viguros. Figura lui frapează printr-un aer de mîndrie agresivă și neîncredere. Se mișcă vioi pe tălpi improvizate din piele groasă, fără a se ajuta de mini.

O pereche de proteze costă 3 050 lei, iar o motocicletă 14 000: „Lucrez de optzeci ani la Cartonajul și-mi dau 25 de bani de pungă. M-am dus la Prevederi Sociale și mi-a zis că nu poate să-mi dea proteză — patru cereri am făcut — și că are probleme mai grele decît am eu, fără de picioare... Așa că, poate mor, să mă duc în pămînt și ajutor nu vād”.

E căsătorit și tată a doi copii; soția lucrează, dar banii nu ajung. Dacă i-ar da și lui o pensie, 2 000, nu 300 și „să-mi dea și mie, cum dă la șmecheri... pentru un chioșc de înghețată... sau de tutun...” n-ar mai sta în stradă. La ce să mai stea?

„Despre mine a mai scris la ziar și tot degeaba... În ce an mă ajută? Ori vrei să mă ajutai ca G. B., să mă scrieți invers?”

Îi putem întîlni oricînd. Ne aplecăm să le oferim cîteva lei sau trecem mai departe, tot în stradă îi vom regăsi. Sînt sau nu cu adevărat neajutorați, ei conștientuie o oglindă a degradării societății noastre, al cărei chip deformat va provoca timp îndelungat coșmaruri.

Cine își asumă răspunderea de a restaura aceste vieți?

OLTEA MUTULESCU ■

ISTORIA UNEI GREVE

Grevă la „Pionierul”! În „Actualitățile” de seară, Televiziunea a prezentat cîteva imagini de oameni indignați, vorbind pe un ton vehement. Printre altele, „Jos directoarea”! Aceasta a avut vreme să spună doar cîteva cuvinte din care nu s-a înțeles mare lucru, pentru că era evident că Televiziunea își pusese în funcțiune tradiționala ei foarfecă.

Evenimentul s-a petrecut luni, în urmă cu două zile.

Ieri, marți, directoarea s-a dus la centrală și și-a dat demisia împreună cu inginerul șef și contabilul șef.

Astăzi se află încă în biroul ei și ne vorbește cu o neașteptată bună dispoziție. Parcă tocmai ar fi primit o veste bună. Și ar fi de înțeles că tristețea aceea mai greu de sesizat, a omului care se simte nefericit cînd în jurul lui anumite lucruri sînt neclare, a făcut loc în cele din urmă gîndului că și pierderea unei iluzii poate deveni, în mod sigur, folositoare; că și ea poate avea un efect tonic, tocmai prin faptul că te ajută să știi că nu mai are rost să-ți pierzi timpul. Vestea bună, dacă e vreuna, nu poate fi decît concluzia că lupta cu morile de vînt e frumoașă, se înțelege, dar nu poți trăi din ea.

— Reporterului de la TV i-aș spune să se lase de mese-

rie. Mai ales că s-a plîns că pe vremea dictaturii a fost persecutat!

— Din ce ați vorbit, ce a tăiat Televiziunea?

— Motivul grevei. O să vă spun...

Există muncitori ceaușiști?

— Mai înainte vreau să se știe că și eu provin dintr-o familie de muncitori, deși nu fac din asta un titlu de glorie. Vremea „originii sociale sănătoase” a trecut, sper. Nu m-aș lăuda decît cu faptul că părinții mei, care au crescut trei copii, sînt muncitori din categoria acelor cărora nu le place, bunădără, să întîrzie la serviciu. Și eu am fost muncitoare, cînd eram elevă de liceu, pe durata vacanțelor de vară. Apoi am urmat facultatea la Iași, după care am fost repartizată în București. Din perspectiva rupturii care s-a creat după revoluția din decembrie între muncitori și intelectuali, îmi asum întreaga răspundere de-a fi ajuns ingineră. Tot așa cum îmi asum răspunderea de-a afirma că există o categorie ceaușistă de muncitori. A nu înțelege un lucru e omenește, dar a nu vrea să-l înțelegi e un fapt ce se explică numai prin apartenența la această categorie pen-

tru care, în plus, hoția e un sport profitabil.

În 1988, la începutul anului, conducerea întreprinderii a fost schimbată. Atunci au fost aduși patru oameni de la alte întreprinderi: Angela Pache, director; Eugen Vociu, inginer șef; Costel Cioacă, director adjunct comercial; Statie Bildeșcu, contabil șef. Una dintre datoriile noii echipe de conducere era să pună capăt furturilor din produsele destinate comenzii „Adidas”.

— Am reușit, spune Angela Pache, ca în timp de trei luni să putem spune că nu se mai fură. Pe vreo cîțiva, pe care i-am prins, i-am dat afară. Și pentru că existau bănuiele și în privința șefului pazei, un anume Bujor, fost milițian, ne-am lipsit pînă la urmă și de serviciile lui. În acest fel am ajuns pînă în decembrie '89 și n-am mai avut probleme deosebite pînă în primăvara acestui an, cînd furturile au ajuns să fie îngrijorătoare. Dar nu e vorba numai de bani, ci de ceva mai mult. E vorba de faptul că nu mai putem livra la timp firmelor străine cu care avem contract și com-promitem continuarea relației cu aceste firme, ceea ce poate să ducă nu peste mult timp chiar la restrîngerea activității noastre. Avînd informații că portarii, sau unii dintre ei, primesc ciubuc 100 de lei ca

să-i lase pe hoși să iasă pe poartă necontrolați, ne-am gîndit să dăm cîte 200 de lei portarului care va prinde vreun hoț. Asta a mers o săptămînă sau două, dar pe urmă n-a mai mers. Și e ușor să vă închipuiți de ce. Odată, cînd am prins pe picior greșit o muncitoare, aceasta a început să plîngă, să spună că are doi copii, apoi a recunoscut că vroia să continue să fure și să vîndă încălțăminte pînă și-ar fi luat mașină; după aceea, a mărturisit ea, „s-ar fi lăsat”. Ca să terminăm odată cu discuțiile astea, am hotărît să luăm o măsură radicală, o măsură care s-a dovedit — recunosc — nepopulară. Am făcut contract cu Asociația detectivilor pentru 100 000 de lei pe lună. Numărul acestor detectivi nu mă interesa, important era ca ei să facă pe dracu-n patru ca să nu se mai fure nimic. Le și spuseseam că, dacă la rîndul lor nu vor fi corecți, nu doar voi rezilia contractul, dar mă voi ține de capul lor pînă nu vor mai fi primiți de nimeni să muncească în această țară și că, pentru asta, sînt hotărîtă să fac orice, să-mi vînd mașina (casă am de la stat) ori să-mi fac rate la C.A.R. Propunerea a fost discutată și aprobată în Consiliul de administrație iar sindicatul a anunțat în întreprindere ziua cînd vor veni

detectivii. Asta urma să fie într-o zi de luni. Dar cu trei zile mai înainte, într-o vineri, unele colective sindicale au făcut petiție, că, dacă nu se reziliază contractul cu detectivii, muncitorii vor face grevă de avertisment chiar în ziua cînd detectivii se vor prezenta la post. De fapt, în aceeași zi de vineri curtea a fost plină. Alte revendicări: salarii mărite, norme micșorate. Și „Jos directoarea”, „Jos inginerul șef”. Pentru că tocmai atunci, din întîmplare sau nu, la poarta fabricii se opri-se un Aro în care oamenii îl recunoscuseră pe acel Bujor, de care vă povesteam, și a fost de ajuns să lanseze cineva ideea că respectivul fost milițian ar fi șeful detectivilor, că toată adunarea aceea pestriță s-a inflammat imediat: iată pe cine aduce directoarea să facă pază! Nu s-au gîndit o clipă că n-ar fi adevărat ce strigau și uitaseră de tot ce eu, nu ei, l-am dat pe acel Bujor afară în urmă cu doi ani. Dar cu cine să te înțelegi? Iar peste asta s-a mai întîmplat un lucru de mai mare rușinea. Niște reprezentanți ai firmei „Adidas” din R.F.G. erau în vizită pentru prima oară la noi și, pentru că aveau informații că aici se fură și nu se respectă contractele, de luni pînă vineri încercaserăm să-i convingem că situația nu-i altă de dramatică și chiar reușisera-m, cred eu. Cînd au venit aici, în fabrică, au nimerit chiar ziua aceea, de vineri și muncitorii care-și părăsiseră lucrul i-au hîduit...

În sfârșit, plecăm. Avem o înfriziere de câteva minute. Ne urmează autobuzul de militari în termen la arma poliției și securitate, iar în spatele lui rulează încet mașina serviciului de circulație. Acțiunea e, deocamdată, secretă. Știu doar atât: pornesc spre Orțișoara însoțind redutabila formație polițienească aflată sub conducerea domnului Pavel Rădulescu, șeful serviciului economic al Poliției județului Timiș. În carnetul meu de reporter Orțișoara înseamnă placa turnantă a speculei cu orice — de la aur și valută la mărfuri de contrabandă — în zona de vest a țării. Mai mult ca sigur, nu vom găsi acum aur. Imediat după Revoluție, „clienții” români au început să cumpere valută. A dispărut aurul „brun” făcut din resturi de bijuterii furate, care venea pe filiera italiană, dar și aurul care intra în România adus din Iugoslavia sau din U.R.S.S. — via Polonia. Deci, nu putem „prinde” decât „aurul albastru”, avantajos pentru că, dacă traficul de aur e pedepsit de lege — Decretul 210/1960 — schimbul de valută, nu. Cu o singură condiție: valuta să nu fie obținută prin speculă. Dar banii n-au miros. Cum dovedești că valuta e „făcută” din speculă? Într-un singur fel: urmând, în plin flagrant delict.

— 75 Timișoara cheamă 63 Arad!

— Recepție!

— Sintem la șase kilometri de Orțișoara. În mișcare.

— Perfect. Ne aflăm la aceeași distanță. La 10,30 intrăm în dispozitiv.

Operațiunea e, într-adevăr, bine gândită. În aceeași secundă, forțe polițienești din județele Timiș și Arad blochează ambele ieșiri ale faimoasei parcuri, fără a se vedea reciproc, fiindcă, pe aproape un kilometru, se înșiră sute de mașini transformate în tarabe. Minutele următoare sînt de balamuc. Sute de speculanți de diverse nații încearcă să strângă marfa, să ascundă banii, să urce în mașini lăsînd sacosele pe carosabil sau o iau la fugă, pur și simplu, prin grîul de pe marginea șoselei. O parte din soldați îi urmăresc (e un cros general de câteva sute de metri), ceilalți

barează ieșirea mașinilor. Un BMW ia viteză, sare peste șanțul adînc și lat cam de un metru și accelerează la maximum, în plină cîmpie. Locotenentul major Constantin Gherman face semn unei mașini poloneze să oprească, șoferul apasă pe accelerație. Îi ia pe capota motorului, vîd cum picioarele polițistului aproape că ating pămîntul în timp ce el, pe spate, se ține de caroserie, polonezul e absolut bezmetic, se îndreaptă în viteză spre un „Mercedes” cu scopul clar de a zdrobi picioarele celui de pe capotă, acesta reușește, în ultima secundă, să ridice picioarele, scăpînd de ciocnire, mașina frînează, polițistul sare jos și trage de portieră, doi subofițeri lovesc cu bastoanele în parbriz, polonezul apasă din nou pe accelerație, unul din bastoane lovește geamul lateral, îl sparge, șoferul înnebunit, sucește

Parcare în flagrant delict

volanul spre șanț, dar are viteză prea mică și eșuează cu mașina în poziție aproape verticală. Iese cu un cuțit, se repede la ofițerul de poliție, dar o lovitură în ceafă îl amețește și scapă arma. Între timp, alte câteva mașini au sîrit în arătura de griu și vislesc spre Orțișoara, dar nimeni nu mai are timp de fugări și nici mașini atât de puternice încît să-i urmărească. Cleștele celor două formații din Arad și Timișoara se strînge. Zeci de mașini sînt înconlate și duse la posturile de poliție din Orțișoara și — în direcție inversă — Vinga. Cei doi șefi ai operațiunii — maiorul Rădulescu de la Timiș și colonelul Rădulescu (coincidentă) de la Arad, abia au timp să-și facă un semn amical. Începe corvoada inventarierii. Spațiosul post de poliție din Orțișoara e neîncăpător. Miile de perechi de blugi și de pachete de cafea, sutele de fuste, bluze, casetofoane, ceasuri și cite altele ar umple cîteva maga-

zine suficiente pentru a aproviziona un oraș măricel. În general, marfă adusă din Turcia și Bulgaria, trecută pe la Giurgiu și vîndută pe traseul (românesc) spre Polonia. Încerc să aflu, în vacarmul general, cine e șoferul nervos. Îl cheamă Marek Szeszesny și e dus la post cu mîinile la spate. Pe bancheta din dreapta, locotenentul major Gherman (cascadorul) i-a găsit învelit într-un prosop, și un pistol cu cartușe lacrimogene. Am senzația că acest Marek (dacă numele o fi adevărat) a fost prins într-un astfel de flagrant delict. Se fac procese verbale, se alcătuiesc liste. Sumele cresc ca la o litație fabuloasă. Cinci sute de mii. Opt sute de mii. Un milion. Un milion cinci sute de mii. Două milioane. Într-un colț, doi tineri jerpeliți. Românași de-ai noștri. Akos Porodicz din Tirgu Mureș, fără ocupație, la 26 de ani. Gyula Benko din Ocna de Sare (Harghita), fără ocupație, la 21 de ani. Lîngă ei, Ileana Istvan, muncitoare la Întreprinderea de încălziminte „Libertatea” Arad și Dorel Lungan, muncitor la S.C.P.P. Drăgășani. „Ce-ați vîndut?” — întreb. „Nimic — îmi răspund. Noi am vrut să cumpărăm!” „Ce?” „Dorel a luat un casetofon cu 4 500 lei”. „De ce ați?” „La bișnițari e șapte mii”. Ceilalți au luat cîteva pachete de cafea. De ce? „Fiindcă în magazine nu e. Am fi luat blugi, da’ n-am avut bani. Nici blugi nu sînt”. Așa e. Tot ce se cumpără aici nu e în magazine. „Cumpărătorii” sînt majoritatea, ca acela din fața mea. Săraci. Îndobitociți. Gata de orice pentru o haină mai bună sau pentru o țigară pe care o vînd cu zece lei în plus. Își iau demnitățile în brațe ca pe o marfă și fug cu ea prin lanul de griu, care-l hrănește, urmăriți de poliția propriei lor țări. Prinși, lasă privirile în jos și nu mai spun decît: „Dacă ar fi în magazine...”

În magazine „nu e”. Asta e sigur. La fel de sigur ca și faptul că, în felul ăsta, nici nu „va fi”. Pentru simplul motiv că un grad de civilizație nu se țîrguiește la margine de drum. Se construiește. Cu muncă. Cu cinste. Cu luciditate.

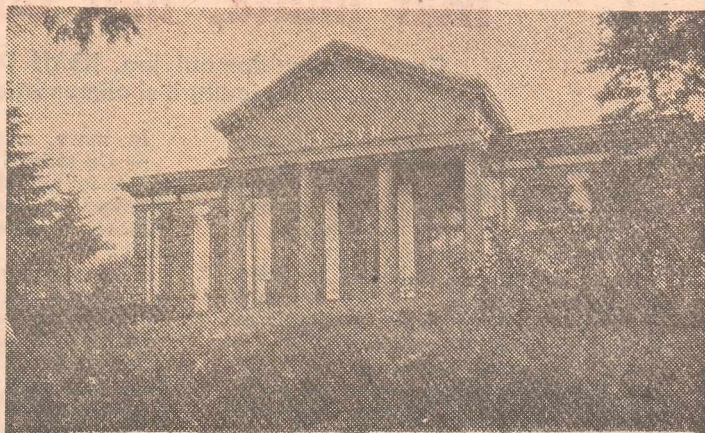
RADU CIOBOTEA ■

Pledoarie pentru alt Tecuci

Tineretului nostru nu i se poate reproșa, practic, nimic. Istoria ultimelor decenii, bulversată și răstălmăcită, a adus în fața acestuia o imagine deformată. Celor mai în vîrstă însă, pe al căror buletin de identitate a stat scris „născut în județul Tecuci”, trebuie să le trezim interesul de a ne recîștiga statutul de județ de sine stătător.

Fundația „Pentru județul

dețul Tecuci. A luat ființă regiunea Putna, Birlad, Galați, ca din 1968 Tecuciul să fie arondat județului Galați. De aici, în virtutea practicilor „celebre”, abuzive, caracteristice comunismului totalitar, a fost lansat un mare număr de cadre, de activiști, de viitori nomenclaturisti, persoane care au pus totdeauna propriile interese în fața celor ale Tecuciului. Aceștia au ex-

Tecuci” este inițiativa și susținătoarea ideii de reînființare a județului cu acest nume. Inerția și perpetua resemnare din ultimii ani a oamenilor noștri a făcut ca renașterea acestui deziderat să nu trezească același entuziasm în inimile tuturor. S-a ivit întrebarea: ce cîștigăm? Răspunsul s-ar putea extinde într-o argumentație amplă, însă esența acestuia se poate puncta doar: recîștigarea demnității depline, dreptul de a munci pentru edificarea zonei, construcția nestingherită de obiective social-economice necesare, o urbe modernă, condiții civilizate de asistență medicală, ridicarea nivelului de cultură generală, impulsivitatea mișcării sportive, o autoconducere reală, direcționată de frunțișii ai obștii tecucene.

Luna septembrie a anului 1950, lună de tristă amintire pentru concetățenii noștri, a adus nota împărțire teritorial-administrativă, desființînd (după o lungă perioadă) propriul nostru „status-quo”, ju-

ploatat despotice orașul și împrejurimile din umbra unei demagogii fără margini. Tecuciul a rămas totdeauna „vi-oara a doua”, în comparație cu „județul”, cu municipiul Galați. Majoritatea promisiunilor vizavi de înnoiri, de dezvoltarea social-economică a zonei s-au dus pe apa simbetel.

Important e ca cei care vor ca de acum înainte lucrurile să intre pe un făgaș adevărat și onest, cei care doresc înlăturarea tarelor regimului dictatorial, tineretul care năzuiește să muncească la el acasă, să învețe și să pună umărul la o dezvoltare efectivă a zonei, într-un cuvînt toți cei care doresc un Tecuci puternic și înfloritor, să fie uniți deopotrivă. Este o datorie morală pe care va trebui să ne-o îndeplinim împreună în mod exemplar.

Vicepreședinte al Fundației „Pentru județul Tecuci”
prof. CONSTANTIN FILIȚĂ ■

Revendicări și zvonuri

Petruța Guinea, cusătoare: „Vorbesc în numele a 100 de oameni. Noi sintem împotriva grevei care s-a făcut. Sintem de acord și cu paza asta, cu detectivi. Pentru că prea se fură, de fapt, din beneficiul nostru”.

Cirjaru Floricica, tot cusătoare, vorbește în numele a 40 de oameni: „Am cerut să se verifice organigrama, că sînt prea mulți oameni la TESA, nouă așa ni se pare”.

Silvia Coliș, ștanțatoare: „Nu toți avem niște studii complexe sau aceeași prismă de vizibilitate. Eu știu că s-a făcut o investiție, știu, că s-a adus un calculator, dar e normal să existe o perioadă de inițiere, niște oameni trebuie să învețe să lucreze după metodele astea noi și după aceea vom vedea dacă o parte din funcționari trebuie să ne părăsească”.

Observăm că în cadrul greviștilor unii ridică glasul pentru a cere ceea ce alții știu că e pe cale să se rezolve.

Silvia Coliș, din nou:

— Și eu am vorbit la televizor. Nu sînt de acord să vină aici detectivi. Nu sînt de acord să li se dea 150 000 de lei pe lună, să aibă unul 15 000 de lei salariu”.

— Dar e vorba de 100 000, nu de 150 000, iar banii urmau să fie împărțiți unui număr de oameni pe care numai A-

sociația detectivilor l-ar fi stabilit, în așa fel încît ea să-și onoreze contractul de asigurare paza întreprinderii. Iar paza întreprinderii înseamnă ceva mai mult decît a împiedica furturile.

— Da, dar plăteam prea mult. Acum, la 23 de portari, plătim 34 000 de lei.

— Noi am întrebât și ni s-a spus altă cifră: 70 000. Dar cîți portari aveți?

— 22, 24...

— Și totuși era ușor de aflat. Ce era mai ușor decît să mergeți la serviciul retribuire și să întrebați cîți bani iau portarii pe lună și cîți portari sînt?

Nu e vorba însă doar de diferența dintre plata portarilor și cea a detectivilor, diferență care este mai mică, după cum am văzut, decît cea vînturată de greviști. Dar greviștii au crezut că plata detectivilor s-ar face din „banii lor, și iarăși s-au înșelat. Pentru că, dacă ar fi întrebât, ar fi aflat că detectivii, ca și portarii de altfel, nu sînt plătiți din fondul de retribuire al muncitorilor.

Încă un zvon care putea să nu apară este acela că la întreprinderea „Flacăra roșie” s-ar lua salariul în valută. Această eventualitate nu le-ar plăcea, desigur, nici celor de la „Pionierul”. Dar o fi adevărat ce se spune? Întrebăm dacă s-a dus cineva pînă la „Flacăra roșie”. Nu, nu s-a dus nimeni. Iar întreprinderea aceea se află la cîteva minute de mers pe jos... Și încă o între-

bare: dacă banii străinilor plac, de ce au fost ei huiduiți?

Dumitru Nițu, liderul sindical pe întreprindere, are 31 de ani de meserie și se numără printre cei cîțiva, 5 sau 6, despre care se spune că ar fi cei mai buni „croitori piele” din țară. Zice: „Revoluția asta ne-a prins cu mînea la picior, în fața porții, dar nu prea știm ce să facem cu mînea. Cît privește greva, cîteva lucruri sînt clare: 1) că din cei 3 500 de muncitori, mulți nu au fost de acord cu ea; 2) că greva a fost anunțată de vineri pentru luni, dar ea a început de vineri; 3) că revendicarea principală, sau cea mai urgentă, și anume renunțarea la paza cu detectivi, a fost acceptată. Cît privește revizuirea normelor, sau plata în regie a simbetelor, eu le-am spus că pot să aibă surprize neplăcute și nu vreau să spun acum mai mult”.

Silvia Coliș, una dintre muncitoare care li s-a dat prilejul să-și exprime pe postul național de Televiziune indignarea întemeiată pe zvonuri, amintește că ea a cerut și instalarea unor dușuri la atelierul ștanțe, unde lucrează. Are dreptate, mai ales că la alte ateliere de același fel s-a și rezolvat această problemă. Dar pentru asta, e de acord și ea, nu era nevoie de grevă. Încît, punîndu-le pe toate cap la cap, tot ea spune: „Haosul care s-a creat în întreprindere ne-a făcut de ris în fața lumii”.

Fluieratul, premisa re tehnologizării

— Această grevă m-a liniștit psihic, zice directoarea Angela Pache. Înainte n-aveam liniște: că n-am talpă, că să fac procentul, că să nu ia fabrica foc. Dar acum am dormit buștean. Fac un pas înapoi și vîd lumea mai clar. Înainte munceam 12 ore...

— Vă mențineți demisia?

— De ce nu? Dacă se aprobă, pîc. La fel inginerul șef și contabilul șef. Al patrulea din echipa cu care am venit aici, directorul comercial, e în concediu acum. Nu mă pronunț în numele lui, deși în mod colegial — pentru că-l cunosc opiniile — mi-aș putea lua libertatea s-o fac. Putem pleca și nu trebuie să aibă nimeni grija noastră, pentru că nouă nu ne e așa de frică de ziua de mîine cum vîd că le e altora. Dacă va fi să rămîn, vreau să-mi fac program fix. S-a terminat cu munca voluntară, patriotică, sau cum îi zice. Și eu am doi copii, și nu vîd de ce n-aș avea grijă de ei ca și alți părinți care lucrează 8 ore.

— În cazul că mai rămîneți aici, despre viitorul acestei întreprinderi ce credeți că se poate spune?

— Știu că oamenii cer, printre altele, schimbarea utilajelor vechi de vreo 20 de ani. Foarte bine, dar cum s-o facem? La începutul anului am

primit oferte în acest sens de la niște străini care acceptau, ca, în perspectivă, să dețină 49 la sută iar noi, adică statul român, 51 la sută din capitalul întreprinderii. Dar după 28—29 ianuarie, cînd se știe ce s-a întîmplat, ei au devenit mai circumspecți. De curînd, cum spuneam, unii au fost huiduiți și fluierați. Dar ce simț al viitorului întreprinderii lui poate să aibă un muncitor care-și fluiera beneficiarii și nu înțelege că, de fapt, fluiera a pagubă, iar paguba e a lui?

— Muncitorul ceașist!

— Păi cum să-i zici altfel? În orice caz, eu le-am spus părerea mea: dacă rămînem întreprindere de stat, o-să se cheme că nici nu murim, nici nu trăim; dacă ne privatizăm — fiindcă proprietatea particulară e sfîntă — atunci cine muncește o să aibă, iar cine nu, nu. Și atunci o să scăpăm și de hoți. Dar pentru asta ar trebui ca la Televiziune să apară emisiuni pe înțelesul oamenilor. Să se vorbească simplu și concret, să se comenteze variante de privatizare a unei întreprinderi. Pentru că, Dumnezeu să mă ierte, noi avem economiști excepționali, dar unii dintre ei nu reușesc să ne arate decît că au învățat la facultate despre economia de piață așa cum am învățat eu limba latină...

DUMITRU CONSTANTINESCU ■
ROXANA PAICU MANOLESCU ■

Cuza-Vodă avea obiceiul să meargă incognito prin țară, ca să vadă cu proprii săi ochi care e situația. La intrarea într-o cazarmă, santinela îl oprește. Scăpând pe moment din vedere că venise acolo neoficial și neanunțat, Cuza îi spune: — De ce nu prezinți arma, soldat? — Dar cine ești tu ca să-ți prezinți arma? — Așa te porți cu cel ce-ți dă piine? — A, tu ești brutarul care ne dă piinea fără nici un gust, crudă și mititică, și mai ceri să-ți prezinți și arma? Se spune că înțeleptul domnitor a luat măsuri să se facă o piine gustoasă, mare și în cantități suficiente. Vai, astfel de măsuri sînt stringent necesare și astăzi. Cine le ia? Cum?

ION D. GOIA ■

Mai multă, mai bună

Convorbire cu domnul ing. IOAN ȚIPU,
ministru agriculturii și alimentației

În legătură cu această mult discutată problemă a calității piinii, ne-am adresat direct domnului inginer Ioan Țipu, ministrul agriculturii și alimentației, care a binevoit să răspundă, cu amabilitate, întrebărilor noastre:

— De ce, stimate domnule ministru, atît într-o serie de localități din țară, cît și în Capitală, piinea continuă să rareori să fie de proastă calitate?

— O întrebare incitantă, într-adevăr. Piinea constituie unul din sortimentele de bază în structura rațională a alimentației publice, aceasta contribuind direct la însăși relansarea programului recent adoptat de Guvern pentru redresarea noastră economică, pentru creșterea nivelului de viață al populației.

Este cunoscut deja că, în perioada anterioară Revoluției, politica de ignorare a sectorului de morărit și panificație s-a soldat și aici cu consecințe directe nefaste, în sensul că am rămas în fața unui sector slab dezvoltat. A fost realmente o politică nu numai restrictivă, ci și profund dăunătoare, cu privire la producerea și desfacerea piinii, ceea ce a provocat de multe ori nemulțumiri, aglomerări de cumpărători și alți solicitanți în centrele urbane și în special în București, unde, cum bine știm, sacii de piine invadaseră la un moment dat chiar peronele Gării de Nord. Uneori a lipsit pînă și materia primă de bază — grîul de calitate, făina, adică.

Era ca un fel de odisee. Odiseea omului căutător de piine.

Desigur, aceste aspecte și greutăți deloc de neglijat privind baza tehnico-materică moștenită ridică și acum probleme destul de serioase în ceea ce privește asigurarea cantitativă și mai ales calitativă a produsului la care ne referim. În unele perioade, în-deosebi în Capitală, s-au produs și livrat loturi întregi de piine cu aspect comercial necorespunzător, aplatizate, deformate și cu un grad redus de prospețime. Cauzele sînt multiple. Redresarea situației ne-a preocupat și ne preocupă cu toată seriozitatea.

Sîntem optimiști în ce privește recolta de grîu din acest an. Categorie, ea e mai bună, atît cantitativ cît și calitativ, decît în alți ani, dar, bineînțeles, va trebui strînsă urgent, fără pierderi, și depozitată în bune condițiuni. Aceasta e o condiție sine qua non a zilei. Piine fără grîu încă nu se poate face.

Trebuie să recunoaștem deschis că una din cauzele importante care au creat și creează încă neplăceri a fost neasigurarea drojdiei de panificație, sector de asemenea neglijat în trecut. Drojdia nu este nici acum produsă în cantitatea necesară, iar, datorită forțării procesului tehnologic, calitatea acesteia suferă, nu este întotdeauna corespunzătoare.

În mare, cam aceasta este situația. — Ce măsuri a luat sau preconizează să ia ministerul dv. pentru diversificarea și, mai ales, îmbunătățirea radicală a calității acestui aliment de bază?

— O primă măsură a fost aceea de revizuire a rețetelor de fabricație și a normelor de consum în sensul îmbunătățirii calității; am trecut la fabricarea sortimentelor de piine în grame mai mari, satisfăcînd în acest fel o doleanță mai veche a consumatorilor din anumite zone ale țării; au fost inițiate acțiuni concrete pentru liberalizarea prețurilor la produsele de franzelărie, specialități și patiserie, la nivelul întreprinderilor producătoare. Greu, însă cred că am reușit totuși să înființăm centre proprii de desfacere a piinii. Acestea sînt într-un număr încă redus și încă departe de a satisface dezideratul nostru de a prelua desfacerea directă a întregii producții de panificație. Pentru perioada imediat următoare s-au întreprins acțiuni privind orientarea producției și rețehnologizarea sectorului de morărit-panificație. Ne preocupă introducerea într-o mai mare măsură în cultură a soiurilor de grîu cu însușiri panificabile. De asemenea, urmărim îndeaproape finalizarea construcției celor 3 unități de morărit din Capitală și construirea a 3 fabrici de drojdie de panificație pentru acoperirea necesarului intern de consum. Acordăm atenția cuvenită repartizării fondurilor valutare destinate achiziționării de tehnologii noi, linii moderne de fabricație și amelioratori.

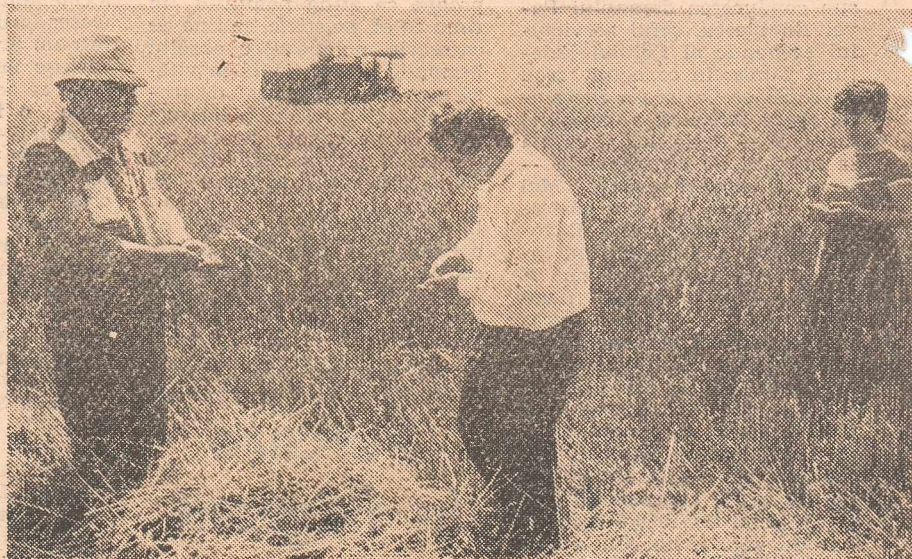
Propuneri, sugestii pentru alții?...

— Nu m-am gîndit la asta. Alții știu bine ce au de făcut. Este necesar ca în această acțiune de îmbunătățire continuă a aprovizionării populației să facă front comun cu noi și specialiștii din Ministerul Comerțului și Turismului, care să vină în întîmpinarea noastră cu programe bine chibzuite de desfacere a piinii și a produselor de panificație, care să asigure vinzarea și în zilele de sîmbătă și duminică și să participe activ, alături de unitățile de producție, semnalînd la timp eventualele goluri în aprovizionare. Am sugerat factorilor în drept să urgenteze acțiunea de privatizare a centrelor de desfacere, precum și a unităților mici de producție. Ne-am permis, de asemenea, în încheiere, să sugerăm primăriilor să treacă de urgență la repunerea în funcțiune a unităților de morărit din comune și redeschiderea brutăriilor satești. Și, deocamdată, cam atît. Vom avea piine mai multă și mai bună!

— Stimate domnule ministru, vă mulțumim.

MIHAI STĂNESCU ■

Piinea noastră c

Putem incepe secerișul?

Ședință cu părinții piinii

Conversație într-o garsonieră. Nici vorbă de vreo catedrală, nici pome-nală de Mario Vargas Llosa, ci doar camera aceasta de zi și noapte, cu ferestre mărunte, în dosul căreia Giurgiuul respiră sacadat, în tempo-ul său cotidian, aproape monoton. Un mic confesional al piinii, ochii vîoi ai inginerii Ruxandra Manole — brigadier-tehnolog la atelierul nr. 3 din cadrul Întreprinderii de Morărit, Panificație și Paste Făinoase Giurgiu (I.M.P.P.F.) — și arșița zilei, neobișnuit de intensă. „Nu vă e prea cald?” „Nu, nu; e ca și cînd aș fi lângă cuptor...”

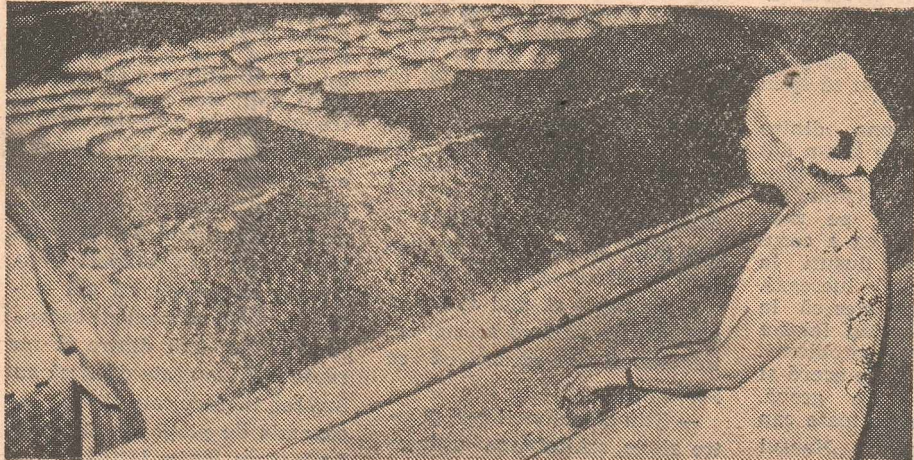
Asud nevolnic și atac cu discreție subiectul: „Dincolo de experiența dvs. practică, a celor 3 ani de producție, cum priviți nașterea zilnică, chinuitoare și obsesivă a piinii?” „Cred că piinea, raportată la un reper analog-simbolic, ar fi unul din elementele esențiale ale existenței; așa cum apa, aerul, focul și pămîntul determină geneza, la fel și mijloacele de bază ale subzistenței — piinea, laptele, carnea, ouăle — cheazăuiesc continuitatea vieții noastre. Nașterea piinii e un miracol repetabil. Dar să nu poetizăm...” Doamna inginer zîmbește afabil. Reînnod firul discuției: „Vă amintiți, cu siguranță, cum arătau piinile românești pînă nu demult, pe vremea cînd alergam și noi, copii fiind, trimiși de mama, la brutărie. Cum de s-a ajuns ca realitatea de atunci să se degradeze într-atît, încît astăzi, piinea care pozește pe mesele românilor să se prezinte în asemenea condiții precare?” Am senzația că întrebarea fusese intuită. Consemnez: „Se poate vorbi, despre acest fenomen vreme îndelungată. Ca să pot fi concisă, însă, **factorii obiectivi** care au dus la prăbușirea nivelului calitativ al piinii s-ar putea sintetiza, din punctul meu de vedere, în cinci cauze de sîne stătătoare; este vorba de 1) calitatea grîului; 2) calitatea făinii; 3) modul de industrializare a drojdiei; 4) abaterile de la procesul tehnologic standard; 5) condițiile de lucru pentru salariați. Cîte aspecte derivă din aceste puncte determinante e greu de prevăzut. Ar mai putea fi subliniate, firește, și cele care sînt generate în subsidiar de limitele competenței și onestității oamenilor, însă aceste aspecte sînt deocamdată irelevante”. Trăiesc impresia că asist la o ședință într-o școală tradițională de cartier, cînd mamele și tații sînt trași la răspundere pentru năzdrăvniile propriilor copii. Inginera Manole deschide larg fîrtașul, se așază calm în fotoliu și își începe argumentația limpede: „Despre calitatea grîului se poate vorbi foarte pe scurt. Dacă se intră în fabricație cu grîu atacat de dăunători (ploșnita cerealelor, de pildă), cu soiuri calitativ inferioare sau cu grîu nou, care în virtutea cererilor masive de piine, nu are răgazul necesar de a se maturiza conform prevederilor teoretice, realizați ușor că din start, viitoarea piine care va ajunge în brutării este compromisă. Legat de făină se ridică cu totul alte probleme.

Am fost uneori nevoiți să prelucrăm făină nepanificabilă, cu indice de deformare mai mare de 40 de mm, ceea ce în mod normal apare ca fiind inadmisibil. Structura elastică, proprietățile reologice ale aluatului, sînt determinate de gluten — un complex interesant de proteine — care conferă elasticitatea indispensabilă. Indicele de deformare maxim admis este 15 mm.; altfel se înregistrează situații critice, în care aluatul se lățește, se lipește, creînd mari dificultăți în cadrul procesului tehnologic curent. Ar mai exista o soluție: aceea a tratării făinii cu acid acetic, lactic etc., pentru întărirea rețelei de fibre a aluatului. Cum noi sîntem străini de astfel de facilități, s-a întîmplat adesea ca piinea rezultată din această făină să fie în fi-

Făcătorul de piine

nal sfîrșimicioasă și necorespunzătoare, să se creeze pauze de lucru artificiale, să crească temperatura în cuptor, să nu mai putem desprinde piinea de pe panacod, iar forma piinii să fie ambiguă, nemaiîntînd în considerare creșterea scăzută a acesteia, datorită gazelor de fermentare care nu mai sînt reținute în aluat...” Informațiile mă copleșesc și imaginația, sensibilizată, face să mi se dilate nările în aroma iluzorie a piinii abia coapte. Cum se-nfoaie aluatul, cine crește piinea? „Drojdia este și ea, hotărîtoare. O drojdie cu procent ridicat de celule moarte, deci puțin activă sau necorespunzător depozitată, pune în pericol întregul efort al celor ce transpiră, cu dragoste și rutină, pentru a ne trimite pe masă piinea de zi cu zi. Cînd e cald, vara bunăoară, neavînd posibilități de refrigerare (frigidere defecte, funcționare aleatorie), prevederile teoretice de păstrare — maximum 7 zile, la 10 grade Celsius — sînt într-un totu iluzorie. Iarna, faptul că magazia de făină ajunge la o temperatură periculoasă de scăzută, de minus 6 pînă la minus 8 grade Celsius face ca drojdia să

În lipsa brutăriilor, la nevoie, sînt de acceptat și fabricile

de toate zilele

de-a dreptul înghețată, iar apa ce adăugă pentru a se putea ajunge la o compoziție rezonabilă, de cca. 50 de grade, atinge temperatura de +30 grade. Ținând cont de sensibilitatea drojdiei ca organism viu, șocul termic la care e supusă pune, evident, sub semnul întrebării calitatea produsului final. Fără putere de dospire, drojdia mai ajută cu nimic...

Curiozitatea învinge foamea. Mă interesez despre rațiile procesului tehnologic și aflu amănunte: „Tehnologia total afectată de uzura fizică și morală a utilajelor. La noi, la Giurgiu, există utilaje care ar fi trebuit casate peste 8 ani. Cele două cuptoare L, cu capacitate nominală de 9 t/zi, cuptorul CT 40, cu capacitate de 1 t/zi, singurul de acest tip din țară stare de funcționare, nu asigură nici pe departe capacitatea de producție necesară. Datorită unei cereri foarte mari, am ajuns ca în loc de un timp de coacere de 25—30 de minute și un șir de temperaturi de 180—210 grade, să fim nevoiți să „alergăm“ cuptarele, recurgând la intervale de coacere de 15—20 de minute și temperaturi mari, de 220—240 grade. Nici așa, odată pe medie a atelierului fabrică se scutură, de 25 000 buc. franzelă de kg nu e acoperitoare! Sintem sorați de necesități să producem cu 1/3 din capacitatea. Dacă mai adăugăm și piesele de schimb, imposibilita-

tea unor reparații capitale de durată, se poate lesne desprinde o explicație a deteriorării continue a calității pâinii. Palmele ingineriei au un tremur ușor și privirea îi e coborâtă ca un drapel, în bernă. Vorbește despre pâine ca despre o rudă apropiată, cu aceeași naturalețe cu care ar povesti peste gardul copilăriei. Oamenii simt pâinea... „Oamenii lucrează în condiții grele — adăugă dinsa. Uneori e de neînchipuit; vara, la gura cuptoarelor, sint temperaturi de 47 de grade! S-ar putea instala ventilatoare, dar până atunci... La „frământare“ lucrează multe femei, care adesea au de împins cazane cu aluat cu masa de peste 700 kg... Cei care veghează la căpățul pâinii prind o aură de noblețe, parcă ar merita mai multă considerație...”

Discuția se prelungește, se leagă și crește din drojdia pasiunii. Parcă ar mirosi în cameră a pâine, cu adevărat. Mai există neclarități legate de consumul specific de materie primă și auxiliară, de sistemul de folosire a cadrelor cu pregătire superioară, însă — deh! — încurcate sint căile Domnului. Sedința s-a terminat. Plec și-mi promit să visez peste noapte pe domnița Ruxandra, plaiurile mioritice, pâinea și sarea pe ștergar curat. Și-ntr-un codru de pâine sint lupi și răsare aieva luna.

CRISTIAN PAVEL ■

Nu trageți în vinzătoarele de pâine!

Biblia ne spune că dacă cineva îți de o palmă pe obraz, tu trebuie să-i tinzi agresorului și celălalt obraz, r dacă cineva aruncă după tine cu pietre, tu să arunci cu pâine.

În Oradea, la unitatea nr. 1, unde se nde și pâine, s-a întâmplat o asemenea scenă biblică. Miercuri, 4 iulie a.c., după masă, cînd doi cetățeni au aruncat cu pâine într-o vinzătoare pe nume Dana. E drept că aceasta i-a „proptat“, oferindu-le, la cererea lor, din pâinea care a mai rămas nevîndută, iste rebuturi care le-a stîrnit „agresorilor“ o asemenea stare de tulburare psihică încît ei au cerut o instanță din lăunatică să le acorde circumstanțe atenuante.

În mod normal și creștinesc, bucățile de pâine fiind tari ca piatra, cei doi cumpărători aruncînd cu „pietre“ în vinzătoare, aceasta ar fi trebuit, potrivit Cărții cârților, să le aducă pâine. În data de 6 iulie ora 10,45 cînd am intrat în unitatea cu pricina, rafturile erau pline cu acea pranayama — pâine ogîhină numită aer — menită să ne priritualizeze pînă la transparență.

Așadar, în lipsa pâinii, noi, cumpărătorii n-avem decît să ne întindem e niște paturi din cuie și după ce ne lictisim de atîta stoicism să înghițim discaiva flăcări, doar-doar va sosi canionul cu pâinea noastră cea de toate zilele.

Șefa unității din centrul Oradei, are nu a vrut să-și dezvăluie numele, mi mărturisește că vinzătoarele sint ținute în mod sistematic ca acu-acu' să sosească pâinea. În zilele bune, înd aprovizionarea își merită numele, etele vînd pâine în valoare de 50—60 mii lei. În alte zile, mai nefericite, înasarea abia dacă atinge pragul a 30 mii lei. Uneori, se așteaptă după pâine pînă la orele 15. Cumpărătorii sint cei mai de treabă controlori de calitate ai pâinii din lume: nu-i găsesc nici un viciu aparent ori ascuns atunci cînd reușesc să dea de ea.

Totuși, vinzătoarele sint obligate, conform legii calității, să procedeze la recepția cantitativă și calitativă a „mărfii“. Cînd este pâine destulă, feele îndrăznesc uneori să dea la o parte și să nu expună spre vînzare „rebuturile“: pâine necoaptă, aplatizată ori crăpată. De cînd cu democrația, oamenii care vin să cumpere pâine și necrezînd pe vinzătoare vor să inspecteze cu de-a sila magazia și cînd găsesc pâinea rebutată cred că este pâine dosită și trec la represalii, răzbunîndu-și așteptarea la rînd și nervii că revoluția n-a mărit cantitatea și calitatea pâinii.

La unitatea nr. 10 de pe strada Mihai

Eminescu, vinzătoarea Maria Roman îmi arată deznădăjduită aceleași rafturi yoghine, care îndeamnă la orientala filosofie a resemnării sceptice.

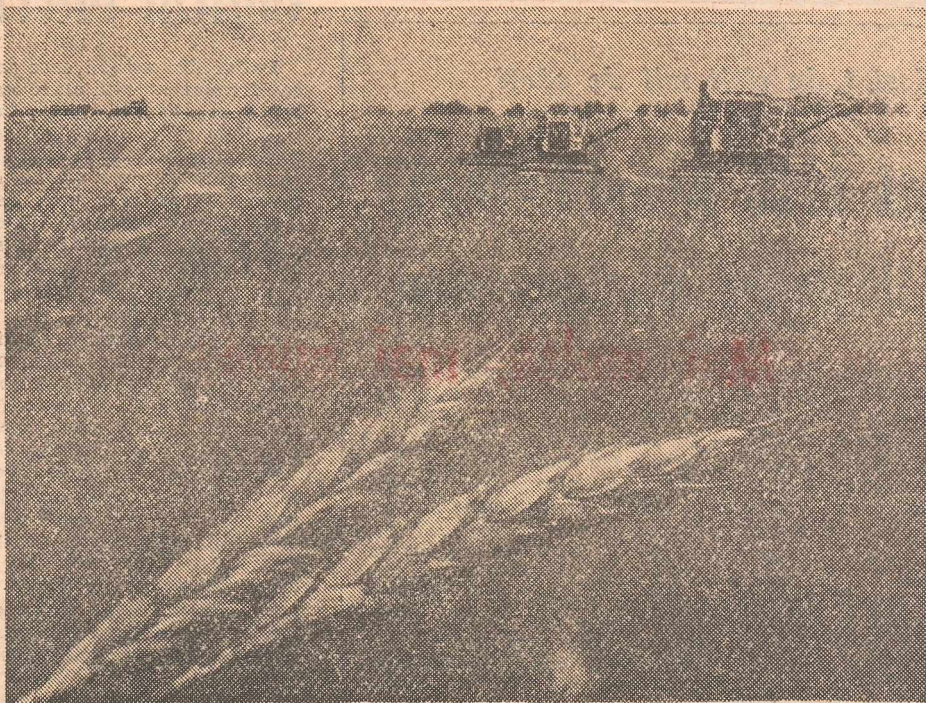
Trecătorii se opresc unul cite unul în fața magazinului, pun mina streășină la ochi și privesc prin sticla de la ușă, strîmbîndu-se într-un chip înflorât în timp ce gura lasă cite un geamăt ori scoate cite o exclamație scurtă, dar atît de încărcată de semnificații!

M-am repezit în clipa imediat următoare pe ușa asediată de atîtea priviri ale trecătorilor și am căutat cea mai apropiată secție a întreprinderii de panificație din Oradea. Am găsit-o chiar în sînul vechii cetăți medievale a urbei, unde un șir impresionant de oameni aștepta sub o ploaie mărunță să cumpere pâine de la chioșcul propriu al secției 5, cu un efectiv de 85 de muncitori.

Intrucît un cuptor este în reparație, secția nu mai produce zilnic 25 de tone de pâine, ci numai 20. În plus, în loc să primească drojdie comprimată de la fabrica de bere, spirt și drojdie din Oradea, cele 5 secții din Oradea primesc drojdie lichidă, care nu face să crească aluatul. După standardele de calitate, 90 la sută din făina primită de la furnizori ar trebui refuzată. Ca să faci o pâine ca lumea, cantitatea de gluten din grîu ar trebui să fie, măcar de 26 la sută. În realitate, glutenul nu depășește, decît rareori, 22, 23, 24 la sută. De asemenea, făina măcinată ar trebui să stea vreme de 10 zile pentru a se împlini în acest timp anumite procese chimice. Nu se întâmplă așa: făina este adusă în secție direct de la coșul morii. Cererea de pâine fiind mare nu se mai pot face anumite probe tehnologice de laborator încît să se poată interveni cu măsuri benefice în timpul fabricației.

Cu 26 de ani vechime în făurirea pâinii, domnul Marțian Herede, șeful secției unde, totuși, se face cea mai bună pâine din Oradea (pe vatră de cuptor, nu pe sîrmă electrică ca la secția 6) îmi spune că el este optimist în ceea ce privește destinul pâinii românești. Faptul că am exportat mult grîu în epoca de tristă amintire nu putea să nu lase urme în fabricarea acestui aliment de bază al românului. „Cînd va fi grîu destul în România, va fi și pâine destulă. Și de cea mai bună calitate!“ a încheiat el, invîtîndu-mă la secția pe care o conduce, după ce grîul țării se va fi strîns în hambare.

PAȘCU BALACI ■

A venit luna lui Cuptor

De-ar fi românii brutari, îngerii și-ar lua pâinea pe cartelă

Nu știu ce gîndesc alții, dar eu cînd mîncînc pâine, fie proaspătă sau uscată, albă sau intermediară (cu miez negru), nu mă gîndesc la gustul ei, la coada parcursă pentru a ajunge s-o cumpăr, la cuvintele unui prieten ce-mi laudă pâinea preambalată din Franța și nici la faptul că-n multe zile, chiar la orele de vîrf, nu găsesc pâine în cartierul în care locuiesc. Pur și simplu, o mestec și nu gîndesc. Poate că în mintea mea orice gînd este anihilat de versul: „Fie pâinea rea sau bună...“. Și de n-ar fi acest vers, gîndul s-ar transforma într-o înjurătură cu mina pe pâine sau într-un blestem pentru cei care îi fac drum către masa mea. Și-ar fi păcat, mare păcat, nu-i așa?

Cum se usucă pâinea

Fabrica de pâine „Spicul“ este cea mai veche unitate de profil din București. O dovadă a neîntreruptei tradiții în facerea pâinii este modul cum se transportă făina de la moara din curtea fabricii la liniile de fabricație: în circă, adică sacii de făină sint cărați de muncitori (specializați) cu spînarea. S-a încercat un firav proiect de mecanizare, dar n-au fost bani pentru investiție. Pâinea se face la „Spicul“, nu în cantitatea dorită de producători. Se lucrează la 70% din capacitate. Nu pentru că n-ar avea materie primă asigurată sau ar exista întreruperi în căratul sacilor... Nu! Comenzile centralizate, făcute la începutul fiecărei săptămîni de cele o sută de unități comerciale (deservite de fabrică), sint subdimensionate. Cu alte cuvinte, fabrica ar produce mai mult, dar comerțul o împiedică, datorită volumului de pâine pe care-l desface, după un program ce permite (de simbată pînă luni), învechirea pâinii, goluri în

Cît e caldă, pâinea mai poate fi mîncată...

aprovizionare, dereglarea însăși a producției. Deci, 30% din capacitatea fabricii nu este folosită, în timp ce magazinele din cartierele Militari sau București nu au pâine. Această situație persistă în peisajul Capitalei de patru luni. Vinovată este direcția comercială, care nu cunoaște în realitate cererile de pâine și nu asigură o ritmicitate a aprovizionării.

Cadrul legislativ actual a permis deschiderea a două centre proprii de vînzare a pâinii, unul chiar în incinta fabricii. O creștere a numărului acestor unități direct subordonate ar înălătura filiera birocratică, prin care pâinea ajunge „tare ca piatra“ la consumatori. Dar autonomia fabricii este o chestiune de timp. Cu o producție zilnică de 100 tone de pâine, fabrica „Spicul“ poate fi inclusă ca personaj în galeria nemulțumirilor noastre cotidiene, chiar dacă oamenii ei sint nevînovați, ca și aluatul pe care-l frămîntă.

Dacă pâinea noastră ar crește cît un bloc cu patru etaje

...păsările cerului i-ar reproșa administratorului că apa potabilă nu urcă și la ultimul etaj. Cu o asemenea pâine (bloc) am uita, firește, „ordinul de măcinat“, ce stabilește următoarele procente: făină albă 76%, făină neagră 4%, restul... e tăcere (adică tărie). Calitatea pâinii s-ar îmbunătăți (continuuăm să sperăm!) dacă ordinul s-ar modifica la 60% făină albă sau, mai cuminte, s-ar abroga, lăsînd libertatea fabricilor să macine pentru a obține o făină cît mai bună. Ordinul continuă să-și dispună tiparele pe soiurile de grîu aduse din județele Dolj, Olt, Giurgiu. Nu sint soiuri de calitate, au indicii de deformare foarte mari, uneori fabrica primește și grîu infestat. Aflăm de la ingineră-șefă, Rodica Spătaru, că „grîul dur“ este soiul cel mai căutat, din păcate, datorită producției mici la hectar, 2 000 kg, este greu de găsit, țărani neîndîrjîți în a-l cultiva. Poate de acum înainte! Este dureros, oprindu-ne la calitatea grîului, să amintim (dar tocmai de aceea o facem) că în urmă cu 8 ani, canadienii ne-au livrat grîu furajer, din care noi, românii, am făcut pâine, o pâine care n-a crescut, dar a fost mîncată de români.

Dacă pâinea noastră ar crește cît un bloc cu patru etaje, japonezii vor veni imediat să preia „modelul românesc“. Ceea ce îi va speria după aplicarea modelului în țara lor „săracă“, va fi faptul că în visele fiecărui cetățean japonez (presimt eu, mîncînd pâine cînd scriu aceste rînduri), va apare un înger obez, mușcînd dintr-o pâine intermediară, de patru lei, puțin turtită, dar comestibilă...

PETRE BARBU ■
Fotografii de PAUL AGARICI
și GIG MOTOIANU ■

Mai si... de citit mii de cărți

Cei trei mușchetari și Mihail Sadoveanu

În perioada când redacta Mihail Sadoveanu **Neamul Șoimăreștilor** (care a apărut, sub formă de foileton în revista **Viața Românească**, începând din 1912, iar sub formă de volum — în 1915), romanul istoric românesc încă nu avea tradiție. Cu excepția unor încercări demne de interes făcute de Bogdan Petriceicu-Hasdeu, nu se publicaseră decât scrieri menite să satisfacă nevoia de senzational a publicului larg. Mihail Sadoveanu însuși mărturisește că gustul pentru proza de inspirație istorică i-a fost trezit de lectura cărților „cu haiduci” tipărite de autori minori, ca N.D. Popescu sau Panait Macri. Producția literară de acest fel era, la rîndul ei, reflexul unui gen cultivat cu fervoare în străinătate, încă de la sfîrșitul secolului optprezece, de romantici. Și adeseori serveau drept model nu operele unor mari scriitori, ca Walter Scott sau Victor Hugo, ci scrierile unor foiletoniști înzestrați doar cu imaginație și cu darul improvizației.

În orice caz, indiferent de filiera pe care pătrundea la noi aceste influențe, cert este că rezultatul l-a constituit adoptarea unui mod **romantic** de a scrie roman istoric. La începutul secolului douăzeci, la noi, părea ceva de la sine înțeles ca într-o carte de evocare a trecutului, personajul principal, de obicei altcineva decât domnitorul, să fie frumos și viteaz, să reușească întotdeauna în ceea ce întreprinde, să fie ajutat de prieteni devotați pînă la sacrificiu, să iubească o femeie minunată, să aibă adversari puternici, dar perizi și cu înfățișări grotesti. Așa se explică de ce primele romane istorice ale lui Mihail Sadoveanu, **Vremuri de bejenie** și **Șoimii** (acesta din urmă relăcut ulterior în repetate rînduri, pînă la varianța definitivă cu titlul **Nișoară Potcoavă**) sînt de un romanticism convențional.

Romanul **Neamul Șoimăreștilor** reprezintă o depășire a modelului romantic, un stadiu nou în creația sadoveniană și, în același timp, un progres înregistrat de romanul istoric românesc. În anii deplinei maturități, Mihail Sadoveanu va ajunge la un și mai înalt nivel, scriind romane istorice complexe și subtile, ca **Frații Jderi**, **Creanga de aur**, **Zodia Cancerului** sau **Vremea Ducăi-Vodă**, **Nunta Domniței Ruxandra**. Dar și **Neamul Șoimăreștilor** prezintă importanță, fiind o sinteză între concepția romantică și o înțelegere mai lucidă, proprie omului din secolul douăzeci, a trecutului istoric. Unii critici, de exemplu G. Călinescu în **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, au avansat ideea că nu este vorba de o sinteză, ci de o deviere de la regulile romanului cavaleresc și, prin urmare, de inconsecvență artistică. În realitate Mihail Sadoveanu a modernizat genul.

Ce anume este romantic în **Neamul Șoimăreștilor**? Desigur, tot ceea ce face din acest roman un roman de acțiune, asemănător în unele privințe cu **Cei trei mușchetari** de Alexandre Dumas. Tudor Șoimaru are un prieten în pe chibzuțul Simeon Birnovă, iar pe cîmpul de luptă mai leagă frăție de cruce cu Cantemir beii, căpetenia tătarilor. Fiecare dintre acești viteji este slujit de către un „valet” pitoresc și întreprinzător. Toți sase constituie un grup greu de învins, care se pune la un moment dat în slujba unui boier, Stroie Orheianu, pentru a-i recupera fiica, frumoasa și trufașă Magda, răpită de cazaci. În cursul operațiunii de salvare, Tudor Șoimaru, mai ingenuu decât ceilalți (el este d'Artagnan-ul grupului) se îndrăgostește de Magda. Iscușii luptători, oamenii lor de încredere, misiunea primită din partea unui personaj influent, toate acestea aduc aminte evident, de romanul lui Alexandre Dumas.

În romanul lui Mihail Sadoveanu este infiltrat, însă, un fin umor. Nu este vorba doar de comicul colorat, popular care își face loc uneori cu impetuositatea unei veselii de carnaval. Mihail Sadoveanu dispune și de o ironie subtilă, filosofică, în calitatea sa de contemplator al spectacolului existenței umane. Detașarea scriitorului față de personajele sale se explică printr-o detașare față de actul însuși al scrierii. Am văzut că există în **Neamul Șoimăreștilor** o schemă narativă inventată de alții, de reprezentanți ai romantismului și popularizată apoi prin foiletoane destinate publicului larg. A venit momentul să precizăm că Mihail Sadoveanu nu este influențat în necunosțință de cauză, ci se lasă influențat, propunîndu-și parcă să rescrie acest gen de roman și s-o facă într-o manieră vag parodică. El își ia în serios ficțiunea, dar nu și-o ia complet în serios, fiind permanent conștient că povestește. Momentele în care personajele simpatizate de el se află în impas nu-l nelinistesc tocmai pentru că știe că totul se termină cu bine și pentru că știe și că cititorul știe acest lucru.

În orice caz, singele care curge în bătațiile describe de Mihail Sadoveanu nu este niciodată sînge adevărat. Proza sadoveniană are o plasticitate abstractă, înfățișîndu-ni-se nu ca o literatură care vrea să pară realitate, ci ca o literatură care acceptă să fie luată drept literatură.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Civilizația ochiului

Goticul interior

Puțini din artiștii care au apucat drumul exilului au reușit să-și realizeze astfel și opera. Cei mai mulți au aflat un liman, au ieșit din crunta sărăcie la care îi obliga faptul că nu vroiau ori nu puteau să fie și altceva decât ce erau. Creatori însă au rămas numai cei care, și înainte de schimbarea cetățeniei, au conștientizat, pînă în pragul tragicului, limitele condiției lor.

Nu întotdeauna o limită înseamnă o reprimare. Pe unii artiști, putîndă exprimați libere — după decenii de îngrădire, devenite, din nenorocire, ființă, dat definitiv al sufletului — i-a dezzechilibrat. Pe alții, libertatea de a opta i-a ajutat să înțeleagă mai bine că, de fapt, optaseră. Ori, mai corect spus, că aproape tot ce li se întîmplase pînă atunci era o chestiune de destin.

Sculptorul Ingo Glass e unul din artiștii care n-au trebuit să caute o cale în artă intrucît i-a căutat calea pe ei. Ca structură interioară, Ingo Glass e un gotic. Se știe că fiecare concept permite o interpretare restrînsă, o datare istorică, și una mai largă. Oamenii au simțit gotic nu numai în secolul de aur al goticului. Și nu numai în Europa de vest. Născut în 1941, în Banat, Ingo Glass a reușit să-și cristaliceze metoda prin anii '70, la Galați, unde lucra ca restaurator al Muzeului orașenesc de artă modernă. Tabăra de sculptură în otel pe care a deschis-o aici i-a dat posibilitatea să realizeze o seamă de sculpturi de mari dimensiuni, cîteva definindu-i net stilul. Remarcat de marele critic de artă german Siegfried Salzmann — care, de altfel, i-a și cumpărat o lucrare pentru colecțiile de artă modernă ale muzeului Lehmbruck din Duisburg — Ingo Glass a fost solicitat să expună întîi la München, apoi în alte importante centre artistice. S-a stabilit în capitala Bavariei, a devenit membru activ al breslei profesionale a plasticienilor, a obținut cîteva premii și comenzi iar astăzi contează — după cum remarcă și Ionel Jianou în „Enciclopedia artiștilor români din Occident” — ca unul din cei mai valoroși sculptori în metal din Germania. Într-o țară, prin urmare, unde sculptura „avînd ca material de referință metalul, a deschis o competiție aspră și extrem de selectivă. Faptul se explică dacă luăm în considerație realitatea oricărei creații monumentale: ea poate fi asimilată unei investiții. E genul de operă care cere o sponsorizare. Din care cauză contractele vin să confirme o poziție.

Sculpturile de mari dimensiuni ale lui Ingo Glass clădite cu apa-

Lanterna magică

Primul festival al filmului din Israel în România

Programată la cinematograful „Scala” din Capitală, săptămîna filmului din Israel (26 iunie — 5 iulie a.c.) reprezintă o premieră, îndrăznim a spune, totală: este pentru prima oară cînd publicul român ia contact cu producția de film a unei țări (circa 40 de filme pe an către sfîrșitul anilor 1970), despre care, practic, nu știa nimic.

Selecționeri programului acestei săptămîni (care a cuprins: „AVANTI, POPOLO” — regia și producția: Raffi Bukae; „TEL AVIV — BERLIN” — scenariul și regia: Tzipi Trope; „1001 DE NEVESTE” — scenariul și regia: Michael Bat-Adam; „CIND CADE NOAPTEA” — scenariul și regia: Eitan Green; „DE-A V-ĂȚI ASCUNSELEA” — regia: Dan Wolman; „BLUES ÎN VARA TÎRZIE” — scenariul și regia:

În fapt, treburile stau altfel. Deși se crede că artiștii care au ajuns la notorietate sînt neapărat și importanți, numărul creatorilor realmente importanți e redus. Iar măsura valorii unei opere o dă efectul deosebit al acesteia la public.

Răspindite în lume, de regulă în parcuri cu sculpturi, catedralele ecorșate ale lui Ingo Glass reclamă spiritul și rămin, datorită rafinatei afectivității pe care o degajă, în fondul de amintiri culturale sigure.

TUDOR OCTAVIAN ■

„În Bucureștii nașterii mele” (I)

— De vorbă cu doamna ILINCA R. BOSSY —

În cadrul documentării mele pentru elaborarea volumului doi din **Istoria Unirii românilor sub Cuza Vodă**, am reținut cu deosebire un nume: Raoul Bossy. Nimeni altul decât ilustrul ambasador al României din anii interbelici. Un diplomat dublat și de un istoric. Studiile, articolele, conferințele și mai cu seamă cărțile sale despre epoca lui Cuza Vodă — cu precădere politica externă — sînt nedepășite pînă astăzi în istoriografia românească.

Și cum o bucurie nu vine niciodată singură, iată că de cîteva zile am rărit prilej de a cunoaște și a sta de vorbă chiar pe îndelețe cu fiica fostului ministru plenipotențiar român. Cîrmele din această benefică discuție le încredințez revistei „Flacăra”, în speranța de a aduce o mai dreaptă cînstire memoriei diplomatului-istoric.

— Așadar, doamnă Ilinca Bossy, bun venit pe pămîntul străbun, unde s-au născut strămoșii, părinții dvs., unde înșivă ați văzut lumina zilei, în anul 1931. Vă simț profund recunoscător că ați acceptat cu amabilitate să-mi fiți amfitrionă. Și dacă se poate să începem cum... începutul: de unde

numele de Bossy? mai rar în arhondologiile românești.

— Mai întîi, permiteți salutul și plecaciunea mea smerită în fața Revoluției Tineretului Român, care ne-a creat imensa bucurie de-a ne revedea țara după atîta amar de decenii. Sînt nespuse de fericită să mă pot adresa cititorilor revistei „Flacăra”, înțelegînd că în principal se pornește de la interesul pe care-l poate trezi publicului român de azi, evocarea figurii tatălui meu.

Numele de Bossy, domnule Stelian Neagoe, vine din istorie — așa să știți. L-a purtat o străveche familie românească în Țara Românească a Moldovei de Sus. Cercetați cronicile, ele vă vor atesta un spătar Bosii la anul 1599, un Bosii pîrcălab de Orhei la 1675, iar Ștefan Bosii, vel jignicer este înscris drept fondator, la anul 1743, pe frontonul lăcașului Sf. Spiridon din Iași.

Prin urmare, tatăl meu — Raoul Bossy — a fost fiul lui Vasile Bossy — scriitor junimist și magistrat reputat al vremii sale.

— Am înțeles. Bunica și tatăl dvs. se trag, deci, din vechiul neam al Bosiiilor.

— Desigur. Țin mînte cum tata

ne vorbea de ținutul Herței, în nordul țării, unde existase moșia strămoșească Bossia, undeva lângă Sendriceni. Știți doar că după „ultimatumul” Molotov, ținutul Herța a fost înstrăinat, cu Basarabia și Bucovina de nord, cu totul, ca atare și ținuturile Bossiei...

— Mama dvs.?

— Buna mea mamă, Senta, este fiica lui Nicolae Cantacuzino (la rîndu-i, al doilea fiu al lui G. Gr. Cantacuzino „Nababul”).

— Trăiesc părinții dvs.?

— Tata a trecut în lumea umbrelor în anul 1975, la vîrsta de 81 de ani. Mama trăiește, sîntem împreună la Londra de ani și ani.

— Din cîte ini dau seama, v-a minat către noi și aceste zile fierbinți și durul de țară. Presupun, însă, că — om al timpului modern, precum vă constată a fi — veți folosi ocazia și pentru unele activități practice. Sînteți doar agent literar, o meserie complet necunoscută în sistemul cultural românesc de pînă mai ieri.

— Așa este. După ce mi-am revăzut parte din rudele mele, am încercat și pot spune că am și reușit în oarecare măsură să contactez o serie de instituții și personalități din București, spre a

Renen Schoor; „NOA LA 17 ANI” — producător, scenarist și regizor: Itzak Zepel), s-au străduit, și au reușit, să ne ofere o arie variată de subiecte, cit și câteva profiluri distincte ale unor realizatori, câteva dintre producțiile acestora beneficiind de importante premii internaționale, ba chiar și nominalizări pentru „Oscar” („Avanti popolo”, de pildă).

Anul 1970 — anul înființării Departamentului de film din cadrul Universității din Tel Aviv, urmată curînd de cea a Institutului Cinematografic Israelian — rămîne o dată de referință: majoritatea realizatorilor provin din cadrul acestor instituții, alături de cei cîțiva care au studiat în străinătate, întorcîndu-se apoi în țară.

Tematica acestor filme, extrem de variată ca loc și timp de desfășurare a acțiunii, se bazează pe câteva coordonate esențiale: supraviețuirea în lagărele de concentrare naziste, războiul de independență, crearea statului Israel, conflictul cu statele arabe: este și firesc, toate aceste momente reprezentînd date cu profunde implicații — tragice, din nefericire! — în formarea și supraviețuirea noului stat, replică la diasporă. În toate filmele însă, un liant — un leit-motiv subteran — conferă (chiar și producțiilor realizate în registru comic, sau absurd-comic — de genul „AVANTI POPOLO!”), filmul cel mai bun din întreaga selecție!), subliniat, o puternică aplecare a interesului către relația **umanism — violență**, relație atît de caracteristică anilor pe care îi trăim. Pe de o parte...

Pe de alta, este remarcabilă căutarea unor forme proprii de exprimare, căutarea unui „profil” caracteristic — lucru de fel ușor, în cinematografia unei națiuni atît de risipite în lume și cu o istorie, de stat, relativ recentă. Iar dacă în ceea ce privește **stilul** acestor filme, luate în bloc, o categorisire anume este greu de făcut, dacă nu chiar imposibil (sînt evidente influențele mai multor „școli” cinematografice occidentale, și nu numai), **ceva anume** definește toate filmele

săptămîinii, acest prim FESTIVAL DE FILME DIN ISRAEL în România supunînd atenției publice năzuințele unor creatori de o mare sinceritate, de o amărăciune greu disimulată și de o autoironie profund originală.

Filme precum „CIND CADE NOAPTEA”, un film dur, despre ferocea gratuitate a violenței în relațiile cetădene actuale; sau „BLUES ÎN VARA TIRZIE”, un fel de „pe frontul de Vest nimic nou” în variantă modernă; sau „1001 DE NEVESTE”, o delicioasă poveste de dragoste și gelozie în care pitorescul decorului contrastează abrupt cu tragismul din final — sînt numai cîteva exemple de culori, așternute pe o paletă cinematografică și folosită cu măiestrie de niște regizori în general tineri, dornici nu atît să se afirme, cît să convingă publicul că filmul israelian nu numai că există, dar dovedește chiar o indiscutabilă maturitate. Atît de idei, cit și — poate că mai ales — profesională.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Univers sonor

Star

L-am reîntîlnit de curînd pe Daniel Kientzy într-un recital în Studioul T 8 al Radiodifuziunii. Un artist senzațional, care și-a înscris în itinerariile sale numele României, unde are numeroși și de seamă prieteni. Totuși, pentru publicul larg, cine este Daniel Kientzy? Am fost feriți cu „grijă” de muzica nouă, de așa-nu-mita avangardă, privită adesea ca sinonimă cu o politică ostilă dezvoltării multilaterale, ca o atitudine subversivă. Multe nume mari de azi sînt practic necunoscute la noi și ne rămîne să încercăm a le revela melomanilor. Printre acestea este și cel al francezului Daniel Kientzy, cel mai mare star al saxofonului. Este considerat în prezent drept muzicianul care a revoluționat tehnica și

expresia acestui instrument cantonat prin tradiție în divertisment și acceptat ca statut solistic doar în jazz. Kientzy face din cele șapte tipuri de saxofon un instrument multiplu căruia îi găsește noi efecte și modalități timbrale, deschizîndu-i perspectivele integrării sale în electroacustică. Prezent la cele mai mari festivaluri de muzică contemporană, Daniel Kientzy are prioritatea unui imens număr de prime audiții, majoritatea cu lucrări ce i-au fost dedicate de către compozitori prestigioși. Printre aceștia, găsim multe semnături românești, cele mai relevante aparținînd lui Ștefan Niculescu, Miriam Marbe, Tiberiu Olah, Aurel Stroe. În planul noului destin instrumental al saxofonului se situează și concluziile sale teoretice, reunite de Kientzy într-un tratat teoretic de referință, **Sunetele multiple** (Editura Salabert).

Pentru un interpret, oricît de mare i-ar fi faima, fiecare prezență concertantă înseamnă o nouă demonstrație. L-am ascultat deci pe Kientzy și, din nou, am resimțit aceeași uimire în fața unicității evoluției sale artistice. Să subliniem, nu este vorba de o prezență exotică, cu manevre sonore neobișnuite care te impresionează prin spectacolul exterior al efectelor și virtuozității în sine. Totul este integrat în muzică, are coerența și sobrietatea unui act creator cu multiple motivații expresive. Kientzy propunea nume și lucrări necunoscute, o lume ce ni se descoperă pe de-a-ntregul nouă. Fie că intră în peisajul sufletesc românesc, cu înșirări de buciuri (**Muzică spectrală** de Călin Ioachimescu), fie că se contruiește o imensă coloană sonoră infinită, „în așteptarea lui Godot...”. (Aldo Brizzi — **Mi Har Sefer...**), fie că jocul luminilor surprinde fațetele ascunse ale stărilor afective (Bernard Cavanaugh — **Goutte d'or**). Cred însă că momentul cel mai important a fost prima audiere a unor fragmente din opera **Orestia III** de Aurel Stroe (în colaborare cu o maestră a cîntecului modern, Steliana Calos, grupul vocal „Timișoara” și dirijorul Remus Georgescu). **Orestia III**, o operă care cunoscută chiar fragmentar mi se pare a deveni una din marile dimensiuni ale noii gândiri compo-nistice românești. M-am întristat știind că teatrul muzical al lui Stroe este doar un succes „peste hotare”, că operele sale nu au fost niciodată în țară... Kientzy a fost un contribuabil la prezența pariziană a **Orestiei**, ceea ce ne consolează parțial. L-am ascultat și l-am privit pe acest oaspete cu sentimentul privilegiului de a înțîlni un autentic Star al muzicii de azi. Evoluția sa bucureșteană este un semn (sigur, posibil ?) al reintegrării noastre europene și prin muzică.

GRIGORE CONSTANTINESCU ■

deosebire scrierile lui R. Bossy de după 1944 îmi sînt aproape necunoscute. Știu pozitiv că a continuat să scrie și să tipărească, însă informațiile mele nu duc decît la două astfel de articole din anii 1952 și 1968.

— Îmi face plăcere să constat că un istoric român dorește să materializeze o asemenea idee. Evident, vă voi sprijini pe cît îmi va fi cu putință, consultîndu-mă totodată cu mama, cu sora și cu cei doi frați ai mei.

— Aveți un nume frumos — Ilina. Neaș românesc, de prin nordul României Mari. Spuneți-mi, vă rog, nu v-ar place să călătoriți prin ținutul Hertzel, să străbateți cu pasul măcar cîteva palme de pe pămîntul fostei moșii străbune, Bossia ?

— Oh, cum nu ?! Parlamentul acela al românilor moldoveni de la Chișinău se arată a fi de toată isprava. Le urmăresc, pe cît pot lucrările și am mare încredere în înțelepciunea lor. Și poate că într-o zi nu prea îndepărtată...

— Așa să vă audă Dumnezeu !

STELIAN NEAGOE ■

Ultimul episod din **Memoriile lui Mihail Manolescu** va apărea în numărul viitor al revistei noastre.

Statutul societății internaționale

„Mihai Eminescu”

În ideea că opera eminesciană exprimă adevărul și frumusețea sufletului acestui popor, ea trebuie să rămînă o punte de legătură între toate spiritele indiferent de orientarea politică, religioasă și rasă. Avem încrederea că Eminescu este etalonul frumuseții sufletești a acestui popor și poate deveni o efigie universală numai slujită cu credință.

La Iași a luat ființă SOCIETATEA INTERNAȚIONALĂ „MIHAI EMINESCU” din inițiativa cunoscutului colecționar de documente eminesciene, cărți vechi, rare, manuscrise românești și străine, Dumitru I. Grumăzescu.

1. Scopul societății S.I.M.E. este cunoașterea și răspîndirea operei eminesciene.

2. Orice cetățean român sau străin poate face parte din S.I.M.E. printr-o scrisoare de adeziune, fără nici o cotizație.

3. Nu este obligatorie participarea cu bani sau bunuri materiale din partea membrilor. Rămîne la aprecierea fiecăruia dacă și cum poate face un serviciu sau poate contribui la patrimoniul societății.

4. Pentru îndeplinirea scopului S.I.M.E. își propune următoarele obiective :

I. Înființarea unei publicații literare cu numele poetului.

II. Înființarea unei edituri care va avea în vedere editarea operei poetului și a studiilor ce îi sînt consacrate. De primă urgență ar fi reeditarea celor 16 volume într-o ediție de masă, ca aparat de lucru pentru toate cadrele didactice.

III. Înființarea colocviului național și internațional „Mihai Eminescu”, susținerea colocviului studentesc și înființarea unui colocviu la nivel scolar.

IV. Va realiza xerocopiarea tuturor manuscriselor eminesciene din toate fondurile de stat și particulare.

V. Susținerea și finanțarea la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași a catedrei Mihai Eminescu.

VI. Societatea va avea în vedere colaborarea cu toate instituțiile de învățămînt superior și cercetare filologică din țară și străinătate.

5. Societatea va primi la constituirea ei cunoscuta colecție a d-lui Dumitru I. Grumăzescu și contul său valutar din Banca Națională Iași nr. 47.51.51.69.97.

6. Fondatorul societății, Dumitru I. Grumăzescu, își propune și se angajează cu toată energia, priceperea în fața țării și a acelora care îl vor sprijini să realizeze un edificiu nou, cu săli expoziționale, documentare, conservare, amfiteatre, studiu de teatru, librărie, cafenea literară, restaurant, camere de oaspeți, inclusiv o capelă religioasă. Acest complex literar să fie pe măsura imaginii eminesciene pe care trebuie să o avem cu toții, atît noi cît și străinii.

Toți cei care doresc să adere la Societatea Internațională „Mihai Eminescu” se pot adresa în scris sau telefonic direct la dl. Dumitru I. Grumăzescu, B-dul Alexandru cel Bun nr. 15, bl. E-3, sc. A, et. 1, tel. 981/51998 Iași — 6600, ROMÂNIA, sau la Revista TIMPUL, str. Mihai Eminescu nr. 19, Iași, tel. 981/17430.

Liviu Ciulei nu crede în vorbe

Liviu Ciulei a venit în țară pentru zece zile. Două din ele le-a folosit pentru concursul de la Bulandra. În sală erau mulți veniți să-l privească, să vadă și actorii. Prima pauză și, bineînțeles, ziaristi, reporteroane, întrebări. Ciulei și-a aprins tigara și cu o voce calmă, melodioasă, categorică a spus : „Nu dau interviuri pentru că sînt inutile. Și orice lucru inutil este imoral”. Doream să-l aflăm impresiile. „Sînt multe actrițe bune dar nici una excepțională”. Rebengiuc avea în mină lista celor 60 de concurenți, am privit-o și undeva la subsolul paginii am văzut numele Ancăi Sigartău : Așteptați, domnule Ciulei, veți vedea cel puțin o actriță foarte bună. Anca a intrat, într-adevăr, pe primul loc. „E o școală de teatru ciudată, ceva între strigăt și tăcere”, a continuat Liviu Ciulei. Rebengiuc, Caramitru, Ogășanu, Moiescu îl priveau așteptînd să-și continue gîndul. Dar nu a mai adăugat nimic. Va trebui să ne obișnuim cu stilul său eliptic. Urmau două ore de pauză, în mină avea un buchet de gladiole albe. Era ziua lui de naștere și trebuia să ajungă la masă la Clody Bertola.

AURELIA BORIGA ■

Victor Rebengiuc și Liviu Ciulei în timpul concursului de la Teatrul Bulandra

pune bazele unor colaborări de netăgăduit interes pentru spiritualitatea românească. Pun mult sîrg în aceste inițiative, pe care le întreprind și ca o afecțiune față de confrății mei de azi și de aici.

— Vorbiți excelent limba română. Este un secret de familie? Știut fiind că în copilărie a trebuit să domiciliați mai mult în capitalele europene decît în strada General Budișteanu din București. Ca că nu mai vorbim de cortina de fier despărțitoare ce a urmat ultimului război mondial.

— Ceea ce considerați dvs., că înseamnă a vorbi bine românește am învățat în copilăria mea. Atît. Se vede treaba că, între toate cele, limba maternă nu se uită niciodată.

— Frumos gîdit, frumos vorbit pe românește.

— Vă mulțumesc pentru compliment.

— Cum ne găsiți, doamnă Bossy? Acum, după șase luni de la Revoluție, cînd am tot crescut și scăzut în ochii lumii occidentale ?

— Cum să vă spun, se simte oarecare acalmie — ca să nu zic apatie — aici, în Capitală. Oamenii cu care am discutat se arată dacă nu incurabili optimiști, oricum animați de speranța spre mai bine.

Nu spun o noutate, afirmînd că

pentru a prinde cadența lumii europene va fi nevoie ca românii să se dovedească foarte muncitori și deosebit de eficienți.

Știți și dvs., va fi greu. Totul va cere timp, niște echipe, poate o generație-două se vor uza în tranziții, dar cale de întoarcere la utopia comunistă nu mai există.

Din păcate, este prea tîrziu pentru familia mea să ne integrăm aici, noului curs al vremii. Tot rostul nostru a fost frînt, întrerupt în anii eroarei comuniste. Am mîncat pîinea neagră a exilului. Iar acum, abia dacă putem să ne bucurăm de schimbarea regimului politic din România, țara-mamă pe care o doresc cu adevărat să-și ocrotească fiii în libertate și democrație.

— Revin, cu voia dvs., la tatăl dvs. Personal, mi-am extras din periodice toate articolele, studiile și conferințele lui Raoul Bossy, am catalogat toate cărțile sale de pînă prin anii 1941—1942. O anume editură bucureșteană s-a arătat interesată pentru tipărirea scrierilor lui Raoul Bossy. Am pînă acum peste douăzeci de materiale (studii, cărți etc.), însumînd circa 1000 pagini. Vă voi pune la dispoziție această bibliografie, cu rugămintea de a o verifica și întregi cu alte titluri ce nu figurează în fișierele bibliotecilor centrale din România. Cu

ÎN EXCLUSIVITATE PENTRU „FLACĂRA”

„Am fost martor la execuția Marelui Ion Antonescu”

(...) Cum vă spuneam, făceam parte din batalionul de gardă regală. Eram șofer pe un „Ford-Mercury”, având șildul cu numărul SR 8, adică „serviciul regelui”; mașinile erau numerotate de la SR 1 la SR 20. Între deplasările-escortă ale regelui, eram la dispoziția ofițerilor indicați de comandantul batalionului de gardă, colonelul Bercea. (...) Nu mai țin bine minte data; era vară, în orice caz — vara anului 1946. (De fapt, data istorică respectivă este cunoscută nouă azi — n.n.) Era noapte și dormeam. Pe la ora 3 dimineața vine la mine platonul și începe să mă zgâlție — dom' sergent, dom' sergent, sculați-vă, la telefon, repede, vă cheamă stăpînul. Care stăpîn, mă? — zic eu. Păi, la telefon, jos, nu știu. Cînd colo, la telefon era colonelul Udrischi, comandorul de aviație al regelui Mihai. Zice: Kleine, tu ești? Da, domnule comandor! Echiparea și galop la mine-acasă. Am luat mașina din separeul ei și troleu. Stătea pe Splaiul Unirii. Am ajuns la poartă, mi-a deschis femeia de serviciu, Anuța, o ardeleană strașnică, mă rog... Vă cheamă sus — imi spune. Urc pînă la biroul comandorului, mă invită la o cafea, refuz, în cameră se mai afla un colonel, dar acela nu făcea parte din garda regală, ci din armata regulată. Așa că nu îl cunoșteam. Coborim, se urcă în mașină și-mi ordonă scurt: repede la Jilava! Cînd ajungem la Jilava, porțile erau deschise. Au ieșit doi militari și un ofițer inferior în drum și ne-au oprit. Atît a întrebat: **Invitați?** Comandorul a răspuns: Da! Am intrat pe lîngă corpul de gardă și am fost îndrumat către un loc în care erau deja parcate 6 mașini — 3 pe o parte și alte 3 pe cealaltă. Eu am garat la mijloc. Toate mașinile aveau farurile și motoarele aprinse. Mai erau două reflectoare care băteau din dreapta și din stînga într-un platou de beton cît suprafața unei mese normale. Habar nu aveam despre ce e vorba. L-am întrebat pe comandor, care mi-a tăiat-o scurt, zicîndu-mi: Ai să vezi, mă, ai să vezi! Luminile se concentrău, toate, înspre centrul platoului. Erau de față: un general, vreo 6 coloneli, vreo 3 căpitani și 6 plutonieri-majori, care alcătuiau plutonul de execuție. Aceștia aveau carabine, nu ZB-uri (...) Dintr-o dată, vîd venind doi plutonieri, însoțind un civil în haine negre, legat la ochi cu o bandă neagră. Au adus persoana în mijlocul platoului. (...) Întreb în dreapta cine e, cum e, ce se-nîmplă. Nu știu? — zic cei de mai în față. Îi execută

pe Antonescu! Am înghețat. Însă cetățeanul nu era altul decît Mihai Antonescu, primul ministru. L-au scos banda de pe ochi. Cătușe nu avuseser. A venit generalul imediat cu un dosar și a dat citire acuzației și sentinței. Nu recunosc! — a spus Mihai Antonescu. Între timp se făcuse mai bine de 3 și jumătate. Dar e scris aici, recunoscut de d-ta, răspunse generalul. Nu recunosc, din nou, repetă condamnatul. Generalul îl trimite pe preotul militar la el să afle ultima dorință. Preotul avea însemn de locotenent-colonel. Acesta întreabă: Domnule Antonescu, știți că sînteți condamnat la moarte prin împușcare? Da, știu, dar n-am făcut nimic, n-am nici o vină. Am fost prim-ministru și-atît! Că am colaborat cu cutare, trebuia să colaborez. N-am nici o ultimă dorință. Sînt român și cu asta, basta! Preotul s-a dat la o parte, iar lîngă platou, un căpitan cu o sabie în mînă a dat să comande plutonului „foc!”. Brusc, însă, condamnatul a căzut jos înainte de a se trage. A intervenit medicul militar, a cercetat și a constatat că era mort; probabil vreun stop cardiac, de spaimă, cine știe? (...) Cum era el căzut, așa, pe spate, au venit doi plutonieri, care l-au împins într-o parte, undeva, nu știu unde, într-o groapă, cred, că nu l-am mai văzut. A venit apoi rîndul generalului Mihailă, adus la fel, pentru a fi executat. Am înțeles că erau cu toții 6 condamnați la moarte. Noi nu am asistat decît la primele 3 execuții. Generalului i s-a aplicat o procedură similară și a fost executat de pluton. N-am observat să fi fost și „oficialități” sovietice (...)

A urmat marelui Ion Antonescu, adus legat de mîini la spate, cu bchiile acoperite de o bandă de catifea neagră. L-au adus pe platou, i s-au eliberat mîinile și privirea. N-am mai văzut în viața mea asemenea cătușe: de culoare neagră, imense, ca un covrig din acela, neîmpietit. Marelui a rămas în poziție stînd, cu picioarele ușor depărtate și mîinile la spate. Avea galoanele galbene de marelui pe umeri și capul descoperit. S-a apropiat generalul cu pînă, adresîndu-i-se: Domnule Antonescu (nu i-a spus marelui), sînteți condamnat la moarte pentru că ați colaborat cu fasciștii, cu cutare, cu cutare... Antonescu răspunde: Da, am colaborat cu fasciștii, dar dacă nu colaboram cu ei, aveam soartă Belgiei. Eram prea mic pentru a face față Germaniei, o forță care a înghițit o sumedenie de state mai puternice decît noi. Noi nu eram nimic! —

încheie el. Sînteți condamnat la moarte! Bine, sînt condamnat la moarte... Generalul trimite preotul să-și facă datoria. S-a petrecut însă un fapt absolut ciudat. Știți, la noi, în garda regală, aveam un plutonier-major surd complet. Nu auzea deloc. Doar dacă i se scria, înțelegea. Ciudat e cum de se afla el acolo. Cînd preotul l-a întrebat pe marelui despre ultima dorință, atunci respectivul a ieșit din grupul de militari și s-a postat în fața marelui. I-a pus mîna pe însemnele de marelui de pe umăr, spunîndu-i: Nu meriți așa ceva! și rupîndu-i un epolet. Antonescu a ripostat cu demnitate: Tu imi vorbești mie astfel, imi pui mîinile pe epoleți? — însoțindu-și vorbele de intenția de a-l scuipa pe nenorocit. Plutonierul n-a înțeles și s-a întors înapoi. Acum, execuția: căpitanul a comandat plutonul, scoțîndu-și sabia și urlînd: „foc!”. Cei șase au tras, dar — iarăși ciudat — pe deasupra capului înfilă rafală. Marelui s-a aplecat puțin către înainte datorită șocului. S-a îndreptat imediat, și-a pus o mînă pe piept și cealaltă pe tocul gol al pistolului și a strigat: **N-aveți curaj să trageți într-un român? Mor român — nu comunist, nu bolșevic!** Așa a zis. **Trageți, mă!** — a răcnit. La a doua comandă, gloanțele l-au nimerit în plin. Iar au venit cei doi plutonieri și l-au aruncat acolo, jos. Am stat și am privit în gol. Vine apoi comandorul Udrischi și-mi zice: Gică, hai că plecăm! Colonelul care a venit cu noi a rămas. Pe drum, îl întreb pe comandor: Domnule colonel, de împușcat i-au împușcat, dar nu înțeleg unde dispăreau de pe platou? Kleine, eu am fost în dreptul locului unde erau aruncați. Era o groapă cu var, adîncă de 2—3 metri, cu var pastă. În cîteva luni, carnea se destramă de pe cadavre și rămîne doar scheletul. (...) Am ajuns acasă; el era cam nervos sau amărit. Mi-a oferit de băut și am băut pe nerăsuflăte două coniacuri din niște pahare draguțe, cu glazură de zahăr. M-am întors la garda regală. Ciudățeniile au continuat însă. După o săptămînă, jos, în spălător, a fost găsit mort acel plutonier-major care apăruse în chip misterios la execuția marelui pentru a-l degrada. Medicul l-au descoperit o înepătură de ac de seringă în cap, după ureche. Nu știu să fi fost vreo coincidență sau faptele se leagă.

Imaginea marelui mi-a produs o puternică impresie. (...)

A consemnat
CRISTIAN PAVEL ■

Într-adevăr, Gheorghe Klein își aduce aminte. Pensionarul constănțean de astăzi, albit de timpuriu, la cei 68 de ani ai săi — posesor al unei biografii de benzație — lasă să transpară frust și senin simbul de vitalitate care i-a aureolat existența. Din dosul dioptriilor mari, privirea sa, susținută de o gestică neîntreruptă, întregește povestirile prin puterea sa aparte de sugestie. Ceea ce relatează domnia sa pare să aibă valoare de excepție. La vîrsta de 10—11 ani hoinărește prin mahalalele Bucureștiului, vizînd ziare împreună cu „geniul Carpaților” de mai tîrziu, n. Ceaușescu. Cunoaște legionarii, îl contactează, încearcă să înțeleagă prin propriile puteri fenomenologia politică a perioadei agitate de atunci. Mai apoi, sub arme, vinător de care în regimentul 21 infanterie, divizia a 4-a București, cade prizonier în luptele de la Budapesta, în octombrie 1944. În decembrie, la Sopron, e reținut aproape un an, apoi, reintors în țară, e detașat inițial la divizia 10 Brăila, ca ulterior să fie selectat pentru garda regală, începînd cu data de 8 septembrie 1945. Ca șofer pe singura mașină militară („de sacrificiu”) din escorta regală, are posibilitatea să observe, să fie martor al unor evenimente istorice (atentatul Anei Pauker asupra Majestății Sale, regele Mihai, execuția primului ministru Mihai Antonescu, a marelui Ion Antonescu etc.). Povestirile sale sînt halucinante, relevînd unele episoade de reală importanță pentru stabilirea adevărurilor atît de necesare. După lăscarea la vatră, în octombrie 1946, Gheorghe Klein parcurge alte etape dramatice ale propriei biografii. Lucrează la Resita, apoi la mai multe mine, printre care și mina de uraniu de la Gărdășeni-Băița (jud. Bihor), unde este șoferul ministrului minelor sovieticului Solopov. Reintors în Constanța, lucrează ca șofer la DITC, apoi în cadrul ITC, pe taxi și mai tîrziu pe autobuz. Aflat actualmente la pensie, dl. Gh. Klein rememorează cu scrupulozitate pasaje inedite din trecutul trăit, tumultuos.

Pentru acest număr, ne-am oprit la relatarea — cu titlu de premieră — vizavi de execuția tip asasinat a unor personalități, printre care una dintre cele mai importante de la mijlocul acestui secol: marelui Ion Antonescu. Mărturia de față, sîntem convinși, are valoare de document. Reproducem de pe banda magnetică...

Fotografiile, reproduse de redactorul nostru PAUL AGARICI, fac parte din colecția col. GHEORGHE MAGHERESCU. Mulțumim pe această cale doamnei col. Magherescu pentru amabilitatea de a ni le fi pus la dispoziție.

APEL CĂTRE TOȚI ROMÂNII

Așezat de soartă, încă de la făurirea lui, la răscruce de vînturi, poporul român a trebuit să-și opere, cu arma în mînă, existența sa pentru a putea dăinui, prin veacuri pe aceste meleaguri și a ne lăsa celor de astăzi, un trecut minunat și o speranță într-un viitor bun și demn.

Conduc de niste bărbați înțelepți și animați de o neîmămurită dragoste de ocina străbună și de hotărîre sfinte ale nației, el a trebuit să înfrunte tot timpul vicisitudinile soartei și să înfrîngă pe cei ce, cu gînduri haine, rîvneau la pămîntul nostru strămoșesc. Și în felul acesta s-a ajuns ca fiecare palmă de pămînt românesc să fie udată din belșug cu sînge de erou și podită cu oase de oștean român, ce cu un curaj de epopee, aici la porțile Europei, a făcut să fie păstrată neatinșă ființa națională a poporului din care facem parte, dînd în

acest timp posibilitatea întregii Europe să-și făurească civilitatea cu care se mîndrește astăzi.

În acest trecut de legendă trebuie plasat și marelui Ion Antonescu, bărbatul providențial apărut atunci cînd norocul îi întorse spatele poporului nostru. Hotărîrea țării încălcate și la Răsărit și la Apus (ca urmare a unei politici dezastruoase dusă de conducerea politică a țării), țara aflată sub teroarea dezlănțuită a unor bande, care, avînd o ideologie străină de neam, căutau să impună dreptul pumnului și al bîtei — acesta era cadrul istoric în care apare la cîrma țării, în septembrie 1941, acest bărbat de seamă, ieșit din trupul acestui neam de eroi.

Luînd în mîinile sale soarta țării și bucurîndu-se de sprijinul poporului și al armatei sale naționale, el a încercat să ne redea fruntariile pierdute, să ne

redea onoarea pe care o avusesem pînă atunci și pentru care luptaseră atîtea și atîtea generații.

Soarta însă i-a fost potrivnică și a trebuit să-și sfîrșească zilele în fața unui pluton de execuție, în urma unui proces și a unei sentințe criminale, la care au colaborat atît o armată coto-pitoare, cît și lășitatea și lipsa de demnitate a unora dintre noi.

Intrucît eroii nu mor niciodată, un grup de foști luptători în ultimul război ce i-au executat cu dragoste și dăruire ordinele, ne-am hotărît să-l readucem în memoria și în inima poporului nostru și să-i cinstim faptele. Noi nu dorim altceva decît ca, pornind de la realitățile istorice, atît de mult dezbătute în presa noastră și pe canalele de mass-media, să-i facem cunoscute faptele acestui bărbat excepțional, acestui comandant militar de excepție, acestui român adevărat, să arătăm tinerei generații cine a fost, ce a vrut să facă pentru binele țării și ce am făcut noi cu

el. De asemenea, dorim ca, împreună cu bravul tineret român să-l redăm pe acest erou neamului nostru cu toată dragostea ce i se cuvine.

Aceasta este prețuirea, cînstea și scopul pentru care am militat și milităm și pentru care am constituit Liga „Pro Marelui Antonescu”.

În măsura în care cineva, animat de aceleași sentimente ca și noi, dorește să fie alături de noi, îl rugăm să-și dea sentimentul scris folosind adresa: Col. (r) ing. Popescu Marin, str. Brezoianu nr. 29 C, sectorul 1 București, telefon 14 92 64. În același timp, solicităm sprijinul tuturor celor care dețin documente, fotografii, informații cu privire la Marelui Ion Antonescu să ni le comunice, pe aceeași adresă. Mulțumim celor ce ne vor urma și ajuta, intrucît acțiunea pe care am început-o nu poate fi dusă la îndeplinire decît cu sprijinul larg al poporului.

col. (r) MARIN POPESCU ■

Ca voinicul din poveste (I)

Deșteaptă-te române!

„Pace-n suflet și unire-n țară!” — cu aceste cuvinte memorabile, cu a-dinci rezonante biblice, prevestitoare de istorie nouă, rostite de poetul și omul politic Ion Hadârcă, a început în 30 iunie, la Chișinău, Congresul al II-lea al Frontului Popular din Republica Moldova. În prezidiul de pe scena Palatului „Octombrie” (denumirea a fost schimbată chiar din timpul lucrărilor Congresului, în **Palatul Național** — „știm noi ce s-a întâmplat în Octombrie!”) i-am mai recunoscut pe poetul Valeriu Matei, activ în comisia de redactare a nenumăratelor rezoluții și acte, pe Mihai Ghimpu și Iurie Roșca. „Pentru a onora sfântul tricolor al Moldovei, să cântăm „Deșteaptă-te române!” Peste o mie de oameni s-au ridicat în picioare și au cântat imnul Revoluției de la 1848, imnul actual al României devenit, prin propunerea făcută în timpul Congresului, și imnul național al Republicii Române Moldova.

Așadar, ce avem noi comun, în prezent, cu românii de dincolo de Prut? Și ei și noi scriem în grafie latină. Și ei și noi avem ca limbă de stat sfânta limbă română. Și ei și noi avem ca drapel național tricolorul strămoșilor noștri comuni. Și ei și noi avem același imn de stat, „Deșteaptă-te române!”. Noi ne numim, ca țară, România, ei au propus la prezentul Congres ca noua denumire a Basarabiei să fie Republica Română Moldova. Și toate aceste cuceriri s-au făcut într-un, singur an de conștiință națională după 49 de ani de fatalitate istorică oarbă. Într-un an, cit în cincizeci. Ca voinicul din poveste. Ce ne desparte încă de frații noștri români de peste Prut? Numai câteva formalități vamale, inerția Imperiului, o monedă națională comună, plus spaima rusofonilor, a mancurților și debusolaților vremii. Până și ora oficială a Chișinăului nu mai e ora Moscovei, ca până acum, ci ora Bucureștiului! La Chișinău cronometrul istoriei curge după ora României. Avem același fusc orar și istoric, după 50 de ani de minciună și dictatură comunistă. Timpul se pare că a luat-o la goană. Se trăiește într-un an cit în 50. Aceasta e densitatea actuală, reală, a orei.

„În prezent ne întorcem acasă, la problemele noastre încă nerezolvate, pentru ridicarea continuă a spiritualității de neam. Dumnezeu să ne ajute!”.

Dumnezeu să ne ajute!

Mesajul lui Matcovschi

Proaspăt întors la Chișinău din spitalul de geriatrie Otopeni, din București, unde s-a tratat după accidentul încă neelucidat pe deplin, cu rezonanță uriașă în rîndul românilor de peste Prut, poetul Dumitru Matcovschi — una dintre vocile puternice ale „Trezirii conștiinței de neam” — a adresat un mesaj tulburător Congresului al II-lea al F.P.M.: „Eu unul sînt hotărît să nu-mi vînd niciodată sufletul”. Fiecare paragraf din scrisoarea sa e aureolat de aplauzele celor din sala Congresului. Nu cred că poate fi o victorie mai mare pentru un poet decît să-și vadă cuvintele prinzînd rădăcini sufletești în materia vie, puternică, invincibilă a neamului său, modificînd conștiința, lucrînd în suflet și destine ca o sămîntă în pămînt, ca o mireasmă în aer: „Eu sînt cu Frontul Popular / Dar nu cu frontul de război”.

Rolul marilor poezi ai Basarabiei contemporane în deșteptarea națională, după 50 de ani de amortire, este similar cu acela al iluminărilor Școlii

Ardelene, în Transilvania siluită de imperiul austro-ungar, cu acela al pașoptiștilor din preajma primei Uniri cu Moldova, sau cu al marilor conștiințe care au înfăptuit Unirea din 1918. Indiferent cum va evolua gustul estetic în viitor, coeficientul său de istoricitate, poezii Grigore Vieru, Leonida Lari, Nicolae Dabija, Ion Hadârcă, Valeriu Matei și toți ceilalți altoiți pe rana istorică, vie, care e Dumitru Matcovschi aparțin de pe acum, prin sacrificiul cuvîntului lor pus în slujba înaltelor idealuri naționale, marii istorii a României Mari.

Un orator la tribună

Povestea Frontului Popular din Republica Moldova a început cu doi ani în urmă, la 3-VI-1988, cînd s-a constituit „Mișcarea pentru susținerea restructurării”, transformată ulterior în F.P.M. — care a devenit în scurt timp principala forță politică din Republică, cea mai importantă mișcare de trezire națională a românilor basarabeni.

Poetul Ion Hadârcă a prezentat un raport emoționant, un rezumat semnificativ al evenimentelor dintre cele două Congrese ale Frontului, care au marcat istoria Moldovei de peste Prut, destinul fiecărui vorbitor de limbă română de aici. Deosebit de important mi se pare inclusiv faptul că Ion Hadârcă și-a vorbit raportul, timp de o oră, cu calitățile unui distins orator. Discursul său a fost unul cald uman, sufleteș, viu și extrem de comunicativ, cu totul opus sărăciei cumplite a limbii de lemn în care se mai țin, chiar la noi, (și în continuare) unele referate și luări de cuvînt în public, în presă și la TV. Faptul că majoritatea politicienilor basarabeni sînt și oameni de spirit dă o dimensiune în plus discursului lor, acea putere de convingere a cuvîntului iluminat din interiorul unei invincibile credințe spirituale.

„Asupra noastră planează marea responsabilitate pe care ne-am luat-o, asupra noastră sînt ațintite privirile unui neam întreg, de rezoluțiile noastre depinde, în bună parte, viitorul nostru comun... Într-un an s-au întîmplat atît de multe: zăbucium, victorii, căutări. Am fost participanți la scrierea propriei noastre istorii... Noi toți sîntem copiii stagnării, venim dintr-un veac al suferinței. Frontul este organizația politică din avangarda aspirațiilor noastre... Ne vom uni cu România? Celălalt capăt al arăturii noastre comune e încă departe. Mai avem încă mult de arat, de deștelenit. Destinul nostru este să slujim destinul unui neam care-și înalță acum șira spinării, și-și recapătă demnitatea națională. Mergem de la inimă la inimă, de la suflet la suflet și spunem: deșteaptă-te, române! Misiunea noastră este aceea de a fi acum clopotari ai deșteptării. Auzi-ne țară, auzi-ne și deșteaptă-te! Azi pentru noi toți bat clopotele Învierii!”.

La temperatura înaltă a unor astfel de cuvinte a început al II-lea Congres al românilor basarabeni. Între lacrimă și speranță, între bătaie puternică de inimă și lucidă veghe a conștiinței s-au evocat toate realizările de pînă acum și s-au propus următorii pași înainte: lupta pentru deplină suveranitate politică și economică, redobîndirea vechilor teritorii înstrăinate prin pactul Ribbentrop-Molotov, în 28 iunie 1940, lupta împotriva totalitarismului și bolșevismului, renasterea spirituală a națiunii române din Republica Română Moldova.

ION ZUBAȘCU ■

„Rusofonii”

Trezirea la viață a Moldovei de la răsarit de Prut este frînată și boicotată de populația rusofonă, mai exact, de populația de origine rusă. Rușii din Basarabia și din teritoriile moldovenești de dincolo de Nistru nu vor limba „moldovenească”, adică limba română, nu vor administra moldovenească, nu vor drapel moldovenesc, ei protestează, ei vociferează, ei amenință, ei fac greve și scandal, ei se vor doar pe ei, stat în stat, în fruntea bucatelor, că așa s-au obișnuit. Dar, reamintind că orice învățare

și dezvoltare, orice făcătură are și desfășurare și că dintre toate nedreptățile, numai moartea nu poate fi îndreptată, numai ea este ireversibilă, să vedem ce este cu „rusofonii” de dincolo de Prut, cum au venit ei acolo și cum au fost înălțurați băștinașii ca să li se facă rușilor loc. În acest scop, reproducem un fragment din interviul acordat de compozitorul basarabean Eugeniu Doga cunoscutei reviste moscovite „Ogoniok”, interviu publicat în nr. 38 din septembrie 1989.

Aho, aho, români plugari, Cu suman și cu ițari!...

Fotografie de MIHAI POTIRNICHE ■

Eugeniu Doga: În perioada de după război, un număr imens de oameni nevinovați din Basarabia au fost trimiși în Siberia, de unde nu s-au mai întors niciodată. I-am văzut: îi înghesuiau în vagoane așa de strîns, cum nici animalele nu le înghesuie, îi închideau ermetic și-i duceau la mii de kilometri fără nici o înghetătură de apă; și mai mult decît atîta, cînd intersectau Volga, le dădeau să mănînce pește sărat, iar oamenii se sfîșiau unii pe alții, ca fiarele. Iar acestea fărădelegi n-au fost imaginate de niște blestemați de fasciști, ci de cetățeni sovietici. Așa că haideti să stăm acum și să analizăm totul în liniște: durerea poporului meu și neîncrederea lui, mai ales a generației vîrstnice, față de ceea ce vine de la răsărit. Fiindcă, vai, nu doar soarele ne-a venit de la răsărit!

Nu chem la răzbunare. Dar nu mi-e totuna cine ce este. Oare poate să-mi fie indiferent faptul că tatăl meu s-a luptat cu cînte și pe urmă a pierit într-un batalion disciplinar, numai fiindcă provenea din așa-numitele „teritorii noi”? Oare îmi poate fi indiferent cine anume a făcut ca Basarabia, Moldova, Țările Baltice, Bielorussia Apuseană și Ucraina Apuseană să dea așa de numeroși componenți ai batalioanelor disciplinare? Dar despre aceste lucruri în general nu se obișnuiește să se vorbească...

Reporterul: — Despre multe la noi n-a fost obiceiul să se vorbească! Tăcerea constituie unul din cele mai eficiente mijloace ale propagandei. Ce plăcut și comod era să crezi că noi aproape că am atins viitorul luminos, că despre șomaj, inflație, naționalism, deportări poți citi doar în manualele școlare, undeva în vecinătatea capitolului despre mamușii de mult dispăruți.

Eugeniu Doga: — Și în acest timp Moldova mea suferea crunt de pe urma celei mai autentice deportări, ale cărei efecte nu erau deloc atenuate de faptul că deportarea se făcea în forme voalate și în condițiile unei tăceri totale. Încă în 1975, fiind deputat în Sovietul Suprem republican, la prima sesiune la care am participat am cerut să mi se explice de ce anume la noi, în Tiraspol, se construiește un combinat textil de prelucrare a bumbacului; oare se cultivă bumbacul în Moldova? La ce ne trebuie aici o întreprindere de aceasta uriașă, cu un număr colosal de locuri de muncă, avînd în vedere că la fiecare război este necesară

mină de lucru calificată, de care noi nu dispunem? Nu-i nimic, mi s-a spus, vom deschide un complex de învățămînt profesional. Combinatul însă urma să fie dat în exploatare peste un an, iar complexul de învățămînt profesional nici nu începuse să fie construit. Pe scurt, au fost aduse fete din Rusia Centrală, depopulînd și mai tare teritorii și așa depopulate, din regiunile Ivanovsk, Vladimirsk. Aceste fete au ocupat locurile de muncă, lor li s-a construit, pentru locuit, un întreg orașel. Iar cînd în cele din urmă complexul școlar profesional a început să dea absolvenți, s-a constatat că fetele noastre nu au unde să lucreze — deci trebuiau trimise în alte părți, în regiunile Ivanovsk, Vladimirsk și mai departe.

Nu e o barbarie faptul că prin perturbarea felului de viață multiseclar, a tradiționalului mod de a trăi al localnicilor, au fost perturbate și toate procesele naturale, biologice, culturale, lingvistice, naționale? În loc de a dezvolta în Moldova industria de prelucrare a produselor agricole și, în mod corespunzător, industria constructoare de mașini pentru agricultură și pentru prelucrarea produselor agricole, noi am făcut, nu se știe din ce motive, metalurgie. Și măcar de-am fi făcut metalurgia noastră Dar, nu, am dezvoltat metalurgia... Kuzbass-ului! Cineva de la centru a planificat, cineva a aprobat, și iată că ne-au trimis metalurgiști din Kuzbass și noi le-am construit un oraș. În Kuzbass, de unde au venit, se locuiește și azi tot în barăci, după cum am constatat cu ocazia grevelor. Iar aici, unde i-am primit ca frați, le-am creat toate condițiile, ne izbim de totala lor neînțelegere a tendinței noastre firești de a vorbi în limba noastră maternă. De altfel, multe alte lucruri nu le înțeleg de pildă, de ce să aduci metalul din Kuzbass în Moldova, de ce să nu-l prelucreezi pe loc? Sau, poate, căile noastre ferate sînt într-un deficit catastrofal de încărcare și în felul acesta li se dă și lor de lucru?

În circumscripția mea electorală. Cîmăștea există satul Mihailovka. În perimetrul acestui sat, pe ogoarele lui, fără nici o compensație dată țăranilor-proprietari, prin voința nu se știe cui au fost amplasate 49 (!) de întreprinderi de subordonare republicană. Ca rezultat, sute de țărani au rămas șomeri.

BUTOIUL CU PULBERE

Fără să fie neapărat trase la indigo, schimbările politice din țările est-europene și central-europene, mai exact, din fostele țări socialiste, schimbări ce s-au produs într-un timp mai lung (ele continuă și în prezent), dar care au avut ca perioadă de vîrf a doua jumătate a anului 1989, s-au desfășurat după scenarii asemănătoare, fazele succedându-se în linii mari la fel. A fost mai întâi faza mamuților neostalinisti: Kadar, Honecker, Husak, Jivkov, Ceaușescu, caracterizată printr-o împotrivire surdă și îndelungată din partea popoarelor respective, luptă în care s-a distins dizidența intelectualilor. Cînd s-a declanșat efectul domeniului, mamuții au căzut unul după altul, dar în locul lor au venit tot comunisti. S-a intrat astfel în etapa, de altfel foarte scurtă, a liderilor comunisti din eșalonul doi, care au fost pe vremea mamuților vag protestatari, vag dizidenți, oricum, arătîndu-se, după ce-au venit la cîrmă, drept partizani ai socialismului cu față umană: Grosz, Modrow, Rakowski, Adamec, Mladenov, Iliescu. S-a vorbit de faptul că toți aceștia au venit la putere cu sprijinul Kremlinului, prin lucrătura Kremlinului, programați ca mici Gorbaciov care să facă la ei acasă perestroika și glasnostul moscovit. Dar evenimentele au luat-o la galop, istoria, ținută în loc decenii de-a rîndul, nu mai putea aștepta, socialismul cu față umană a fost considerat foarte repede depășit. Așa s-a ajuns la faza post-comunistă, cu lideri ca Jozsef Antal, Lothar de Maizière, Vaclav Havel și Mazowiecki.

Intrucît au avut totdeauna o doză bună de originalitate, Balcanii noștri mult iubiti nu se dezintă nici de astă dată. Aici poți întîlni în momentul de față toate etapele, și încă și altceva pe deasupra, într-o îmbinare pestră, din păcate însă lipsită de pitorescul tradițional din zonă, care făcea să se ierte metehnele. Astfel, Albania se găsește în prima fază, cea cu mamuții, și bătaia care se dă acum acolo, inclusiv prin refugierea a mii de locuitori la ambasadere străine, vizează deocamdată doar ieșirea din stalinism. Este limpede că dacă actuala situație explozivă din țară se va lăsa, așa cum speră albanezii și nu numai ei, cu prăbușirea lui Alia, la cîrmă nu va putea să vină decît un comunist din eșalonul al doilea, fiindcă alte forțe politice organizate în Albania nu există. Iugoslavia sînt greu încadrabili în etapele amintite, intrucît ei au făcut un comunism după rețetă proprie (care însă, prin acest fapt, n-a fost mai puțin respingător și urît pe popor), totuși, se poate spune că modelele ungar, cehoslovac și polonez sînt cele către care se îndreaptă cei mai mulți ochi, și că în pofida dificultăților rezultate din caracterul federal al țărilor, din tendințele centrifuge ce decurg de aici, chestiunea de competență rămîne totuși opțiunea politică, de sistem: quo vadis? În ceea ce-i privește pe bulgari, ei au dovedit o maturitate politică mai mare decît se așteptau comentatorii avizați. Deși au fost și acolo nereguli, rezultatele alegerilor au oglindit o stare politică normală, electoratul dovedind în chip surprinzător că are solide elemente de cultură politică. Faptul că Mladenov, în fața contestărilor și a protestelor, nu s-a agățat cu ghearele și cu dinții de scaun, ci și-a dat demisia, dovedește că Bulgaria, cel puțin cu un pas, a intrat în Europa. Nu cred că greșesc dacă afirm că în drumul lor spre democrație (care nu e totuna cu tehnocrația), românii au multe de învățat de la bulgari. În ceea ce privește țara noastră, este limpede că noi ne aflăm în faza a doua, a comunistilor din eșalonul secund. Mai mult nu spun, intrucît dacă pînă la apariția articolului se votează legea presei în felul în care circulă acum textul sub formă de proiect, sau chiar dacă se votează mai tirziu, dar se aplică cu efect retroactiv (s-au mai văzut cazuri), s-ar putea să fiu băgat urgent la pușcărie, și am copii de crescut.

Cred că Balcanii nu mai sînt, cel puțin în actuala conjunctură, comparabili cu un butoi cu pulbere, dar se pot asemui cu mai multe cazane sub presiune, care fierb fiecare în legea lui. Se vor găsi la timp supapele care să evite exploziile catastrofale?

ION D. GOIA ■

Un adversar politic poate fi calomniat, intimidat, cumpărat. Eventual iradiat. Metodologia scăpării de un oponent incomod s-a șlefuit de-a lungul timpului ajungîndu-se în acest domeniu la perfecționări care frizează inimaginabilul. Cînd personajul nemulțumitor are contur, identitate, domiciliu și fișă de slăbiciuni personale lucrurile sînt clare iar problema desființării sale este ca și rezolvată. Ce se întîmplă însă cînd ai de-a face cu un inamic confuz, fără o aparentă schemă organizatorică, format din pustiime, un inamic dinamic, spontan, fără vicii, scutit de dogmele și reflexele bătătoare ale luptei politice de rutină? „Îl lași să fiarbă în suc propriu”. Îl termini pe limba lui. Acest fel de repotă se bazează pe o gîndire veche și presupune arareori succese de tip nou. „L'Express” analizează fenomenul conservat sub soarele fulminant al Orientului Mijlociu: „Poporul Palestinei își plînge și își comemorează

ză cu rituri sărăcăcioase morții, sub privirile unei armate puternice care alinază 40.000 de soldați în uniformă sprijinți de elicoptere, blindate, tancuri, camioane înșesate de antene și țevi de lansatoare de grenade și de oaste invizibilă compusă din cel puțin 10.000 de oameni în civil care trăiesc, împreună și etern dezbrinați, cu dușmanul.

Dar creierele Shin-Bet-ului (serviciul de organizare internă a Ierusalimului, au ajuns repede la concluzia că în lipsa de organizare a Intifadei stătea în parte forța acesteia, dar, fără îndoială, și slăbiciunea ei: tot ce le rămînea de făcut era să-i țină la respect pe oamenii aceia încăpățînați, plătind prețul convenit într-o gherilă extenuantă și lipsită de perspective realiste. Astfel, cînd Intifada a sărbătorit primul an de luptă, cei mai extremiști conducători israelieni, întrebați cît timp se va continua în felul acesta, au răspuns netulburăți: „În vecii vecilor! Ca în Irlanda de Nord, ca în țările basce”.

● Pentru că sîntem la capitolul artei de a anihila un dușman să reținem că în politică există gradații subtile pe scara ruînării unui inamic. Faptul că azi Gorbaciov, încă țar al imperiului comunist, nu este lăsat să se ducă de-a dura rămîne și semnificativ și instructiv. Un im-

MONDORAMA

periu pe cale de explozie riscă să incendieze ceea ce merită să rămînă în picioare... Cu 45 de ani în urmă, Germania sfîșiată de război, după ce zdruncinase lumea, era privită de marile ei adversari cu o grijă deloc sentimentală, dar perfect justificată strategic. „The Times” ne rememorează: „Deși Germania urma să fie dezarmată și demilitarizată, pentru puterile învingătoare ea rămînea, din punct de vedere economic, o singură entitate. Aliații urmau să încurajeze, fiecare în zona sa, crearea

zenta o amenințare în opinia susținătorilor lui Ceaușescu, potrivit mărturisirilor de la tribunal ale fiului lui Ceaușescu, Nicu, judecat pentru implicarea sa în omorîrea unor demonstranți în decembrie. Întrebat de ce s-a hotărît să se ducă la București la citeva ore după ce părinții lui s-au refugiat din fața masei furioase, Nicu Ceaușescu a răspuns fără ezitări, înainte ca procurorul să încerce să orienteze interogatoriul în altă direcție: „Auzisem că domnul Iliescu a preluat puterea. L-am cunoscut pe domnul Iliescu și înainte, astfel că am crezut că totul va fi în ordine”, a mai spus el.

De cînd Frontul și-a consolidat puterea la începutul anului, multe oficialități comuniste la nivel regional și local și-au schimbat între ele locul. „Acum, în loc să trimită informări la Comitetul Central, trimit informări Frontului”, a afirmat Petre Băcanu, ziarist la „România liberă”, cotidian independent atacat săptămînilor trecute de demonstranții progubernamentali. Utilizarea de către

domnul Iliescu a minerilor pentru a-i maltrata pe demonstranți a fost condamnată de guvernele S.U.A. și Marii Britanii, dar nu a fost pentru prima dată cînd el a făcut apel la huligani pentru a intimida opoziția.

Înainte de 20 mai, domnul Iliescu a condus o campanie electorală dominată de acțiuni de intimidare și atacuri violente la adresa membrilor celorlalte partide politice. De atunci, el tolerează cu greu o presă independentă, hărțuindu-i pe ziaristi și reporterii de la publicațiile independente, cerînd plata pentru majorarea retroactivă a prețurilor de tipărire și refuzînd să permită înființarea de tipografii particulare, care ar elibera ziarele de controlul guvernamental asupra producției și circulației.

În fața opoziției, domnul Iliescu folosește retorica stalinistă, favorizată de predecesorii lui. În opinia sa, manifestanții antiguvernamentali au fost mai întîi „huligani”, cuvînt folosit și de Ceaușescu pentru cei ce îndrăzneau să-l sfideze.

Gorbaciov reales, la al XXVIII-lea Congres

de partide politice naziste avînd dreptul de a participa în alegerile locale și regionale ca un prim pas spre edificarea unei Germanii democratice. Anglia se temea că „nu va fi ușor să-i faci pe nemîi democrați”. Oricum, în situația aceea de haos de după război (orașe întregi în ruină, lipsă cronică de locuințe, cohorte de refugiați, o economie devastată, malnutriție și foamete), un asemenea lucru părea aproape imposibil de realizat. Un ofiter sovietic nota că „nemții din zona de ocupație sovietică care n-au murit de frig vor muri de foamete, așa de ce să ne batem capul”. Englezii erau de altă părere. Sir William Strang, consilier pentru probleme politice al marelui Lord Montgomery, comandantul suprem britanic la Berlin, arăta că „asumîndu-ne autoritatea supremă în Germania sîntem răspunzători în fața lumii și nu ne putem dezice de propriile noastre tradiții naționale și mod de viață în exercitarea acestei responsabilități”. Nici Marea Britanie, nici Statele

Unite ale Americii nu-și imaginaseră că Germania, învinsă în război, va pierde o mare parte a teritoriului său; în schimb, Uniunea Sovietică cerea insistent ca teritoriul situat la est de linia Oder-Neisse — important bazin agricol — să fie transferat Poloniei și U.R.S.S. Nimic nu se aștepta ca sovieticii să jefuiască regiunile din est (zona lor de ocupație) și să acapareze toate instalațiile industriale care le căzuseră în mină. Consecința? Situația Germaniei postbelice era chiar mai dezastruoasă decît se anticipase. Autoritățile britanice au notificat imediat Londrei — „o Germanie sărăcită va fi o sursă de instabilitate economică și politică”.

Ea nu a fost sărăcită în continuare, vestul și estul au pompat cît au putut pentru a menține un standing corespunzător care să împace toate caprele, caprele s-au împăcat și acum privesc blajin spre o viitoare instabilitate a restului Europei...

RADU BUDEANU ■

AM DEPĂȘIT GĂINI CU 20 LA ORĂ ȘI TOYOTE CU 170

Ora de plecare a trenului mă fugărește fără milă și pe dala Olteitului parcă s-a înțepenit la 50 la oră. Cel de la volan șofează ortodox ca un „boboc” cu semnul mirării în parbriz. Nu-l înțeleg. Cu atât mai mult cu cât pe banca din spate stă cuminte o cupă proaspătă. Primită pentru locul III la raliul din Turcia. „Să faci pe Fittipaldi pe lângă stopuri spre gară e cel puțin ridicol. Și-apoi, radarul cu fustă din dreapta, nevastă-mea, mi-a rețezat demult pofta de viteză prin oraș”. Constantin Duval. Alergătorul pe Olteituri. Și numele lui sună a societate mixtă. „Raliștii din Paris, după ce au abandonat cu Citroënul lor AX, m-au întrebat dacă sint francez. Le spusei că am legitimație de oltean pur-singe. Se tot învîrteau pe lângă mașina noastră și nu credeau că a fost construită la Craiova. Raliul de la Günaydin e dur. Peste 900 km numai pe macadam. Să ajungi la finish, și asta reprezintă o performanță. Din cele 60 de Lada, Skoda, Renault-Turbo, Lancia, Toyota, Audi, Opel au încheiat cursa doar 15. Și eu și navigatorul Gheorghe Nemeș am avut înima cât un purice. Să nu tragem și noi pe dreapta prin coclauri. Până la urmă, ne-am plasat pe locul III la tipurile pină-n 1300 cmc.

Nici cele două Dacii n-au abandonat. Ba din contră. Balint și Zărnescu au cucerit premiul I la categoria peste 1300 cmc. Dacă s-ar fi întocmit un clasament pe națiuni, românii urcau pe prima treaptă.”

Ne povestește că Olteitul s-a comportat excepțional. Robustețe, sprinteneală, ținută de drum. Doar cauciucurile uzinelor noastre au rămas corigente „După 100 km îți făceai mustața în ele. Oglindă, cu profilurile complet roase. De altfel, mașina noastră de raliu e aproape una de pe stradă. În atelierele fabricii din Craiova s-au operat doar mici modificări la carburajie, axa cu came, suspensie. Modelele alergătorilor străini conțin atâtea îmbunătățiri încât nu mai seamănă aproape deloc cu cele de serie. Performanțele mașinii noastre au fost migălite numai aici, la uzina craioveană. Federația și așa-zisul sponsor ne-au tratat ca pe niște orfani. Singurul lor aport: 4 cauciucuri”. Raliurile fac parte dintr-o lume ciudată. O lume nebună, nebună. Dar frumoasă. Odată ce te-a prins în vraja ei nu-ți mai dă drumul. „La primul concurs de coastă m-am prezentat cu mașina tatălui. A aflat adevărul la un meci de fotbal când la difuzor s-a urât succes craiovenilor în raliul de la Poiana Brașov. El știa

că-mi fac week-endul într-adevăr într-o poiană, dar din apropiere. Mai toate după-amiezele meșteresc la motor cu tehnicienii în atelier. Astea nu mai sînt mîini de economist și, culmea, la întreprinderea laptelui”. Într-adevăr, Constantin Duval și Olteitul său au cam luat caimacul multor concursuri. Multiplu campion național, niciodată mai jos de locul 5 în raliurile din străinătate.

Cu ce viteze a cucerit locul III în Turcia? „Am depășit cu 20 la oră niște găini și cu 170 pe un turc „călare” pe-o Toyota. Artă unei curse e regularitatea rulajului. Și rezistența să „volănești” 12 ore nonstop mîncînd un sandwich cu o mină, în timp ce cealaltă schimbă mereu vitezele. La sfîrșitul cursei, pilotul turc a venit la mine bolborosînd cuvinte de neînțeles. M-am temut că l-am împroscat cu pietriș de pe drumul înfiorător. De fapt, mă felicită oferindu-mi în dar o pereche de mănuși de raliu”. Am ajuns la timp la gară. Olteitul, tatat cu numărul de concurs 29, demarează lin. Fără să tîne ca un Boeing prin țeva de eșapament. Un Trabant trece vioi pe lângă el făcîndu-i cu mîna. Nu în Craiova se ocupă Constantin Duval cu depășirile.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Portret de campioană

De-a lungul anilor Florin Gheorghiu, Corina Peptan și, acum, Luminița Elena Radu au înscris numele de român în istoria performanțelor de excepție urcînd cele mai înalte culmi ale întrecerilor rezervate juniorilor. După două medalii de argint obținute în anii 1988 și 1989, L.E. Radu și-a adăugat la recentul Campionat Mondial al juniorilor din Singapore o strălucitoare medalie de aur, obținută cu o vîrtejă strădanie, dăruire și seriozitate la capătul a XI runde desfășurate sistem elvețian într-o companie selectă. Meritul sportivei de la „Calculatorul” București este cu atât mai mare cu cît, după o perioadă apreciabilă de absență în practica turneeelor — cauzată de pregătirea școlară la absolvirea liceului cît și de probleme de sănătate — și-a fructificat investirea de principală favorită a actualei ediții a C.M. La buna reușită a contribuit, desigur, substanțial sprijinul tehnic acordat zi de zi de antrenorul Paul Segheatto.

Printre cele 28 de participări (doar România și țara gazdă avînd cîte două jucă-

toare) se aflau adversare demne de luat în seamă precum sovietica Iulia Levitan, olandeza Ineke Tichelman, Violeta Radanska (Bulgaria), Ma Xiaolu (China), Dana Văcaru (România). Practicînd un joc de concepție și de mare siguranță Luminița Radu s-a instalat încă din primele runde la conducerea clasamentului, urmărind îndepărtat de A. Csöke (Ungaria) și de V. Radanska. Duelul cu cele două urmăritoare nu a avut loc, după cum s-ar crede, în ultimele două runde, ci mai devreme în rundele a VII-a și a VIII-a. Înfrîngerea suferită după întrerupere în 66 mutări cu piesele negre în fața jucătoarei maghiare n-a demobilizat-o pe Luminița. Din contră! În runda următoare a creat, poate, cea mai inventivă partidă a C.M., realizare solidă cu premiul de frumusețe al juriului: L. Radu—V. Radanska 1. e4 d6 2. d4 Cd7 3. Cc3 e5 4. Cf3 Cf6 5. Nc4 Ne7 6. d:e5 d:e5 7. Cg5 00 8. N:f7 ! T:f7 9. Ce6 ! De8 10. C:c7 Df8 11. Ce6 De8 12. Cc7 Df8 13. C:a8 Cc5 14. f3 Cc:e4 ? ! 15. f:e4 Cg4 ? ! 16. Dd5 Rh8 17. Nd2 Nh4 18. g3 Td7 19. Tf1 Dd8 10. 000 ! T:d5 21. C:d5 Ne7 22. C:e7 23. Nb4 Dg5 24. Nd2 De7 25. Nb4 Dg5 26. Rb1 Ne6 27. Tf8 Ng8 28. Tdd8 Cf6 29. Ne7 De3 30. b3 h6 31. N:f6 g:f6 32. T:g8 Rh7 33. Cc7 D:e4 34. Ce6 b5 35. Tg7 mat.

Abordînd cu maturitate întrecerea de la start pînă la finish tinăra maestră Fide, multiplă campioană a României, și-a devansat rivalele astfel încît în ultima rundă a remizat fără probleme asistînd la încordarea cu care s-a luptat pentru celelalte medalii. Deși, în extremis, jucătoria maghiară a acumulat tot 3,5 puncte cît Luminița, ea a trebuit să se mulțumească doar cu medalia de argint ca urmare a coeficientului valoric al adversarelor din concurs. Frunzele clasamentului au fost: 1. L.E. Radu (România), 2. A. Csöke (Ungaria), 3. V. Radanska (Bulgaria), 4—6. I. Levitan (U.R.S.S.), I. Tichelman (Olanda), K. Lewandowska (Polonia)...., 14. D. Văcaru (România)....

Urmărind evoluția performanșelor Luminiței nu facem altceva decît să fim martorii unei impresionante investiții de talent, efort și inteligență pe care o solicită „sportul minții” și să subliniem ambiția sa sportivă dublată de combativitatea specifică vîrstei. Toate acestea se dovedesc posibile pîrghii de lansare viitoare în C.M. al senioarelor, semne reale de progres continuu ale celei mai demne reprezentante aparținînd idealurilor sportive. Felicitînd-o sincer pe tinăra campioană mondială, îi urăm mult, mult succes !

MARGARETA MUREȘAN ■

Fum fără foc?

■ Se poartă și anul acesta moda depunerii actelor de transferări în ultimele ore, cu hei-rup-ul. După 3 zile, pe masa comisiei federale, se află doar dosarul lui Tene, amator să așere culorile Bistriței. ■ La Dinamo, așa cum ne relatea antrenorul Cheran, certă este doar plecarea lui Răduciuiu la Bari. Se zice că Feyenoord a pus ochii pe Sabău, Bayern Leverkusen pe Lupescu, Aston Villa pe Andone, Tottenham pe Klein. Deocamdată, însă, străinătatea n-a format numărul de telefon al clubului din Ștefan cel Mare. Lupu probează alte echipamente prin Grecia. Pînă una alta, Dinamo dorește să sune adunarea pentru jucătorii imprumutați altor formații: Bucur (Sibiu), Jercălău (Bacău), Prunea (Cluj). ■ Președintele secției de fotbal, Hălmăgeanu, spune că la Steaua sigure deocamdată sînt doar niște principii noi: tratative pe picior de egalitate fără presiunea gaolanilor; abandonarea achiziționării unor jucători utilizabili doar ca monedă de schimb; abordarea sportivilor

doriti numai după acordul clubului-mamă. În curtea clubului, oricum fac încălzirea Sedecaru (Jiul) și fundasul Munteanu (Iasi). Stelei nu i-ar părea rău să-i admire în propria formație pe băimărenii Mirăuță și Azoitei precum și pe Panduru și A. Cristian (Reșița). Dar cel patru, jucători foarte la modă, au dat binețe și pe la Sportul studentesc. În privința lor, ca și a lui Seli-meși, deocamdată suspans. Bunaciu a luat metroul spre Regie. Musznay are acordul pentru a juca la Ferencvarosz, iar Nițu, Minea și Pena se tot bîlbîie în discuții de culise cu patronii greci și turci. ■ Lung nu vrea să-și șifoneze cota cucerită în Italia jucînd la o formație oarecare. Dacă nu va fi solicitat de o firmă cu prestanță, va reveni la Iarba verde de acasă din Ghencea. ■ Se aude că Marian Popa dorește să schimbe apa sărată a mării cu cea dulce a Begăi. Solfegiază Gaudeamus în vestiarul lui Poli.

F.C. ■

Redacția noastră mulțumește pe această cale domnului prim ministru Petre Roman pentru sprijinul acordat celor doi reprezentanți ai publicațiilor Flacăra la „Coppa del mondo” din Italia '90.

Dacă v-a plăcut „Flacăra” și doriți un supliment, dacă nu v-a plăcut „Flacăra” și doriți altceva.

NU UITAȚI există supliment, există alternativă, pentru că există :

Mulți dintre domniile voastre n-au văzut măcar această superbă revistă, color în 32 pagini (costă numai 15 lei) pentru că oferta este spectaculos depășită de cerere. Certitudinea primirii revistei FLACĂRA-BIS vine doar odată cu abonamentul. Abonamente se primesc, așa cum se primesc și pentru „Flacăra” și „Rebus”. Nu credeți în zvonul că nu s-ar face abonamente, chiar dacă vi-l spune vreun salariat al poștei. Telefonati-ne sau scrieți-ne imediat și vă vom abona noi.

Pentru cititorii noștri din străinătate — în curînd un concurs care vă poate oferi o excursie gratuită în Occident !

Pentru cititorii noștri din țară — în curînd un concurs care vă poate oferi o excursie gratuită în România !

Pentru doamnele și domnișoarele frumoase și inteligente, indiferent de vîrstă — în curînd concursul MISS-BIS !

Pentru domni — o șansă de a face parte din juriu !

FLACĂRA - PUBLICITATE

Publicațiile „FLACĂRA” și-au deschis paginile, așa cum se practică în presa de cea mai bună calitate din întreaga lume, informațiilor publicitare. În „Flacăra”, în „Flacăra-Bis”, în „Rebus”, anunțurile dumneavoastră au un mare succes garantat pentru că, așa cum se știe, publicațiile noastre de mare tiraj au avantajul de a se adresa cititorilor din toate mediile sociale. În plus, la cererea dumneavoastră, cu profesionalismul care le e propriu, redactorii și designerii noștri vă pot ajuta să vă prezentați reclamele în deosebite con-

diții grafice, să vă formulați ofertele sau cererile în cele mai convingătoare formulări.

Citind cu încredere publicațiile noastre, cei pe care-i informați prin anunțurile dumneavoastră publicitare vă vor acorda aceeași încredere. Nu-i dezamăgiți, evitînd să apelați la serviciile noastre publicitare.

Acolo unde apare imposi-

bilul, apelați la experiența noastră ! Chiar dacă vă propuneți să vindeți nisip în Sahara sau frigidere la Polul Nord, aveți o șansă. Această șansă este „FLACĂRA” !

Relații suplimentare obțineți la tel. 17 60 10, 17 60 20, interior 2542 în zilele de marți, miercuri, joi, orele 10—12. Pentru urgențe deosebite — și interioarele 2002, 2558.

■ CUMPĂR automobile de epocă, plata avansată. Aștept provincia. București — 15.02.23.

■ CUMPĂR vilă sau casă la Sinaia, Predeal. Aștept oferte la București, tel. 15.02.23.

Ce spui tu despre tine?

— Cine este în acest moment Gheorghe Zamfir?

— Sunt un solitar. Un artist misionar, chemat de Dumnezeu să salveze poporul român, să salveze omenirea prin sunet, prin frumos.

— Credeți în Dumnezeu?

— Sunt înrolat în armata lui D-zeu. Până la 34 de ani eram un artist cunoscut, celebru și atit. Atunci am simțit aceea revelație divină, venită de la D-zeu care m-a dus către credință și datorită căreia m-am înrolat în armata Domnului ca misionar al său pe Pământ. În mine trăiește Gheorghe Zamfir omul — care are nevoie de mâncare, băutură, de femeie, de cele lumești — și Gheorghe Zamfir misionarul, trimisul lui D-zeu. Va veni o vreme în care mă voi retrage total din viața lumii așteia, o vreme în care mă voi izola asemenea călugărilor sau sihăștrilor. Când? Nu știu. O va hotări D-zeu.

— Unii zic că sînteți nebun. Ce le răspundeți?

— Celor care îmi zic „nebun“ le doresc să facă 1% bine țării din lacrimile pe care le-am vărsat pentru pămîntul românesc și 0,01% să-i ajute D-zeu să fie pătrunși de spiritul meu.

— Ce părere aveți despre biserica ortodoxă română?

— Biserica a făcut în România un pact cu Diavolul. Și în trecut, și acum, preoții sînt în slujba Satanei, cu mici excepții ale citorva călugări și sihăștri care cu înțelepciune s-au retras. Preoții s-au vîndut pentru scopuri politice, biserica fiind una dintre manevrele prin care poporul, turmei Domnului, este de fapt ținută de parte de credință.

— Spuneți că la 34 de ani ați avut o mare revelație divină. Ce v-a făcut să faceți să afirmați că sînteți alesul lui D-zeu?

— Un prieten tenor a venit la mine la Paris cu un pahar ce are pe el o cruce și cu un proslavă (n.red. proslavă = regionalism folosit pentru veșmîntul bisericesc). Mi-a roștit: „Tatăl meu este preot bătrîn într-o biserică din București. Pe cînd se ruga la D-zeu după o slujbă de dîmnică i s-a arătat în minte D-zeu care i-a spus să se roage pentru Zamfir căci el este salvatorul neamului său. Preotul ținea într-o mină paharul și în cealaltă luminarea. Pe cînd a terminat rugăciunea, luminarea abia mai pîlîia în camera era topită pe proslavă în formă de „Z“. Păstrez acum proslavă și paharul care mi-au fost dăruite de prietenul meu, fiul preotului. Nu-i oare acesta un semn de la D-zeu?

— S-a afirmat în presa de la București că ați avut și a-veți legături cu Nicu Ceaușescu; că l-ați vizitat în închisoare și...

— Cum a fost posibil să fiu atacat în presa țării mele precum că aș fi adus delicatase de la Paris pentru Nicu Ceaușescu, dacă nu mă-nșel, în ziarul „Libertatea“ la rubrica „Gura lumii“ parcă... cum a fost posibil cînd eu sînt împotriva criminalilor? Nicu Ceaușescu este un criminal iar procesul care i se face acum este o mascaradă. Cineva este interesat să fie așa. Dacă Nicu Ceaușescu va fi liber într-o zi și va merge pe stradă printre oameni să nu vă mirați. Eu nu pot ajuta un criminal. Dar prin sunetul năului meu îl pot face mai bun, îl pot face om. Numai așa înțeleg să-i ajut pe criminali și o fac cu plăcere.

— S-a discutat un timp apariția d-voastră în Piața Universității și apoi la Televiziune. Unii spun că una ați spus în Piață și alta la TV. Ce-mi puteți spune despre poziția oficialităților de la București față de întoarcerea d-voastră după opt ani de exil?

— Multe. În primul rînd că la Televiziune eu m-am dus și am cerut să mă adresez poporului român. Pînă la urmă a trebuit să accept compromisul de a apare alături de Petre

Popescu pentru trei minute. Am spus tot ce s-a putut spune în trei minute. Altfel, în afară de revistă „Flacăra“, nici o altă oficialitate nu a căutat să stea de vorbă cu mine. Am fost la Ministerul Învățămîntului cu dorința de a înființa o clasă de nai la Conservatorul din București. Domnul ministru adjunct Cornea m-a întrebat „ce instrument e asta?“ Știe dl. Cornea că naiul este cel mai vechi instrument din lume? Mai degrabă înființez o clasă de nai în Coreea sau

litici ai secolului XX sînt satane care distrug lumea. François Mitterrand, președintele Franței, a jucat cînd cu unii, cînd cu alții, numai să vină la putere. Ion Iliescu — sînt absolut convins — visul vieții lui n-a fost decît să ajungă președintele României. Dar nu uitați că Domnul știe toate astea.

— Evenimentele din 13-15 iunie v-au prins la București. Cum le-ați trăit?

— Pe 14 iunie mă aflam la Ministerul Justiției. O femeie

comedia care s-a jucat și se joacă la București. Nu cred că au fost toți mineri. Unii au fost îmbrăcați în mineri.

— Cine?

— Securității.

— Ce poate salva România?

— Un miracol. Numai un miracol venit de la D-zeu. Și veți vedea că miracolul va veni mai repede decît ne așteptăm. Am fost primit în două întrevăderi particulare de Papa Ioan-Paul al II-lea și într-o întrevădere de Cardinalul Ratzinger, consilierul Papei. I-am implorat să se roage pentru poporul meu. La scurt timp, Ceaușescu a căzut. Cine ar fi crezut? Și totuși miracolul s-a-ntîplat. Un miracol venit de la Dumnezeu.

— În România sînteți cunoscut ca un instrumentist, un naist. Dar în lume?

— Nimeni n-a avut și n-are interesul să se știe în România că Gheorghe Zamfir este și pianist, și compozitor, și poet, și filosof. 80% din folclorul românesc este sacru. Sunetul năului este sunetul stelelor, al Universului, sunetul lui D-zeu. Spiritul năului meu, spiritul zamfirian, este dat oamenilor de către Dumnezeu pentru a salva omenirea de la o catastrofă.

— Sînteți cunoscut ca un mare compozitor de muzică de film...

— Cinematograful este prea puțin artă și prea mult bilci. Mai mult strică decît ajută omenirea. Prin muzica de film pe care am compus-o, în fiecare sunet e ceva românesc. Așa, spiritul românesc prin cel zamfirian face înconjurul lumii. Pentru că m-ați întrebat de oficialitățile de la București, vă întreb, știe poporul meu de toate acestea?

— Se vorbește că sînteți un om din cale-afară de bogat. V-ați gândit la vreun ajutor financiar direct pentru țară?

— În primul rînd că nu sînt un om bogat. Nu știu la ce vă gîndiți cînd spuneți „bogat“, dar banii pe care i-am cîștigat și îi cîștig au venit de la D-zeu pentru că n-am furat, n-am făcut escrocherii, n-am dat în cap. Niciodată n-am urmărit să am bani. Nu merită să-mi irosesc viața de pămîntean doar pentru bani. Cîștigul e în altă parte, e unul divin. Aici, da, pot spune că sînt bogat. Dar pentru că vorbim de bani, aș vrea și eu să știu cui și de ce a plătit România 13 miliarde de dolari, pentru ce s-au mai imprumutat încă două miliarde, de ce nu li se spune oamenilor cît, ce și cum se cheltuie în numele lor? S-au primit ajutoare, dar nimeni nu vrea să afirme exact cît și ce s-a întîmplat cu acele ajutoare. Se vorbește vag, pe ocolite, și de datorii, și de ajutoare, de sumele de bani sau de alimente. Nu domnule, să li se spună oamenilor clar: s-a imprumutat atît pentru asta, s-a primit ajutorul ăsta de care vor beneficia familiile nevoiașе, bătrînii, handicapații, nu așa o informație vagă la telegen și atit. Să se dea publicității fiecare amănunt, să răspundă cei ce poartă răspunderea și să poată fi controlați. Nu așa, să se fure ca-n codru ca și pînă acum.

— Așa fiind, cum vedeți viitorul?

— Omenirea este pe marginea unei prăpăstii. Dacă la acest sfîrșit de secol XX se adună zeci de mii de oameni la un meci de fotbal în vreme ce cultura, arta, este într-un asemenea hal ignorată, mor artiștii de foame... Doar cultura și credința în Dumnezeu pot fi o soluție. Pentru această luptă și eu cu spiritul meu, cu năul meu.

— Care este întrebarea pe care o puteți pune revistei „Flacăra“ înainte de a vă mulțumi pentru timpul alocat?

— ... (După un timp de gîndire): Cînd nu vor mai fi comuniști în România?

GABRIEL BUGNAR ■
București, 27 iunie '90

GHEORGHE ZAMFIR

„Eu nu cred decît
într-un Președinte care să fie
unsul lui Dumnezeu“

Togo decît în România. La Chișinău, moldovenii mi-au oferit o clasă de nai la Conservator, au dat numele meu unei străzi, unui sat, m-au rugat să accept să devin membru în Uniunea Scriitorilor. La București caut de două luni faianță, ciment, chiuvețe, să-mi repar casa și nu găsesc nici în fabrică. Nu sînt fotbalist, căci, dacă eram, poate găsesc. Dar de treizeci de ani am cîștigat cu „N“ la zero toate meciurile internaționale sub numele „România“. În timpul lui Ceaușescu, acum doi ani, am fost nevoit să fac o cerere de renunțare la cetățenie. Acum, umblu de două luni ca să anulez acea cerere care — am aflat — nici nu fusese aprobată. Cine are interesul să nu mai fiu cetățean român? Eu nu.

— Care este părerea d-voastră despre alegerile de la 20 mai?

— Eu nu cred decît într-un președinte care să fie unsul lui D-zeu, nu să vină la putere prin cine știe ce manevre politice. Toți conducătorii po-

mi-a spus „ascundeți-vă, domnule, fața, căci dacă vă recunosc că ați vorbit la Universitate vă omoară“. Cine să-l omoare pe trimisul Domnului? Cei îmbrăcați în haine de mineri? Nu pot să cred că mine-ri iese de la 800 de metri de sub pămînt, i se dă o bită și pleacă să-și apere capitala fără să treacă pe-acasă să se spele și să-și ia rămas-bun de la familie, de la copii. Doar a plecat la război, nu? Poporul român nu este un popor de canibali. Pe 13 iunie s-a afirmat că au fost bande organizate de legionari, de fasciști. Unde sînt? Au dispărut ca teroriștii din decembrie? Cine i-a organizat, cine i-a condus? Poporul de ce nu află, cînd o să i se spună? Au murit copii nevinovați în decembrie. Cine le va spune și cînd părinților și fraților celor uciși unde sînt vinovații și cum au fost pedepsiți? A fost o revoluție, dar una de ștanță. A fost o luptă între clanul lui Ceaușescu și clanul lui Iliescu. Acum cine cu cine se luptă? Omenirea întreagă este consternată de

FLĂCĂRA

EDITURA
„PRESA LIBERĂ“

Stan Pelteacu
Ion Ciucescu

REDACȚIA

REDACTOR ȘEF:
George Arion

Redactori șefi adjuncți:
Constantin Dumitru
Ion D. Goia

Secretar general de redacție:

Oprea Georgescu

■ PUBLICIȘTI COMENTATOR (2569): Dumitru Constantinescu, Roxana Paicu Manolescu, Horia Pătrașcu.

■ ANCHETA-REPORTAJ (2600, 2542): Dorin Sălăjan, Pașcu Balaci, Petre Barbu, Radu Ciobotea, Cristian Pavel, Mihai Stănescu.

■ DREPTURILE OMULUI (2559): Dorin Gherghinescu, Mihail Gălățanu, Liana Tatos, Reghina Vărciu.

■ CULTURĂ-ÎNVĂȚĂMÎNT (2569): Ion Zubașcu, Sorina Man, Margaretă Muresan.

■ FOTOREPORTAJ (2528): Paul Agarici, Gabriel Bugnar, Eduard Constantinescu, Elena Ghera, Gig Motoianu, Victor Rădulescu.

■ SECRETARIAT TEHNIC DE REDACȚIE (2123, 1453, 2072): Mircea Popp, Maria Bărbulescu, Pompiliu Dumitrescu, Sevghin Omer, Smaranda Petrea, Cornel Speriatu, Angela Ștefănescu, arh. Adrian Petrescu.

■ SECRETARIAT (2002, 2558): Constanta Balaban, Mihaela Moroșanu, Eugenia Vasile.

FLĂCĂRA BIS

Secretar general de redacție Răzvan Bărbulescu (2128)
Liviu Timbus (2128), Aurelia Boriga, Florin Condurățeanu (1700).

REBUS

Redactor șef adjuncț Tudor Octavian (1457)
Adrian Mitu, Alexandru Păsărin, Alexandru Paler, Elena Grecescu, Bogdan Vlad, Aurel Ștefan Alexandrescu, Simona Simzianu (2036).

Adresa redacției și administrației: București, Piața Presei Libere nr. 1 cod 71311. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 (cu interiorarele trecute în parantezele de mai sus); secretariat redactor șef: 2002; redactor șef adjuncț: 2558 (C. Dumitru), 2560 (I. D. Goia); secretar general de redacție: 2143; public relation: 2600. Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRES-FILATELIA, Sectorul export-import presă P.O. Box, 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

TIPARUL:
Combinatul
poligrafic
BUCUREȘTI

16 pagini

3 lei

ULTIMA ORĂ

Centrul e de dreapta
dacă-l privești
din stînga!
Centrul e de stînga
dacă-l privești
din dreapta!